

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארץ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

וזה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי
ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת יתרו תשפ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

מנחות. פרק שלישי – הקומץ רבה דף כא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

1 **אפי'ק** עצים ועייל נסכים – תמעט נסכים בימה מנחה מיוחדת; כו', ודס מויעל מנחתך.
2 ואם תאמור: אימא אפיכא! ויש לומר: דלא שייך לומר אפיכא כלל, דהא בדי שלא
3 נאמר (משום) צד של מתיך הוא דאגיטריא למיכתב "מעל מנחתך" למעוטי דם תמורבי
4 מחזאז, ודאילו נסכים ממעטי מתיח.

5 **יבאו'** עצים שאין מקבלין טומאה – פירש
6 בקוטרוס, דהא דאמר בפרק "כל שעה"
7 (פסחים על א, א) "חבושי" לרבות עצים ולבונה,
8 אסמכתא בעלמא, ואי אפשר לומר כן, דבדחיא,
9 אמרינן פירש שני דוחיו (ול, א) "דחובי הקשה
10 דאורייתא מהדיא קרא דרבושי" וכן מוכח
11 פירש "כל הפסולין" (ובדס על א, א) ובי אכל כשר
12 לפני דחית דמה; דאמרינן: אבל טומאה בשר –
13 דבר ליה לוקח, דאמר מר: "דחובי לרבות
14 עצים ולבונה ב'ו' והאי דקרי ליה בפרק "בית
15 שניא" (שם שם, שם) ופסולא בעלמא – לא מדרבנן
16 קאמר דאורייתא, דאורייתא, אפילו לעלמא: קאמר
17 "דלית ליה מלקות, ועוד, דהוא גופא משמע
18 לרובנן דהי דאורייתא, ולדבי שמעאל דאמר
19 פסולא בעלמא, דהדיא דקרי לה "מעל" בפרק
20 "כל שעה" (פסחים על א, א) – הכי נמי קאמר בי
21 מעלות: העריב שמש אוכל בתרומה, דנפקא לן
22 מקרא בפרק "תרע" (בבבב, על א, א) אלמא מעל
23 דאורייתא קאמר, דהא דקרא דאמר: "יבא עצים
24 שאין מקבלין טומאה – בעצי עצים קאמר, ולא
25 בעצי תמרסרה, ואם תאמר: נמי לן לרבות עצים
26 לטומאה מדרבושי, מאחר דיש לן פרוין כן
27 התורה אפילו בתר שמשותי לגיזר, דממעט
28 בריש "דמנחות דהנסכים" (מנחות א, א) לרבנן
29 דפליגי עליה דרבי: ולדבי דאמר ר' נתן, דחביש ליה
30 קרבן גמור. ויש לומר: דהדיא דמריב עצים בכל
31 מקום – היינו לרבי, דקצת קשיא: מאחר דחבישים
32 על העצים משום טומאה, אמאי לא חיי ליה
33 בפרק שני דמעילה (א, א) דתנן: הקומץ דלחבונה
34 והקטרת – כולם דחבושי וכל פירש בטבול ים,
35 דחביבין עליהם משום טור וטמא, ופיגול אין בהם?
36 ויש לומר: בין לרבי בין לרבנן לא מצי גמי, לרובנן
37 לא מחייבי אעצים, ולרבי יש בעצם משום פיגול
38 לאור שנקט, בכל רבי דחייב שיש לן מחייב לאור
39 או למומת, כאיברי עלה שום מחייב.

40 **[בא]** בחטאות חפורות ובאן
41 הפנימיות – פירש רש"י, בחטאות
42 הפנימיות אינו עובר עליה, ותעמא כמו שפירש
43 לקמן, ולא נהירא, דאם כן בחטאות הפנימיות נמי
44 משמע על שית רש"י שאם ביה צלול, דהוא
45 רואי לטבילה דהוא – דא חייב עלה א
46 אכלנו. ואן דסוגיא מוכיח דבי, דאמרין לעיל:
47 כיון דמליחא נפיק ליה מתורת דם ולא יתיבי
48 עליו ועוד, דאם דריבא דהיא אכלנו בחטאות
49 הפנימיות ואכלו דחיי, ומשמע לפירוש רש"י
50 דרבא ליה ליה דעויה, לעיל קאמר: יתיב רבא
51 קאמר להא שמתא, משמע דסריא לרבא
52 כעווי' כן נראה לן, דבועי' דחייב בכלשו
53 (באור) כולי עלמא לא פליגי דאינו עובר עליה,
54 והא דמילחא הבא בין חטאות הפנימיות
55 לחיצוניות, קאי אקפא בתמה, דם שבישלו א
56 עובר עליו – (והיינו את דתנן קאמר "כל הבשר"
57 תחילת קמ, א) דא קרעו ומוציא את דמא, לא

58 קרעו אינו עובר עליו, ודמיהי את ר' מלי ביה דחיי, דם שבישלו ודם שמלחו – משמע דתרוויחוד חד טעמא, דכירש בקוטרוס דמלי ברות, ולא חייבא תורה
59 אלא רבי דהיא לפרה, וכן דבשלו או מלחו נפקא ליה מתורת דם, ומשמע דאם דםתם מליחא דקדשים דייני רבא נאכלי מתמת מלח, דהוא נאכל מתמת
60 מלחו, כדפירשית בפרק "כל הבשר" (שם קב, א), והאם מליחא דקדשים דחיי דייני הבא: הא לאו הכי היה אמנא דם לביעי מלח בין דמליחא נפקא ליה מתורת דם, דאמר ועירי דם
61 שמלחו וכו', ובספדן אמרינן: וכן לקריה, לפיכך מדקרי רבנו דם מכאן דמליחא לקריה באן נאכל מתמת מלחו טג, ולא נמי שפירשית: נמי שדאם מלח דלחביעי, וממליח למצור עיבוי,
62 או כדבעי ליה לאורחא, ובפרק "כל הבשר" (שם) פירשתי גבי רבא נאכל מתמת מלח, **י'ת** בן טעם כבשה – היינו דחיי לא לאכילא בלא דחיה, כמו שבהיה מתקנת האדם, **ובן** לקריה
63 ירסין – ובספר רבינו גרשום כתוב: וכן לעיל, בן פירש רבינו הנאל בפרק קטא דחילין (ד, א) גבי אסורה בתנאה לאומא.

1 **דחגי' –** דין אין טען מלח, וקריה תחלמוה פני – דך ברייתא, קשיא קשרת – דהא רבין
2 לעיל (א, ב) כל שאורים כאין לו חובה, וקשרת מין בדעי מלח, ולקמן (עמוד ב) נמי אמרינן:
3 בראשו של מובה, ששם מולחץ הקשרת והקומץ. **הפיר' –** "מנחתך", **עצם אין מקבלין**
4 **טומאה** – ואף על גב דעצי מעריכה מקבלין טומאה, כדאמרין בפרק שני דפסחים (לה, א).

5 **"והבשר"** – לרבות דעצי ולבונה, מההוא. דהדיא מנחות
6 דהא משום חיבת הקשר, וקרא אסמכתא
7 בעלמא, דהא עצים בעלמא לא מקבלי טומאה
8 דם שבישלו – בין דחיל בין דקדשים, ואכלו –
9 אינו עובר עליה, דלא חייבא תורה אלא על
10 דדם הראוי לפרה, ודם קדשים משבישלו לא
11 חוי למליחיה ונפק מתורת דם, ומליח חיי הוא
12 ברות, מהו דתנא משיאא בה שמשו לפעו
13 בעלמא – ומשום דהוא ששור לא נפיק מתורת
14 דם, הקפה – כמו (שמות טו) "קפאו הדמוות",
15 (קפה באור) – ואכלו, חייב משום דם או חלב,
16 בתה – דהוא כמקד שווה צלולה, כל רבי
17 דם ששרש – קא סלקא דעתך ואפילו דחילין
18 כאן בחטאות החיצונות – הא דקתני: הקפה את
19 דדם בתמה ואכלו חייב, והוא הדין לשל חילין,
20 והוא רואי לפרה דאורייתא, והא דאמר ועירי
21 אינו עובר עליו בחטאות הפנימיות – כגון פירס
22 ושעירי – דהוא נטעמא ופירש לקמן, חליב
23 דאמרת: אמרינן: רואי אכלו ונכחדו רבא, דם חסור
24 אף על פי שאינו רואי לקרבן, ואיכא למימר
25 דלא חייבא תורה ברת אלא על דם הראוי
26 לקרבן, אלא אפילו חסור, דאין קרבן בטמאין,
27 אפילו רבי חייב, וכן לעני צבילה, לא
28 שמתחיל לחתייבש ולדחיק קצת, חוצין, לא
29 סריך – ששכחתינו אלא אנבע נמשך דחילין חס
30 מננו (פוסק) (תוספס) דדם, בטהרה – מפרש
31 לקמן, פ' מלח – מרירס, שבעה שובת –
32 שמיניה בקיץ ובחורף, ומלח סודמית דם
33 משליכה לאנפס, איסחורית – מן דקרקע
34 נעשית, ובדי אדם, מכל שיהא – בין סודמית
35 אסחורית, מכל מקום – ואפילו מחוץ לארץ,
36 סודמית דקה, אסחורית נסה, יכול יתבוננו
37 וכן מלח הרבה בתבן נסכה, כגון – מלח הרבה
38 שורה על שורה, נותנת נסכה (בבבין) – באדם
39 תקריב נשבת ובטומאה – אם קרבן ציבור הוא,
40 ואשמעינן למיתלן בעודה דהא, ודדי שבת
41 וטומאה כשאר בעבודת.

1 **רואי בחטאות החיצונות.** רואי אכלו ועירי: דם, בין לח בין ביש – חוצין, מיתחייב: דם, ותדיו,
2 **ותדש' –** ובישן חוצין, לחין אינן חוצין? לא קשיא: הא דפריך, הא דלא קשיא, "תמלח" –
3 **למאי אתא? לדרמיתא –** "במלח" – יכול בחבונה? תלמוד לומר: "אין תמלח", יכול כמי מלח?
4 **תלמוד לומר: "במלח".** "לא תשבת מלח" – הבא מלח שאינה שובתה, ואיזו? זו מלח סודמית.
5 **ומיזן שאם לא מצא מלח סודמית ששביא מלח איסחורית?** תלמוד לומר: "תקריב" – תקריב כל
6 **שהוא, תקריב מלח סודמית, תקריב ואפילו בשבת, תקריב ואפילו בטומאה.** מאי "בטומאה"? אמר רבה
7 **בר עקיבא, הכי קאמר: יכול תבוננו פתחן משיט.** אמר ליה אבין: אי הכי, "תבוננו" מיפגע ליה! אלא
8 **אמר אבין: יכול יעשנו כגבין.** אמר ליה רבא: אי הכי, "תבוננו" מיפגע ליה! אלא אמר רבא: יכול
9 **תבוננו.** מאי "בטומאה"? אמר רב אשי: יכול יתן בו טעם בבית? תלמוד לומר: "תמלח", פירע הוא
10 **עושה? מביא האביר ונותן עליו מלח, וחוזר ותופסו ונותן עליו מלח ומעלהו.** אמר אבין: וכן לקריה.

תת
קרעו אינו עובר עליו, ודמיהי את ר' מלי ביה דחיי, דם שבישלו ודם שמלחו – משמע דתרוויחוד חד טעמא, דכירש בקוטרוס דמלי ברות, ולא חייבא תורה
אלא רבי דהיא לפרה, וכן דבשלו או מלחו נפקא ליה מתורת דם, ומשמע דאם דםתם מליחא דקדשים דייני רבא נאכלי מתמת מלח, דהוא נאכל מתמת
מלחו, כדפירשית בפרק "כל הבשר" (שם קב, א), והאם מליחא דקדשים דחיי דייני הבא: הא לאו הכי היה אמנא דם לביעי מלח בין דמליחא נפקא ליה מתורת דם, דאמר ועירי דם
שמלחו וכו', ובספדן אמרינן: וכן לקריה, לפיכך מדקרי רבנו דם מכאן דמליחא לקריה באן נאכל מתמת מלחו טג, ולא נמי שפירשית: נמי שדאם מלח דלחביעי, וממליח למצור עיבוי,
או כדבעי ליה לאורחא, ובפרק "כל הבשר" (שם) פירשתי גבי רבא נאכל מתמת מלח, **י'ת** בן טעם כבשה – היינו דחיי לא לאכילא בלא דחיה, כמו שבהיה מתקנת האדם, **ובן** לקריה
ירסין – ובספר רבינו גרשום כתוב: וכן לעיל, בן פירש רבינו הנאל בפרק קטא דחילין (ד, א) גבי אסורה בתנאה לאומא.

בלשבת המלח ששם מלוחים עורות קרשים – חימו: דבמסכת מדות (פרק ה משנה ג)
 דחשיב שש לשבות שבעודה, קנני: לשבת המלח – ששם היו נותנין מלח
 לקרבן, לשבת הפרזי – ששם היו מלוחים עורות קרשים ויש לומר: דהא דקאמר הבא ששם
 מלוחין עורות קרשים – לאו דקא, אלא בלומר: משם היו נותלין מלח למלוח עורות קרשים

בִּלְשַׁת הַפְּרִיָּה. וְהוֹמָלָא לֵאמֹר הָיוּ נִתּוּן בִּלְשַׁת
הַמֶּלֶךְ לַמְּלִיכָה. לֵאמֹר אֲנִי חֲלֹנִיכִים שָׁם. וְהָיָה
עֵלָּה בְּמִסְכַּת מִדַּת (שָׁם) שֶׁנֶּחֱזַק וְנִתְּנָה מִלַּח
לְקִרְבָּן. לֵאמֹר חֲלֹנִיכִים שֶׁנֶּחֱזַק לְקִרְבָּן בְּהִנְיָה.
כֵּן מִלְּמַלְחָה עֲוֹרֹת חֹךְ דָּבָר. וְקִשְׁיָא לְפִירְשֵׁי שָׁם.
דָּאָם כֵּן הָיְתָה מִלְּמַלְחָה בְּאִירֵיכָה קִמְצוּמָה. וְהָיָה
חֲשִׁיב אֵלָּה שְׁלֹשָׁה **הַקְּטָנִים** וְהָאֵלֶּם אֲדָמָה
לִמַּח מִלְּחָן חֲקִיקָת הָאֵלֶּם בְּרִאשָׁא שֶׁ מִזְבֵּחַ יוֹתֵר
לִמַּח בְּכִשְׁבָּשׁ. וְהָלֵא מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי הָיָה כִּבְדֵּי וְשֵׁ
לְמֹר. לֵאמֹר לֵפִי עֲלֵה הַמֶּלֶךְ וְהַחֲלִיץ בָּרִישָׁא
הָאֵלֶּם. לֵאמֹר אֲנִי עֲלֵה הַמֶּלֶךְ וְהַחֲלִיץ דָּבָר יִשְׁכָּה
קוֹמֵץ לְבֹנֵהוּ וְנִמְנֵחַת כְּרִיכִים וְנִמְנֵחַת כֹּרֶן מִשְׁחָא. וְאָף
עַל פִּי שֶׁהָיָה מִלְּחָן שֶׁ עֲלֵה הַמֶּלֶךְ הָיָה מִנְעוּ.
חֲלֹנִיכִים שִׁשְׁטָא אֲמָר בָּעוּ הֵתָם – פִּירֵשׁ בְּקִיטְרָא:
מִשְׁטָא דְּמוֹנִיכִים לְקִיטְרָא. וְהָאֵלֶּם מִנְעָא. אִין
עַל גַּב דְּאִמְרָא בִּרְשָׁא “אֲבָלִי” שִׁאבְלֹה עֲנֵה חֲלֹנִיכִים
וְתוֹרֵמָה. וּפִירֵשׁ קִיטְרָא: כְּלִמּוֹר. קִרְיָא לְעוֹדֵהָ
אֲבָלִי חֲלֹנִיכִים וְתוֹרֵמָה. וְכִינֵסִי אֲבָלִיכֹה עַל הַשּׁוֹמֵר.
וְתוֹמָה: הִואֵל וְהִי חֲלֹנִיכִים צוֹרֵךְ אֲבָלִיכֹה שֶׁנֶּחֱזַק.
לְחִיב הָלֵא מִלְּחָה לְקִיטְרָא וּמִדּוּרָא אֲבָלִיכֹה בְּעוֹדָה
מִכִּנְסִיכָא תְּבִילָּה. וְהָאֵלֶּם בְּפִרְשָׁא “כֹּל הַתִּירִיד”
(וְהַחֵי) ג. וְכִלְיָא שְׁאִין הַכִּנְסִיכָא לֵאמֹר לְחִיב
תְּבִילָּה חֲלֹנִיכִים וְתוֹרֵמָה. וְנִפְקָא לֵיהּ בְּגִמְרָא מִדְּכִיבִים
“לְמַשְׁחָה” – לְגִדְלָהּ. וְשִׁמְנָא אֲבָתוֹן בְּקִיטְרָא שֶׁנֶּחֱזַק.
שִׁכִּיב לְחֵל מִלְּחָה שֶׁן קִרְדֵּשׁ, כְּמוֹ חֲלֹנִיכִים עֲמִין.
תְּלִמְדוֹ לְמֹר בְּרִישָׁא חֲלֹנִיכִים חֲלֹה – וְכִינֵסִי
עַל גַּב דְּאִמְרָא: מִלְּחָה בְּרִישָׁא “כֹּל הַתִּירִיד”
לֵעֵל (ט. ב.). **כֹּל** כִּלְיָא שִׁשְׁקוּלָא אִין חֲטָא – לָבָן
בּוֹרֵי אֲפִילֹל לֵאמֹר פְּטוּרִים מִן כְּרִיכִים. בְּדִרְבָּנֵי
טַעְמָא מִסְבָּכַת שְׁלִים: “כֹּל הַלְּבוֹשׁ עַל הַדְּרָסִים”
וְשִׁכְט לֵי אֵל נִפְקֵד. אֲבָל קִרְבָּן קִרְבָּן וְאִמָּי דִּירֵשׁ
כֹּל הַלְּבוֹשׁ – עוֹבֵר בִּי שֶׁנֶּחֱזַק. אִין אֵל עַל דְּכִרְבִּיבִים
בְּפִרְשָׁא “אֵל פְּקוֹדִים” מֵאֵת כְּמוֹ וְאִלָּף שְׁבַע
מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים. לֵאמֹר לְתוֹרֵמַת הָאֲדָמָה. רְשִׁלֵּשׁ
תְּרִימוֹת וְהָיָה דְּכִרְבָּנֵי בְּקִיטְרָא בְּפִרְשָׁא: “כִּי
תֵּשֶׁא, אֲבָתוֹת שֶׁ לֵאמֹר לֵאמֹר לֵאמֹר לֵאמֹר לֵאמֹר לֵאמֹר
אֲבָל בְּאוֹתָה שֶׁן צוֹרֵךְ קִרְבֻּנָהּ וְהָיָה. וְהָשִׁיחָה נִתָּח
טַיִף אֵל דְּכִרְבִּיבִים “כֹּל הַלְּבוֹשׁ” – בִּים סוֹף (מִשְׁמַע)
(עַל פְּקוֹדִים הָאֵל). וְהָאֵל תְּרִימוֹת “עַל פְּקוֹדִים”
– מִשּׁוֹ תְּרִימוֹת אֲדָמָה. וּמִדּוּרָא בְּלֹא הָכִי שֶׁ
לִפְרִישׁ כֹּל הַלְּבוֹשׁ עַל פְּקוֹדִים” – שְׁנַפְקוּרָא. כֵּן
לְבֹדֵם כֵּן עַם שִׁירָאָה.
שְׁהִכְתִּינִים וְהָאֵלֶּם מִדְּרָשָׁא חֲלֹנִיכִים לְעִצְמָן – מִשְׁמַע
דְּרִבִּין מִלְּחָן כֵּן אֲבָלִי אֵלֶּם אֲדָמָה.
וְהָאֵלֶּם חֲלֹנִיכִים בְּפִירֵשִׁי גַּב פִּירֵשִׁי שְׁאִמְרָא רַבִּין יוֹחֵן כֵּן
אֲבָל תְּלִמְדוֹרֵי: אֵלֶּם שְׁמֵר וְשׁוֹרֵר וְהָיָה שְׁבָחָתָה –
לֹא הִדּוּעַ עֲצֻמָּא קִמְצוּמָה, אֲבָל כְּלִמּוֹר: עַל פִּי
וְהָאֵלֶּם חֲלֹנִיכִים וְהָאֵלֶּם חֲלֹנִיכִים: וְהָאֵלֶּם חֲלֹנִיכִים
הָאֵלֶּם, אֵלֶּם שֶׁלֵּא הָיָה כִּיבֹל לְמֹר “שֶׁנֶּחֱזַק וְשׁוֹרֵר
דִּיר הָיָה טַעְמָא” – לֵפִי שֶׁנֶּחֱזַק שֶׁנֶּחֱזַק שֶׁנֶּחֱזַק שֶׁנֶּחֱזַק
וְעִצְמָן

תגו רגנן: מלח שעל גבי האבר - מועלין בו, שעל גבי הכבש ושבראשו של מזבח - אין מועלין בו. ואמר רב מתנה: מאי קרא? "והקרבתם לפני ה' והשליכו הבגדים עליהם מלח והעלו אותם עלה לה'". תנן תהם: על המלח ועל העצים, שהיו הכהנים נאווין בהן. אמר שמאי: לא שנו אלא לקרבנם, אבל לאכילה - לא. קא סלקא דעתין: מאי "לקרבנם" - למלוח קרבנם, "לאכיל" - לאכילה קדיש; השתא למלוח עורות קדישים והבגין, קדישים לא והבינו? התינא: נמצאת אתה אומר, בשלשה מקומות המלח נתונה: בלשפת המלח, ועל גבי הכבש, ובראשו של מזבח; בלשפת המלח - ששם מולחין עורות קדישים, על גבי הכבש - ששם מולחים את האברים, בראשו של מזבח - ששם מולחין הקומץ והלבונה, והקטורת, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים, ועולה העוף! אלא מאי "לקרבנם" - לאכילה קרבנם, ומאי "לאכילה" - לאכילה דחולין. חולין, פשיטא! מאי פנו תהם? אף על גב דאמר רב: "אכילו" - ששאלו שמה חולין ותרומה דאף שתא נאכלת על השאול - אפילו הכי מלח דקדישים לא הובגין להו. אמר ליה רבינא לרב אשי: הכי נמי מסתברא, דאי סלקא דעתך מאי "לקרבנם" - למלוח, מעמא דאתני בית דין, הא לא אתני בית דין - לא: השתא לישראל והבגין, לכהנים לא והבינו? דתניא: יכול האומר "הרי עלי מנחה" יביא מלח מתוך ביתו, בדרך שמוביא לבונה מתוך ביתו? ודין הוא: ואמר הובא מנחה הובא מלח, ואמר הובא מנחה הובא לבונה, מה לבונה מתוך ביתו - אף מלח מתוך ביתו. ואי בלך דתנא: וזו: ואמר ביא מנחה והביא מלח, ואמר הביא מנחה והביא

וכן לקרדא - אין צריך למולחל צחר. ועד כאן שייך לעמוד קודם. **שעל וכבש בו' - שנפל**
 שם בשמולחין (את הקומץ) את האברים, דבראין לקמן: בשלשה ממונות נתונה. **אין**
 מועילין בו' - דשבו אינו ראו. **מאי קראו** - דשעל היו האבר מועילין דבתיב: "ושלשבו"
 עליהם הכותים מלח והעלו אותם שעל, אלאמד דאבר עם מלחו שמוקד קרוין עולה. **אין**
 חתם - במסכת שקלים: על שבעה דברים התנו
 בית דין, ואילו שנים מהם: על המלח ועל העצים
 של קדש. **שבתהנים נאותין הן - נתון מוקד.**
 לפיכך קרבנם - עולותם ונחתם מן הקרבן, **מאי קראו**
 לאבילות קרבנם - כלומר, לאבילה המגיע
 לחלקם, כגון חיה ושוק וטאות ואשפות שחידדי
 מביא און אובלין. **מאי קרוי חתם - חילוק בעוהר**
 הכי גרסינן: אבילו שאבילו עמה. מולח בעוהר
 כהנים קאי דרשנ (עמה בו') קאי דרשנ "והעוהרות"
 ממנה? וכו', דבתיב ברישיה דקרא: "ואבילו חתם"
 ובגין? ובסיפיה כתיב: "ואבילות", ודרשנ חתם
 "אבילו" - שיאבילו עמה חילוק ותרומה בזמן
 שהיא מעולה, "ואבילות" דיספס - שלא אבילו
 עמה חילוק ותרומה בזמן שהיא מרובה. **לכמה**
 מותין בינו - דבתיב (קרא רב) "ונתן לעל"
 לכמה ודור והביא אל בני אדון. **והביא עצים**
 דבתיב: "על העצים אשר על האש". **נתינים**
 משל ציבור - מפרש לקמן. **עצים ועלה חלבים**
 בכל החובים - מלח בא עם הקומץ עולה. **בית**
 עולם - בלחם הפנים כתיב. מה לחין משל ציבור
 דבתיב "מאת בני ישראל". **לא נצרכא** -
 לתחנות ולקדש דין שיהו מולחין מולחין קרבנם
 משל חלבים. **אלא לכן כוונת** - דאומהין אין
 כהנים חייבים בשקלים. **בא חתם ששוקל** -
 שמביא שקלו ללשכה בדרבא. **אין חומא** -
 מדקאמר אין חוטא, כדלעיל לכתובתה. **אין**
 מייחב. **ועמנא מפרש במסכת שקלים** - דבתיב:
 "על העובר על הפרקים", וטענ לן לא נפקי.
 ואף על דארכא לומינא: דאין מייחב חילין
 לעוהר, אפילו בלא אינו חוטא כדמפרש לקמן.
 בל חן שאני שוקל חומא - בשקלים מפרש
 טעמא. דבתיב: "ואין יתור" - "והי" בגימטריא שנים
 עשר שבטים, ודיינו שבת יום. **לכח העובר**
 מפרש שבת, בל העובר יום סוף. **לעצמן** -
 לתנאן, וקא פריך. ולכן כוכרי בו. **סלקא דעתך**
 אמינא וכו' - והשתא מפרש "לא נצרכא"
 דלעיל

עצים, מה עצים משל ציבור - אף מלח משל ציבור? נראה למו דומה, דינו דבר הנהוג בכל
הזבחים מדבר הנהוג בכל הזבחים, ואל תזכית לבונה שאינה נהוגת בכל הזבחים. או כדרך
לדרוך זו: דינו דבר הקא עמה בכלי אחד מדבר הקא עמה בכלי אחד, ואל יזכור עצים שאינם
באין עמה בכלי אחד? תלמוד לומר: "בירת מלח עולם הוא", ודלילן הוא אומר: "מאת בני
ישראל בירת עולם", מה דלילן משל ציבור - אף כאן משל ציבור? אמר ליה רב מרדכי לרב
אשי, הכי קאמר רב שישא בריה דרב אירי: לא נצרכא אלא לכן בוקרי, דתנן: אמר רבי
יחודה, העיד בן בוקרי ביבנה: כל פתן ששוקל אינו חוטא; אמר לו רבן יוחנן בן זמאי:
לא כן, אלא כל פתן שאינו שוקל חוטא, אלא שהבנתים דורשין מקרא פתן לעצמן:
"כל פתח פתן כלילי תהיה לא תאכל", והואיל ועובר ושמח הלחם הלחם הפנים שגטו
הוא, חייב נאכלין וכלן בוקרי, בין דבתחילה לא מתיבב לאיתוי, כי מייית נמי
חוטא הוא, דקא מעיל תולין לעורתי - דמייית ומסר להון לצבור, סלקא דעתך אמינא,

מנחות. פרק שלישי - הקומץ רבה דף כב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

רנז

החטפות

ועצים דרשיתא ליה לתנא משם צבור ארץ - ואם תאמר: ארץ ממלח בדלעיל, דאין

לחשיב מלכותו ושגמא שי צד ארץ.

שוז בלילה עבה - מנחת נדבה ולגז לעשרון, כדירשנין בפרק "שמי מדות" (מנחות פט,

א), כדכתיב במצות עני: "ועשרון של בלול בשמן למנחה ולגז שמן" דמיתא ליה

למנחה ולגז שמן, למנחת נדבה ולא "ספולת" מנחת

הטעם לוג, ומאי נדבה עשרון, ומנחת נסכים וכן

משיח שלשה לוגין לעשרון, כדפרש' בקנטרס.

שוז בלילה עבה וכן בלילה רחן בלעות

זמן - אף על גב דרקותי, "פסולת", דמשמע

האחת, נראה דרשותי פסולת, העבה ורחק,

מדקתי: "רחן בלעות זמן", ומיהו בבליעה דרא

מפסול קומץ - דהוה ליה ריבה שגמא, ומפסול

מנחת נסכים - דהוה ליה חסר שגמא, דא

רקותי "פסולת" ולא קתי' "מנחת" - משום

בדלעיל מנחתין בלישנא דדחאי אסותא - משום

ורשיא נמי הכי תנן: נתרבך קומצה בקומץ של

בחיירה - כשרה, דהוה ליה למיתני "כשרות",

וכששתתין בלילות וכן או רבא, אף על פי

כשוללות זמן - ולא חשיב אל ריבה שגמא ולא

חסר שגמא, ולא מפסולא, וזון בלעות זמן -

פירש בקנטרס: הקומץ בלע זמן מנחת נסכים,

והוה ליה ריבה שגמא, ובגמרא נמסר, דאין

הא דפרץ לרב חסדא דאמר בתר מבטל אולתין,

ממנחתין דרשין מנחת שלא מקבצו, דאם יכול

לקמץ זמן בפני עצמה וזמן בפני עצמה כשרה

הא כיון דקמץ לית חסדא - איתך דהוה ליה

שיריין, ולא מבטל ליה שיריין לטיבאל ופירש

בקנטרס שטיבלא דלא מבטל ליה לשיריין

דנידון כריבה מולח - לא נמי לנפירף לריב

ותניא, דנימא מחבא דבתר מבטל אולתין, דאי

בתר בטל אולתין שיריין מי הוי טיבלא, דאי נמי

בתר בטל אולתין, וטיבלא מבטל לשיריין - לא

הוי ריבה סולתה, דבטיבלא נמסר ליה זמן, ולא

מיתיר ליה, ופירוש זה סותר מה שפירש במשנה,

דמתיא טעמא אל חטוב כמא ריבה שגמא, ואין

לפרש דמה דמפסולא חבא אל מושח ריבה שגמא,

אלא משום חסר שגמא, דאדבריה, לפי מה

שמפרש בגמרא גבי רבא שנתערב בבולל, לא

מפסולא אלא משום ריבה שגמא.

והן בלעות זמן - מין בשנינו מינו חשיב ליה

בגמרא, משום דאמרנין: סלק את מינו כמי

שאניו, ושאינו מינו ריבה עליו ומפסולא

שמן קומץ רבה על השמן של מנחת נסכים

והיה נתרבך קומצה בקומץ תביתת, וזה

הוא תימה לומר משום בלילות שותאן זין

בלעות זמן ועת, נתרבך קומצה כשידיה, וקתי

זכר ליה רחמנא - לשבח למלח קרבנם משל הקדש, לישראל הוא דכר ליה משום

דאית ליה לשבח, כלומר, יהם נהנו והשקלים בלשבה שמוך נקבה ומלח, אבל כדכרם

שאין חיבתן לשקול - לא, לרבי איצטריך תנאה, דהתי - לרבי אלעזר בן שמעון בעינן

חרות: **הא** נמי בחרות - עשרין לא נשתמש בון ארונה, קיוצ - עז של ברזל נתנמן

עליו לרביהי, קיוצ דקורבא - קורבא - נסר

גדול מלא יחידות, דייש דישא - שנתנמן אותו

על ההובאה וקורשין בו שורדים ומשכין אותו

ונידשת התבואה, מאי קרא - מורגים לעורר

דשה, דכתיב "מורג" ובכתיב "הדוש", חרין -

יפה ומצמיח, **משנה** במנחת כתיב כשרה -

נתיבך בלול כליל כמותו, רבי יהודה אומר **אם**

פסולה - לפי שהקומץ נדבה ונתרב ישראל

בלילות עבה, לוג לעשרון, ונמנת בתר משה -

מנחת נסכים במנחת רבה, שלשה לוגין

לעשרון, דכתיב במנחת נסכים: "בלול בלילות"

הדיון שמן, וילף חיבתין מניה שלשה לוגין

לעשרון בפרק "החבלת" (מנחות נא, א), ותן

בלעות זמן - מוז - קומצה בלע מנחת נסכים

וזהו ליה ריבה שגמא, ומנחת נסכים נמי פסולה

דהוה ליה חסר שגמא, והאי דקתי "פסולת"

ולא קתי "פסולת" - משום בדלעיל מנחתין,

בלישנא דרבי חסדא מנחת ארץ, וירשיא נמי הכי

תנא: נתרבך קומצה בקומץ בחירות כשרה,

דהוה ליה למיתני "כשרות", ובגמרא שירף למנחה

לחל כב, א) **אם** יבול לקמץ זמן בפני עצמה -

נשתכלה זין בעד זין, וקמץ זמן בדי קומץ של

נותר - כשרות, ואם לאו פסולה, דאמר

בתורת כותבים: "סולת" - ולא מסלת בחירות,

לא יקרי - אפילו כל הקטור, דאין הקטור

מזה אלא בקומץ, ומקמץ נמי לא מצי קמץ

שני קומצים, דלמלא בכל קומץ וקומץ יש מזה

שנתערב, וליכא מנחת שלם מזה מנחת, ואם

הקרי - כל המערב, דאין חסדא מנחת

לבעיל, דאם לא מקבצה, ואין מנחת נדבה

נותר בלא מקצה, נתיבך קומצה כשידיה -

אם יקרי את כולה, משום שיריין אסורין

לחקר, דכתיב: "לא תשמוע נמנו שעה ליה"

(ויקרא ב), כל שמוע לאישין הרי הוא בכל

הקטור, **גמרא** דם - דקדשים - כשר -

לזרקה, נתיבך בין - שדוא אדום, רואין אותו

באילו הוא מים - ואם היה מים היה מראית

הדם ניכר ביניהם - כשר, בדם הבתבה - של

חולין, רואין אותו - את של חולין, **אין** דם כפבל דם - וכשר, דהרי ידוע כי - אפילו

הוא קרי ליה אכתי נמי דם שיעיר, ואף על דם שנתערב בו דם חפר, דאמרנין במסכת

יומא (נג, ב) עיר דם חפר לתוך דם השעיר.

במאן

דאי שניא: הא אמרנין דרבליית שות ואין בלעות זמן, ומאי אין קומץ מבטל קומץ שיר כאן? ועד תימה: דבגמרא דהוה דרבי יואי אליבא דרבי יהודה דרבי חסדא, דאמרנין במסכת

מבטל בחיר, אפילו דמנחת חטא וקומץ דמנחת נדבה, אף על פי שזה רחב הדין בלול: ומה שכתוב בספרים בגמרא דרבי חסדא שנתערב עם בלול: מאי לאו קומץ דמנחת חטא דאיערב

בקומץ דמנחת נדבה - לא דרשין הכי, אלא כספרים דרשי: דאיערב במנחת נסכים, אבל שום קומץ אין מבטל בחיר, אפילו לרבי יהודה, דאין משכבת חוץ קומץ ומבטל אל התקיים מזה

שות, והשתא, מנל לרבי יהודה דלא יבטלו חוץ את זה קומץ דמנחת חטא וקומץ דמנחת נדבה? אל כלעי מהדרי' תועה תימה: למאי דאמרנין מנחתין שות דרבי יואי אליבא דרבי יהודה, אם

כן מנחת נסכים וקומץ נמי לא ליבטלו חוץ את זה ומיהו דא לא פירכא דא, דדוקא בקומץ ושיריין איכא מיהו שות דקדורחא הקטור, אבל מנחת נסכים בלול בליל, ואין כאן מנחת נדבה

אם יבול לקמץ זמן בפני עצמה - נשתכלה זין בעד זין, וקמץ זמן בדי קומץ של נותר - כשרות, ואם לאו פסולה, דאמר בתורת כותבים: "סולת" - ולא מסלת בחירות,

לא יקרי - אפילו כל הקטור, דאין הקטור מזה אלא בקומץ, ומקמץ נמי לא מצי קמץ שני קומצים, דלמלא בכל קומץ וקומץ יש מזה שנתערב, וליכא מנחת שלם מזה מנחת, ואם

הקרי - כל המערב, דאין חסדא מנחת לבעיל, דאם לא מקבצה, ואין מנחת נדבה נותר בלא מקצה, נתיבך קומצה כשידיה - אם יקרי את כולה, משום שיריין אסורין לחקר, דכתיב: "לא תשמוע נמנו שעה ליה"

(ויקרא ב), כל שמוע לאישין הרי הוא בכל הקטור, **גמרא** דם - דקדשים - כשר - לזרקה, נתיבך בין - שדוא אדום, רואין אותו באילו הוא מים - ואם היה מים היה מראית

מבאן לערליך שאין מבטלין אז דאס איז – ואם אמת: תיפוס ליה משום דאז מוצא מבטלות זו את זו, דאזאמירן ב"עריבי פסדיה" (קטו, א) ובי הלל שויה כרד פסח מוצא ומתיר. וכן בפרק התערבות (ובזה ע"ה, א) פליג רבי אלעזר ארבי שמעון בן לקיש בדאיה דיפועל ותרר ומטא שכלל, וקאמר שאין מבטלין דא את: וזוהי יאיהי מדהלל: ומטא לביי אביהא שאני. **ורבי** יודיה רבר מבאן לעמן במינו שאינו בטל – ואם אמת: ודינן מסיק רבי יוחנן ושמעון דרבי יודיה מרזא קרא? דא מסיקן בפרק "אנור ואת בני" (חולין עט, א) דרבי יודיה פסיקו מספקא ליה אן א תישישין דאז האב אל בעי "אנור" חללך, ומסיקן דהם: חלנינא דלא מייירר ליה "אנור" קטרי דחללך אל צריך קרא, וסבר רל רבי יוחנן ויהא פירא תיפועל דא (ג, ב) אמר: ויחללך.

מִכָּאן לְעוֹלָיִן שְׁאִין מִכְּבָּלִין זֶה אֶת זֶה, וְרַבִּי יְהוֹדָה	רבי אישיה רבי יוחנן, דא אמר מערבין ודא אמר
סָבֵר: מִכָּאן לְמִין בְּמִינוּ שְׁאִינוּ בְּטָל. רַבֵּנן סָבְרִי:	אין מערבין, ואמרנן: תשתיים רדבי אישיה דאמר
מִכָּאן לְעוֹלָיִן שְׁאִין מִכְּבָּלִין זֶה אֶת זֶה, וְדִלְמָא	מערבין, דאף עב גב דלא תובי "חדור" כמאן
מִשּׁוּם דְּמִין בְּמִינוּ הוּא! - אִי אֲשַׁמְעִינוּ מִין בְּמִנוּ וְלֹא אֲשַׁמְעִינוּ עוֹלָיִן - פְּדָקָא אֲמַרְתָּ;	דבית דמי. ואף עב גב דרדלא, אפילו תימא רבי
הֲשֵׁתָא דְאֲשַׁמְעִינוּ עוֹלָיִן - מִשּׁוּם דְּעוֹלָיִן, - וְדִלְמָא עַד דְּאִיפֹא מִין בְּמִנוּ וְעוֹלָיִן! קִשְׁיָא.	יוחנן דאמר מערבין, שאני הכא דבתיב "אחת",
וְרַבִּי יְהוֹדָה סָבֵר: מִכָּאן לְמִין בְּמִנוּ שְׁאִינוּ בְּטָל. וְדִלְמָא מִשּׁוּם דְּעוֹלָיִן הוּא! - אִי	דאם שמיין תת: תניא גלא שמייןן ויש לומר:
אֲשַׁמְעִינוּ עוֹלָיִן מִין בְּשִׁאיֵנוּ מִנוּ - פְּדָקָא אֲמַרְתָּ, הֲשֵׁתָא דְאֲשַׁמְעִינוּ מִין בְּמִנוּ - מִשּׁוּם	דערי רדבי יוחנן סבר "ולקח מן הפר מדם
דְּמִין בְּמִנוּ הוּא. - וְדִילְמָא עַד דְּאִיפֹא מִין בְּמִנוּ וְעוֹלָיִן! קִשְׁיָא, תַּנֵּן, רַבִּי יְהוֹדָה	שדריה זכר כפי עצמו ואז כפי עצמו, ודא אמר
אֲשַׁמְעִינוּ עוֹלָיִן מִין בְּשִׁאיֵנוּ מִנוּ - פְּדָקָא אֲמַרְתָּ, הֲשֵׁתָא דְאֲשַׁמְעִינוּ מִין בְּמִנוּ - מִשּׁוּם	תתת: - רבי יהודה: אחת בשנה" דריש, וקסבר
דְּמִין בְּמִנוּ הוּא. - וְדִילְמָא עַד דְּאִיפֹא מִין בְּמִנוּ וְעוֹלָיִן! קִשְׁיָא, תַּנֵּן, רַבִּי יְהוֹדָה	ומערבין, ואם תאמר: ויהי תינתן, יהי דלא כמאן
אֲמַרְתָּ: בְּמַנְתָּ בְּהֵנִים בְּמַנְתָּ כֵּהֵן מִשִּׁית וּבְמַנְתָּ נִסְכִּים - פְּסוּלָה, שְׂוֹ בְּלִילְתָּה עֵבֶה	"אחת", הנה לן למיניה: כיון דבתיב "ומדם" כמאן
וְזוּ בְּלִילְתָּה רֶבֶה, וְהֵן בּוֹלְעוֹת זוּ מֵזָה, וְכִי בּוֹלְעוֹת זוּ מֵזָה מַה הָיִי? מִין בְּמִנוּ הוּא!	דאמר "חדור" דמי, ואשתכחן פירק: "מי שדות"
מִכָּאן לְעוֹלָיִן כּו' - וְהֵי דְּמִין דְּמַנְתִּיתּ וּבְחִיבִים	במנחת (ב) דריש רבי אבהו אמר אן ה' הא'ן
עוֹלָיִן בִּיטוּד, וְלֹא מִבְּטָלִי אַחֲרֵי.	
מִין	

[illegible]

מנחות. פרק שלישי - הקומץ רבה דף כג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" קצט תוספות

אמר רבא קסבר רבי יודנה כו' - הא דאמר בפירק 'כול תבשר' (תולין קח, א) בשמעתא דסיפת חלב, דאמר רבא: קסבר רבי יודנה כל שהוא מין ומינו כו' - היינו הבא בשמעתין, שהוא עיקר מילתיה דרבא, ולא כמו שפרשם בקונטרס, דהיינו רבא דפרק 'גיד' (נדרש, שם ק, ב) שאמר: אפילו לא קדם חסדא וזו מין ומינו דבר אחר כו', ודחת לא קאמר בחאי לישנא: קסבר רבי יודנה כו'.

הוא עצמו משכשכו בשירי הלוג - פירושו: לוג של מנחת שנתורה, ואם תאמר, הא תנן בפירקין (כו, א) השמן מעטוט מעכב את רובו ויש לומר: שלא ניתנה תורה למלאכי חשדת, ואי אפשר שלא ישאר בלוג מן השמן, **חרב** שנתערב בבלול כו' - היינו: מאי קא פירי? דלעתיד מודה רבי בשמעתין בן לקיש דאם ודו עולין מבטלין פאפלו לרבנן לא קריב, ולא משום חרב שנתערב, אלא משום בלול שנתערב, ודחה ליה חיסר שמנה, דהא נתרעב שמונת בבלול ובטל, והוא ליה כחש ומסול שנתערבו זו בזו, וצריך קיון אם דהא אמרין יקרב אם לאו ויש לומר: דלא חשיב חיסר שמנה, דאף על גב דמספקין ליה לרבא בסמוך קמי קומץ שמיצה שמונו על גבי עצים אי דחברי עולין עולין, אבא פשעין ודעולין ומאי בשמיצה שמונו חרב, כיון דרשוקין נקטריס, ולפי זה לא מיפסול לעולם משום חיסר שמנה, אלא משום רובה שמונה.

קומץ שמיצה שמונו על גבי עצים - פירושו: קצת בבלול מן השמן בעצים, ומקטעו בעין על גבי עצים עם הקומץ, ומבעיא ליה אי חשיב הבלול כאילו הוא בעין על גבי עצים, והאיל מחובר למח שבו, מנחת דחברי עולין עולין ומאי, או לא, ובקונטרס פירש שני לשונות, וכו' - ומה שפירשתי נראה, **נבילה** בטילה שחטטה וטמאה - היינו מלמטא במנע, אבל במשא מטאטא, כדאמרין בפרק שלישי דבבביות (כג, א), **שחוטא** אינה בטילה בנבילה, ודא דקבעי ברשות דרבס ואינו יודע באיזו מוקד נגע - ספקו טעור, דכל קבעי במנחה על מנחה דמי, היכא דאפשר למיהוי כוחיה, ודס דפר דס השעיה, כיון שהיה מעורב בו באת ותון מוקד מנחה - חשיב דאפשר להיות זו כחא, ולא

שנא? תיקו. מושנה שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו, אם יכול לקומץ מזה בפני עצמה ומזה בפני עצמה - כשירות, ואם לאו - פסולות. קומץ שנתערב במנחה שלא נקמצה - לא יקטיר, ואם נקמצה עולה לבעלים, וזו שלא נקמצה לא עולה לבעלים, נתרעב קומצה בשיריה או בשיריה של חבתיה - לא יקטיר, ואם הקטיר - עולה לבעלים. **גמרא** אמר רב חסדא: נבילה בשחוטא, שאי אפשר לשחוטא שחטשה נבילה; ושחוטא אינה בטילה בנבילה, שאפשר לנבילה שחטשה שחוטא, דלבי משרחה פרתה טומאתה, ורבי חנינא אמר: כל שאפשר לו להיות כמזהו - אינו בטל, וכל שאי אפשר לו להיות כמזהו - בטל. אליבא דמאן? אי אליבא דרבנן - הא אמרי: עולין הוא דלא מבטלין אחריה, אבל מין בפניו בטל! אי אליבא דרבי יהודה - והא רבי

מין בפניו - שמן ושמן, ודבר אחר - סולת, סלק את מינו - שמן דקמץ משום נדבה - כמי שאינו, ומנחה סולת של קומץ רבה על שמן הבלול בו, ומבטלה. ששטנו - שנתן עליו שמן לאחר שקמצו. הוא עצמו - כלומר, חזיתת מנחה שישפשטנו לקומץ בשירי מנחה אחר מן הלוגין, וכל שכן דאם שמונו בשר. שלא יקבע לה שמן - מעד שלא נקמצה, אבל לאחר קמיצה אם שמונה קצת -

בשר. יקריב - דרבנן לעמניהו, דעולין אין מבטלין זה את זה. רבי יהודה אושר לא יקריב - ואפילו רבנן לא אמרי יקרב אלא משום דעולין אין מבטלין זה את זה, והכא דאיתא - אמנת נדבה שדיין ליה, אבל אם נפל שמן בקומץ דחטא - אפילו לרבנן לא יקריב מנחת נככים של פרים ואילים - ורביה רבי לבי מנחת נככים כבש, דכבש ודו שלשה לוגין לעשרו, דכתיב בפרשת 'שלה לך', סולת עשרוין בלול ברביעית דהחץ שמן, ודחץ שנים עשר לוגין, ושל פרים ואילים שני לוגין לעשרו, דכתיב פה 'בלול בשמן חצי דהחץ', דהיינו ששה לוגין שלשה עשרונים סולת, ובאילים 'סלת שתי עשרונים בלול בשמן שלישת דהחץ', והכא נתרעבה מנחת פרים במנחת כבשים - ונתם דהא לא יקריב. משום דמנחת העבה רבה, אבל קומץ דמנחת חטא דאידיב קבומץ דמנחת נדבה - יקריב פריש קמפיש - והיב קאמור מנחת פרים בשל כבשים, דהיינו חרב שנתערב בבלול, דלבעולין זה מזה - אפילו הכי לרבנן יקריב, דאין עולין מבטלין זה את זה. רבי יהודה אושר לא יקריב - דשאניו מעט רבה עולין ומבטלין. על גבי עצים - דהיינו הקומץ עולה. מין - מי דיו חסדא קומץ ואז לא מנאירין חבורי עולין, אם שדאיתו מעט השמן לקומץ, שדור ונתון הקומץ על העצים. בעולין דמו - כאילו דיו השמן מובלע בקומץ ובשר, או לאו בעולין ופסול? הפעלה - בחורץ. עולין לא בשר, בעולין עולין. עצם, פשוט - לאו מן סלת חיה, **עצם אי פריש** - כגון פוקעין, לאו מנחה לאדחור, בפירק 'גיד הנשה' (תולין ז, א), והכך לאו קומץ דמי, לשון אחר: קומץ שמיצה שמונו על גבי עצים, מדחץ - בציא דהקטיר עצים עם קומץ או לא? חבורי עולין - שמן שמתערב לקומץ עולין דמו, ואם אינו מקטיר דיו בקומץ וחס, או לא בעולין ולא איכפת לן. **מושנה** שתי מנחות כו' - כבר פירשתי למעלה (כב, א), **גמרא** נבילה בטלה - אם יש שתי חתיכות (אחת) שחוטתה ואחת נבילה, ואין ידוע איזהו - בטלה כו', שאם נגע באחת מחתיכות - אינו טמא, דאמרין: שחוטתה היא. שאי אפשר לשחוטתה שחטשה נבילה - והוא ליה מין בשאינו מינו, ובטל דלרבי הכל, ושחוטתה אינה בטילה בנבילה - אם יש שתי חתיכות נבילה ואחת שחוטתה - ניקחין - אינה בטילה, ואם נגעת אחת מן חתיכות אינה נשרפת עליה, אלא תולין, ודשמן זו היא השחוטתה. שאפשר לנבילה שחטשה

שחוטתה - לקומץ מפני טעמו דרב ודסא, ודאיל בטר מבטל, והואיל ואי אפשר לרוב להיות כמנעט - דוי כמין בשאינו מינו. ולא אולין בטר בטיל, דאף על גב דאפשר למעט לזכות מנחה - דוי עולין בשאינו מינו. פריה שחוטתה - דכתיב (דברים ד) 'לר אשר ששירך תתנה', ואמרין בבבביות (כג, ב) דאיתא לר קרייה נבילה. כל שאפשר לו - לבלול, דהיינו מובע, להיות כמזהו של מבטל - אינו בטל, והכך, נבילה אינה בטילה בשחוטתה, אבל שחוטתה בטילה בנבילה, דאי אפשר לשחוטתה שחטשה נבילה, ואם נגעת אחת מן החתיכות בתרומה נשרפת עליה, דרבי תנאי אצל בטר בטיל. הא מין בפניו בטל - והכך, בין נבילה בשחוטתה בין שחוטתה בנבילה, בטלין.

מנחות. פרק שלישי – הקומץ רבה דף כג עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)¹ לוטוסות

ולא מבטלי שירים לטיבאל – השתא נידא לה האי דטיבאל לא מבטלא לשיריים ודליהו
כריבה סלתה, ובקנטוס פירש טעמא. אבל עדין קשה, ודליהו בשירים שחסרו בין
קמיעה לקהרסת ויש לומר: דקמיעא לן כריבי יתנן דאמר בפרק קמא (מנחות א, ט) מקטיר
קומץ עליהם, ורבי שמעון בן לקיש חור בו.

ליבא דלא כריבי חייא – בשמען מתוך הלשון
דפשיטא ליה דאיכא דמופליג על רבי חייא.¹
ולעיל (בב, ב) ד"ה רבינן פירש טובא דלא
כוותיה.

התם כריבי זירא – בשמען אנתערב קומצה
בשיריה אמרה רבי זירא לעיקר
מלתיה, מפשח דאמריין כלל בענין אור.²
ועד רבינן: השתא ודלעיל (ובסעי קא, א) על
לא דתנן: קומצה אורח כן חור קומצה לטובה
הקריבה בחור חייב. פריך: ונבטל שירים לקומץ?
ומשני רבי זירא: נאמרה הקטרה כו', ולא משני
לכדרי זירא. אלא אמר רתוי איתמר עיקר
מלתיה.

תיבבלה בקצח בר – (בדוריא) לענין מצה
מיתניא, כדקתני: מצה דאי אלא
שנקראת מצה מותבולת. ובחסיפא דפסחים (פרק
ב) תני כדאי גווא: זיראין מצה מותבולת. אבל
בירייתא זו לא דאשכח לא במנחות ולא בפסחים.³
קסקא איתער דאשכח לה תבלין טפי ממצה –
אף על פי שאין דרך לעשות כן, פעמים שנאספין
תבלין במקום אחר, ואכל נאמרו צד שיש בו
רוב תבלין.

אלא למאן דאמר רבי מבטל אוליין תבלין
מ קא חור מצה – יש לחמוה, דמרמי
ההיא ולעיל שנתעם שוה. דרך דאבא שאן
התעם שוה, דכיון שיש בתבלין טעם מצה – ואר
לצאת ידי חובתי, כדאמרין בפרק "תעריבות"
(ובסעי עה, א ושם): עשה עיסה מן חטים ומן
אורז (ומן שעורים ואורז), אם יש בו טעם דר
– הייב בלחא דאורז נא די דרמנא דפסחא
גריד לומר, דרך שמעתיא פליגא אהדיהם. ור
ואין לקהרסת אהדיה "תעריבות" הוא דאמרין
בעריב פסחים (פסחים קטו, א) לא לכירך
אישש שיהי מורור ביה חורז דלמא חורז אמר
דרבנן ומבטל למצה דאורייתא. ודחמם חוק
ומהירוח הוא מבטל טעם ומצה, אבל אורז
לא מבטל טעם דגין, ועד שי פלרש: ודחמם –
כשואכל כות מצה, דכי מבטל ליה מרור –
ליכא טעם כות מצה, ואם אורז הכרה
שוי. **כי** סליק בר כהנא אשכחיהו לבני רבי
חייא – במאן שי סיעתיה לפירוש הקנטוס?
פירש בפרק בחרא דגיטין (פה, ב) דבני רבי
חייא עלה בר כהנא מבטל, גבי כיצר עיקשה
ליטל מנהר בר כהנא. דקמאר: מאן ונאנא אשכחיהו
רבי שמעון בן אלעזר היא. ורבי יוחנן אמר:
דילבן אמר הוליא וקאנתי ליפסל בו. ופירש
שם בקנטוס דלחוקה בר היה אמור, שר
כונא עלה מבטל מנא בו של רבי חייא שר
מבטל, ורבי יוחנן שאל הרבה פסיקת לרב כהנא,
כדאיתא בפרק בחרא דבבא קמא (קף, ה) ור
מקשיט לפירוש הקנטוס: ומשמע שכבר שכיב
רבי חייא כשעלה בר כהנא מבטל, דחוקה רבי
של רבי יוחנן היה בדומה בפרק "אלו ששים"
(שבת קכז, ב), וכשעלה בר כהנא היה רבי
יוחנן וכן וישב, ומסדרה ליה בגינה.⁴
ההלמדיים וישבם לפני שורות שורות ורבי
שמעון בן לקיש לומר לפניו והשתא אינה קשיא.

דעל כדרך כן לקיש חוקה עלה, בדומות באן, ושמא כמה פעמים עלה, דאשכחן עדיין שעלה בימי רבי שמעון כר רבי שהיה חבירו של רבי דאמרין במבזה בפרק
קדשי

רבי יהודה ברת הוותא **אול**, ו**אורי** ו**אורי** מין **במינו**
הוא! **אלא אליבא דרבי חייא**, **דתני רבי חייא:** **בבילה**
והשוקבה **במילתא זו בוא**. – **רבי חייא אליבא דמאן?**
אי אליבא דרבנן – **הא אמרי:** **עולין הוא דלא מבטלי**
אהרדי, **הא מין במינו** **במילא** **ואי אליבא דרבי יהודה**
כל מין במינו דרבי יהודה לא במילא – **לעולם**
אליבא דרבנן, ו**כי קא אמר רבי יהודה** **מין**
במילא – **במילא** **הני מילי** **היא** **היא** **היא** **למיהוי**
בנותיה, **אבל היכא דלא אפשר ליה למיהוי בנותיה**
במילא, **ובתא קא מופליג**, **דרב חסדא סבר:** **בותר**
מבטל אוליין, **ורבי חנינא סבר:** **בתר בטל אוליין**.
תנן: **שתי מנחות** **שלא נקמצו** **ונתערבו זו בזו**, **אם**
יכול לקמץ מזה בפני עצמה **ומזה בפני עצמה** –
בשורות, **ואם לאו** – **פסולות**. **והא הכא**, **מין דקמץ**
ליה מותר – **איידך הוה ליה שירים**, **ולא קא מבטלי**
שירים למיבאלא; **מני? אי רבנן** – **הא אמרי:** **עולין**
הוא דלא מבטלי דרדי, **הא מין במינו** **במילא** **אלא**
פשיטא רבי יהודה: **בשלמא למאן דאמר:** **בתר בטל**
אוליין – **במילא** **הוה מבטל**, **דלכי קמין מותר** – **הו**
לח שירים **כי הני**. **אלא למאן דאמר:** **בתר מבטל**
אוליין, **שירים מי קא הו** **מבטל?** **לימא אליבא דאמר**
חסדא דלא כרבי חייא? – **התם כדריב זירא**, **דאמר**
רבי זירא: **נאמרה הקטרה בקומץ** **ונאמרה הקטרה**
בשירים, **מה הקטרה האמורה בקומץ** – **אין הקומץ**
מבטל את חבירו, **אף הקטרה האמורה בשירים** –
אין שירים מבטלין את הקומץ. **תא שמע:** **הקומץ**
שנתערב במנחה **שלא נקמצה** – **לא יקטיר**, **ואם**
הקטיר – **זו שנקמצה עלתה לפעלים**, **וזה שלא נקמצה**
לא עלתה לפעלים, **ולא קא מבטלי ליה מיבאלא**
לקומץ; **מני? אי רבנן** – **הא אמרי:** **עולין הוא דלא מבטלי דרדי**, **הא מין במינו** **במילא**
אלא פשיטא רבי יהודה: **בשלמא למאן דאמר:** **בתר מבטל אוליין** – **מבטל הו** **במילא**, **דכל**
פורתא הו **לקמץ מניה**, **והו ליה מין מינו**, **ומין במינו לא במילא**; **אלא למאן דאמר:** **בתר**
במילא אוליין, **קומץ מי קא הו** **מבטל?** **לימא**, **דלא כרבי חייא?** – **הא נמי כדריב זירא**. **תא**
שמע: **נתערב קומצה בשירים של בהרמא** – **לא יקטיר**, **ואם הקטיר** – **עלתה לפעלים**; **והא**
הכא דלא הו **מבטל** **במילא**, **ולא קא מבטלי ליה שירים לקומץ**, **מני? אי רבנן** **וכו'!** **אמר**
רבי זירא: **נאמרה הקטרה בקומץ** **ונאמרה הקטרה בשירים**, **מה הקטרה האמורה בקומץ** –
אין קומץ מבטל את חבירו, **אף הקטרה האמורה בשירים** – **אין שירים מבטלין את הקומץ**.
תא שמע: **תיבבלה בקצח**, **בשומשומין**, **ובבבל מיני תבלין** – **בשרה**, **מצה היא** **אלא שנקראת**
מצה מותבולת. **קא סלקא דעתך דאפיש לה תבלין טפי ממצה:** **בשלמא למאן דאמר:** **בתר**
במילא אוליין – **במילא הו** **מבטל**, **דלכי מעפשא** – **הו לה תבלין**; **אלא למאן דאמר:** **בתר**
מבטל אוליין, **תבלין מי קא הו** **מצה?** – **הכא במאי עסקינן** – **דלא אפיש לה תבלין**,
דרובה מצה היא ולא במילה. **דקא נמי**, **דתנני:** **מצה היא** **אלא שנקראת מצה מותבולת**,
שמע מניה. **כי סליק רב כהנא**, **אשפזניהו** **לבני רבי חייא דרבי** **האמרי:** **עולין שחלקו**
והניחו

והניחו

והניחו

והניחו

מנחות. פרק שלישי – הקומץ רבה דף כד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

והוצי' בבסיס – ואלו שני החצוצאן אין גונעין זה לזה. מהו – מי נטמא חבירו או לא? כי תנן – בפרק "חומר בקדש" (תנע"ב ב, ב) הבלי מצרף מה שבתוכו לקדש, שאם נגע טבול יום במקצתו פסל את כולו. הני מילי דנעני אחרידי ב' – להכי נקט טבול יום, משום דאין טומאת חמורה לעשות ראשון ושני. דאי טומאה אחריה, למה לי צירוף? את טומאת אורח וטמא את הבלי, והבלי נטמא את השאר. מי תנן בלי מחבר – זהו משמע דנעני אחרידי, והבלי מחברס' באילו הוי חד, ואם נטמא זה נטמא זה, "מצרף" נטמא דאין גונעין, וזה מצרפין לדת' אחד. הויש' – חצי עשרון אחד לבין הנך חצי עשרון. מהו – אם נגע טבול יום בזה, מהו שיטמא אותו עשני? אין צריך לבלי – כגון דא חצי עשרון שלש, דאין צריך לבלי, דהא אינו מצרפין ע' אלא לנחתא אחת – אין הבלי מצרפו, וטחורים הראשונים. הויש' טבול יום – ב' – טבאה, ולא נגע אל כולו ולא נטמא צירוף בלי דאורייתא – דאמרין (תנע"ב ב), ב' "כך אחת" – דהבית עשאו לכל מה שבכף אחת, לא שנת לחמורא כגון טומאה, ולא שנת לקלל כגון קמץ, דהני באילו גונעין ומצרף מעלייתא דאי. וא' דרבנן – ולחמורא ולא לקלל. מהו בפני עצמה – משמע שעמד מהו בער הבלי בדר קומץ שאינו מעובר, וכן הוה דך דמערב הא לא נגע – בקומץ, וקתני: שחרות, אלמא צירוף דאורייתא. אמר רבא דילמא – לאו דקאי קומץ בפני עצמו. גנושין המחולקין העשויין במסרק – גופי ובגנחה מחולקין מראש האחד, מהו בדר קומץ ומהו בדר קומץ, אבל בדר האחד גונעין, במסרק ה' שנערך אחד מחבר ומערך אחד שנינו מחולקת. מאי הוי קל – דשני חצאים מחולקים, מהו לקמץ מהו על זה משום צירוף בלי? וזריס' סמני – בקומצו. דומיא דשני בלי – כגון צירוף גונעין זה בזה. תנן קפוא קבא – שחקק מדה קטנה בתוך מידה גדולה, ונתון בפניו חצי עשרון וחציו בחיזו, דאף על גב דנעני שני החצאים מעליא בגודל שני, דאין עירוב דמסרקין מחיצתא מחיצתא – דהא עירוב גורעש עירוב, וזאיל ואינו באידי הבלי, ובהא דידקין את כלי אחד דומיא דהאי עירוב בשני בלי כלי כשר. גנון קרית – ארובה ש' תרנגולין, ומחיצה נמוכה באמצעית כד' לחלוק בין מים למורסן, וזאתה מחיצה נמוכה ואינה מגעת לעלפת הערובה. ודלכך לאו הפסס קונו, דנעני לשלש מים מהמחיצה ב' צירוף האבא באידי הבלי, אבל הכא בני ביסא דחלוקין לא לגמרי – לא צירוף בלי וחביר ס'ם מהו – כלומר, חצי עשרון שנטמא באידי כלי, מהו שיטמא אחד בחבירו מים. כגון אם שני חצי עשרון עשרון בבלי ואין גונעין, ודחי עשרון יש חץ לבלי, וחביר מים כגון נצוק או צנר מחבר את זה חץ לבלי וזה שבתוך הבלי, ונגע טומאה בזה שבבלי שאינו גונע במים, ונטמא חבירו משום צירוף בלי – מהו – ש' חצי עשרון מצד, ולא שלש חץ, שבתר – אשכול החצוץ. חביר מים וצירוף בלי – כגון אם נטמא החצוץ, ונטמא זה שבבלי בחבירו מים. מהו – שיטמא זה את האחר משום צירוף בלי? מי אמרין דלא מדחי צירוף אלא לטומאה שאינה בתוך הבלי, או לא אמרין? ונטמא אחד מהן – ואורר כן תעב לשניהם בבסיס ואין גונעין, ולזהו דאין לאו דקא. אלא אורחא דמילתא נקט, דבר שארש' שלש בשעת טבאה, או לאו (כן) ואורר כן חזר טבול יום ונגע בטמא, מהו שיקבל טומאה זו כדי לפסול חבירו? חד שבני ליה שופא – ראשונה, ולא יקבל עוד טומאה אחרת. מדרס

"קדש קדשים" (נט, א) כי סליק רב כותא אשכוחא לרבי שעתן רביי דייחוי וקאמר משמיה דרבי ישמעאל רבי יוסי: מוכח שנפגע כולו. אבל דאן הא ששאל לו רבי יוחנן ספקותיהו ודיק ביה, כשהיה רבי יוחנן ראש ישיבה, בדומכו בסוף בבא קמא (קא, ב). ורבינו הם פירש דהיא דמיסין (פא, ב) רבי יוחנן לחלמיהו שנמבל היה אמור. כמו שמפרש זאת לו הוא לרור בקידושין (בא, ב).
שאין צריך לכלי אין כלי מצרף – בפרק בתרא דחגיגה (בב, ב) בגמרא: הבלי מצרף מכתובי' "כף אחת", ומתוכי' רב כותא מדהיא דמוסין רבי עקיבא, ודיק מינה שהוא מדרבנן. ומשני רבי שעתן כן לקוש משום רב קרא: לא נערבא לרבי מנחה דאורייתא, את שצריך לבלי הבלי מצרפו, ושאיין צריך לבלי אין הבלי מצרפו, ואנו רבנן ומוזר אפילו אין צריך לבלי כלי מצרפו. וזהו תימא, שפשוט רב כותא לא כן דאין כלי מצרף מה שאין צריך לבלי, דלא משמע דפלגי אהדיא שניאויא ושמא סבר לה כהדיא שניאויא דרבא בר אבהו, דמשני להם: כשצברו עד גבי קטבלאי, אין נמי, דקא בשויי מנחה, שדחה כבר צריך לבלי – מרחץ בלי מדרבנן, שלא יצא מקדושתו קדוש קמינה, ולא דמי לזכא, דלא היה משלם צריך לבלי.
צירוף דאורייתא לא דרבנן – ואם האמור והא רב כותא נופיה מדרקד בפרק בתרא דחגיגה (בב, ב) שהוא דרבנן, מהדיא דהוסף רבי עקיבא ויש לומוז: דשמא מספקא ליה משום שניאויא דהמים.
צירוף כלי וחבירו מים מהו – פירש בקטנות: כלומר, חצי עשרון שנטמא בצירוף בלי מהו שנטמא בחבירו מים. וכן אם יש שני חצאי עשרון בבלי ואין גונעין, וחצי עשרון יש חץ לבלי, וחבירו מים כגון נצוק או צנר מחבר את אשר חץ לבלי למה שבתוך הבלי, ונגע טומאה בזה שבבלי שאינו נגע במים, ונטמא חבירו משום צירוף בלי, מהו שיטמא את זה שבתוך חבירו מים? דבר תימא הוא לומר ששקשק מחבירין אכולין לקבל טומאה לא נטמא אחריסו ועוד, שפירש שנתחברות על ידי גונעין, והלא אפילו למים עצמן קיימא לן במשפירין (פרק ה טו טז) דאין נצוק חביר לטומאה? ובעין פירוש הקונטרס יש משנה אחת במסכת טהרות פרק שמיני (משנה ח): ערובה שהיה קטפסר (וגצוק) מלמעלה, ומשקט טופח מלמעלה ותרבות בביצה אתן מצטרפות, ותוסי' מצטרפות, ורבי יוסי אמור: אפילו שריס איתן מצטרפות, אלא אם כן הוי רוצעת משקה. ואם היה משקה עומד, אפילו כעין החרדל מצטרף, רבי דוסא אמור: האוכל פרוז אין מעטרף, ובהוספתא תניא: אחרוז שפריך ותחבר בכוש או בקיסם – ר' יהי' אן חבירו, שאין חבירו אדם חבירו. עישה שלשה במי פירות – טהורה, שאין כל דבר שנחבר את האוכלין אלא שבעה משקין, ודבר תימא הוא אם לשת' מי פירות אינה מועלת לחבר את הקטמא ושמא לשה לאו דקא. אלא אורחא דמילתא נקט, דבר שארש' שלש במי פירות ונפגש שמי פירות מחבירין שני חצאי יתוסי עישה במשקין הבאין מהו לזה. וטעמו

מנחות. פרק שלישי - הקומץ רבה דף כד עמוד ב - מותוך מהדורות "אבן ישראל" - (שטיינזליץ) רש"י תוספות

[illegible][illegible]

המדרס, אבל טמא מנע
ה מדרס ננע זה? אלא,
ננע חב. כי ננע בו חוב
קממא מדרס ואחר קר
לוה טמאה! אמר ליה:
חוב" לכתב מדרס?
א טמאה חמורה על
אדרי ודרי טמאה קלה -
רבי יוסי' בשני מדרסין
ישב על עשרו"ו שהעליו
א מדרס ומנע מדרס;
אחא! חתם בבת אחת,
א: עשרו"ו שלקח, ואבד
יו"ו ונמא' הראשון, ודרי
א אבד - אבד וראשון
נמא מופרש - מופרש
מופסד; א ראשון -
אפילו נמא אדרי מדרס
עמא? פירוה בני ברימא
גדא, קמז מן האבד -
ש אינו נאכל; קמז מן
גאכלי' אבד אינו נאכל;
מין נאכלין, אבי אמר:
שגתו אינו נאכלו, מא
אנא דרדרי גינה. ממקור
מיהא נאכלי? הא אימא
נקור לה רב זצוק בריה
חכי קריב? הא אימא
קמז בדעתא דבתן
א: קמז קמז מא קמז.

משנה
פירכי, דכיון דלא קמץ אלא מן האח
אדעתא דעשרון חד הוא דקמץ. הילכ
משום דאין לעמוד על סופו איזה מד

וב'העור הדורטב' (חולין קכח, ב) ם
וקם הדיא דפסחים בניתין בעל כרח
לזה. אי נמי, מחתך בסכין מעט ומש
אמאי איצטרך לשנוי ב'העור והרר
לך' (פסחים פה, א) ויש לומר: דהדיא
ואי ידיות הכלים שעתי לקצנן, אב
ותיקנה — טהור מן המדרס אבל

פרשו לפני פתחתו וקבעו שם. מידיו מן המדרס – ולא
ורכל שאינו ראו למדרס – איז טאגא מדרס, דאמרינן
יבדו, און אז שאמר לו עמוד עליה מאכנתו. אבל
קם בני שנגע במדרס. **אילא** – לרבי מנאי ליה וילין,
שאם נגע בו זה קרם עששאו וילין, ויהי עליו שתי
מטותא. מדרס דאמרינן – עששאו טהור מן המדרס
מלטמא אדא ארז כלבים, עברשו עליו תורת מנע
לאוכלין ומשקין. **כי נגע בו כי מידא ספא** – נמי
טומאת טהור. אפילו לכוון לאור טהור מדרס,
חלה טומאת טהור עליו עניינא, שבשעשעשו טהור,
ויטהר מן המדרס – תחול עליו טומאת מנע.
ואמאי נימא דא שבע ליה – טומאת מדרס. **דילמא**
מקמי מדרס – נגע בו, ואחר כך דרס עליו. והבא
ליבא לפרשאי דא שבע ליה. משום טומאת
אחריתא מורה מן הראשונה חלה עליה. אבל
הבא רבי רובו, דאידא וטמא ראשונה ויהי
קלה ארז, ארז בו, וזו טומאת ארז כלב, ודא ליה
חילול שניה כלל. **אילא ספא** – נפקא דלא אמר
שבע ליה טומאה. תחתין **מטמאת מדרס** – שאפילו
עדר מנע תחתיו – כולן מטמאת מדרס. מנע
דרס – שבעת בעלין. ונפקא מקמי
שבשעשעשו לתחתין וילין ויטהר מן המדרס –
דעייז ויהי טמא מטמא מנע **לימא שבע ליה** –
טומאת מדרס. **דאמר וזה ארז** – זה גבי חצי
עשרונים. **אמר וראשון מצטרפין** – וטמא
הראשון מוחתה זה בדרקו כלל. **מפרש** –
שהפריש תחת זה – אינו מצטרף לפסול עמו,
שדירא ליה שהפריש על עמו להצטרף עם האבדו,
שדירי שניהם אבדום. **בני ביקתא דהורי** – בני
בית חור, וזה כשרל מנחם חור באה. **ביקתא**
= בני עקתא, בני צר. **בין קמין מן הראשון** נשקין
האחרים **אין נאכלין** – שדירי שניהם עונדין
לקומצו של ראשון, וקומצו אינו מתיר לאין עשרון
אחרות שזהפריש ממנו ואחד מן החתאנאן הללו,
ובין דרס דלא תידאו – ולא נאכל לא זה ולא זה
ושירים **דידיה** – דאיתו חצי עשרון ראשון
שהפריש ממנו הקומץ, וזה **אימא** דנקא קומצו
דלא קרי – דא תיחולא דנקא קומצא אי שדיר
חשוב, מוחתת חצי עשרון השלישי. **שדיר**
שלשתן דהוקק לקומצו. והילכך היה האי קומץ
חסר תיחולא. דנקא דנקא לא חד משני חתאנא
עשרונים עומדין תחת מוחתתא. **שחית** –
דנקא קומץ לא חצי עשרון מן השנים שהמנחה
בשורת בהן. **אמר רבי** – תרת תרתין פירכי לאו
מקמית המנחה בדיקתא דנקא תליא, ובתכן כי נגע –
קומץ קרי. **האמר רבא**, וזהשנים אינו קומץ
בצטרף עם הראשון בדרת הבקו לחיות יתיר בקומץ.

משנה

קיימא

מנחות. פרק שלישי - הקומץ רבה דף כה עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ)

החספות

משנה הציץ מרגע - והנחתה כחידה והשיריים נאכלין. **גמרא** לא אינו נושא אלא קון שומא - הואיל ויש בה צד קל. וחותרה ככללה בצבור - וכתוב בתמיד (במדבר כח) 'במועד' - אפילו בטומאה, שכללו בכמה - מכללו שנאמר יוצא במשכן - הותר בבמות גז ובזעזע, דאין שם קליעם. ויצא נאסר במשכן, מפרש ב"כיצד צולץ' (פסחים פב, א) ומקרא: 'מדוע לא באכלת את ההצתות'.

במקום הקדש. ואימא קון שפאל - דלכתחילה בעין ימין. בדאמרינן פירק ראשון (מנחות, א, א) כל מקום שנאמר אצבע כו'. ביום הפסחים - 'על את המזחה בימני ואת הברך בשמאל' ויזמא מו, א). אמר קרא קון - 'ונשאת אחרת את עץ', משמע שיש בו לכתחילה בכל מקום. והדתי לען בצבור מפני כבוד צבור, בידד הציץ מרגע. לאפוקי שפאל - דאין בה שום עץ. דרבי הוא הכשר מצותה. רב אשי אפי' - לא מצית אמרת ציץ מרגע על עץ שמאל. דאמר קרא קון הקדשים ולא מקדשים - עץ ההלל בבתינו, שחיבין לעבוד ולקדש קומץ בימין ועבד בשמאל, אינו נושא. לא יוצא - ב"ישר ושה שרוע וקולט' וגו' (ויקרא כב), לא יצונו - 'כל אשר בו מום לא תקריבו וכו'. והאי שנוג ומודד מפרש לקמן אודאי קאי, אי אורוקא אי אטמא. ובגו' - גי שישלח קרבנו ונעמא דהם. דאמרינן פירק 'אלא מנחת' (מנחות, טו, ב) 'איש איש מבית ישראל אשר יקריב קרבנו, מה תלמוד לומר (קרבנו) 'איש איש' - לרבות את הגויים שנודדו נדרים תרבות בישראל. שנוג

בעופות, דאמר קרי: תמות וזכרות בבקבה, ואין תמות וזכרות בעופות! ואמר ליה, עילון אמר קרא: 'לא ירצה', 'כי לא ירצו ויהיה להם'. תנו רבנן: דם שנגמקא וזרקו, בשלג - הורצה, במייד - לא הורצה; בקמה דקרים אמורים - בבחיה, אכל בצפור, צב שבונוג בין במייד - הורצה; ובגוי, בין בשנוג בין במייד, בין באונס בין ברצון

משנה נטמא הקומץ והקריבו - הציצין מרגע, יצא והקריבו - אין הציץ מרגע, שהציץ מרגע על הטמא ואינו מרגע על היצא. **גמרא** תנו רבנן: 'ונשאת אחרת את עון הפרשים' - ובי אחיה עון הוא נושא? אם תאמר: עון פיגול - הרי כבר נאמר 'לא יהשב'! אם תאמר: עון נותר - הרי כבר נאמר 'לא ירצה'! הא אינו נושא אלא עון טומאה, שהותרה מכללה בצבור. מתקין לה רבי יודא, אימא: עון יצא, שהותרה מכללה בבמות! ואמר ליה אביי, אמר קרא: 'לרצו להם לפני ה'', עון דלפני ה' - אין, עון ירצה - לא. מתקין לה רבי אילעאי, אימא: עון שפאל, שהותר מכללו ביום הפסחים! אמר ליה אביי, אמר קרא: 'עון' - עון שהיה בו ודחיתו, לאפוקי יום הפסחים דהקריבו בשפאל הוא. רב אשי אמר: 'עון הפרשים' - ולא עון המקדשים. אמר ליה רב סימא בריה דרב אידי לרב אשי, ואמרי ליה רב סימא בריה דרב אשי לרב אשי: ואימא עון בעל מום, שהותר מכללו

בר - פירש הקונטרס בפרק קמא דפסחים (טו, ב) גרסין: אם עון נותר הרי כבר נאמר 'לא יחשב', ואם עון פיגול הרי כבר נאמר 'לא ירצה'. ופירש דרבי איתא בפרק שני דרביס (כח, ב) דאיסורא רבה חזי למנע שיהא ברת - מקרא רבה מפרש 'צר, ואיסורא וזטא דחזין למקטוה לזכא ברת - מקרא וזטא מפרש 'קדשים'. ובימי יאה דרבי איתא בתורת כהנים. ורבינו עמרם איפכא: בפגול 'לא יחשב' ובותר 'לא ירצה', משום דמסקינן בפרק שני דרביס: ותריוויהו מקרא אירכא נפקי, דכתב ביה 'לא ירצה' ולא יחשב'. ומה שנזכר פיגול קדם לותר, אף על דבמקרא כתב ברישא חזי למנע - משום דלשון פיגול כתב במקרא אירכא. **א**ן עון נותר בר - לא ותר מנעו שפאל, דראמו בושיס וכו, אלא דהשוכר חזרו ויפסלו אלא מחשבת נותר ודחיינו מחשב לאוכלו חזי למנע. **ה**א אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בצבור - ואם תאמר: תיפוק ליה דלא משכחת ליה מיד דמחוקים ביה אלא בטומאה ואומר רבינו עמרם: משום דרביס 'לרצו להם', משמע: דבר שהוא לרצון משכחת חזרו, ולחזיה דחייק לאשכחיה חזרו מכללו בכל גזי דפרך. ואם תאמר: ויתור ויפגול היכן חזרו מכללו, דאימרינן ליה 'לא ירצה' 'לא יחשב' ואומר רבינו עמרם: דפגול חזרו מכללו בבמה, ולא שייך שם מחשבת חזרו למקטוה. ויתור כיה נכתב, אבל פיגול נקט נותר, הואיל ואשכח ביה קרא אף על גב דא צריך. אי נמי, חזרו מכללו בראשו של מזבח, דאיכא למאן דאמר אין ליה מועלת שם, ברש 'ומיד נשחט' (פסחים טו, א) ובפרק 'המזבח מקדש' (ובסו, פ). ומיהו פלוגתא דאמוראי היא, וקשיא למאן דאמר ליה מועלת שם בראשו מך ברייתא! ויתור יש ללמוד 'עץ' 'עץ' מריצו ציץ, ויפגול נמי מצי למלף הכי, ועוד יש למפרש, דותר חזרו מכללו בבתינו כהנא ומנחת כהן משיח וקומץ וכל דהא שאין לו מתירין, דאין חיבין עליו משום פיגול, בדורנן בבחיס בפרק 'שם שמאי' (נג, א). ואפילו פסול נמי נראה דליכא, דאמרינן כוס פרק קמא דרביס (ד, א) מודה רבי שנוגן בדולבת חמא הפעמיות, ופרך: האמר רבי (רשעטאל) ששנוגן כל שאינו על מזבח חזרין בשלמים אין חיבין עליו משום פיגול ועני: מודה רבי שנוגן לפסול מכל דחומר, ומה שאין לשנוג הכשר בשלמים פסול בחטאת, חזי למנע הפסול בשלמים אי דין שפסול בחטאת? משמע דאי לאו כל דחומר מזה אימא דאפילו פסול ליכא. אם כן בבגזית כרית ומנחת נוסכיס חזי לותר, וליכא איפסול שם עון חטאת. ליכא פסול כלל. אלאטא אשכחין חזרו דחזרו מכללו לגמרי. **א**מאן עון יצא בר - עון חזרו שחזרו מכללו בבמה היה מצי לאשכחיה, ולא עון יצא. **א**מאן עון שפאל שחזרו מכללו מן הפסחים - הא דלא קאמר בחילתא דרבא לכעב, דאמר בסוף פרק קמא דרביס (ד, א): דרגל של ימין בשמאלו - נשנוג דאין עו עבדוהי מעצבת כפרה. ומתאי טעמא נמי לא פריך משן לילה שחזרו לאיבריס ופרדיס. **ע**ון קדשים ולא עון מקדשים - תימא: הא למאן דאמר טומאה דחיה היא בצבור ובעיא ציץ לרצוי, דאמרינן בפרק קמא דיומא (ו, א) מותרה על הכהנים הישישים בטומאה ולעיל ב'הקומץ וזטא' (מנחות טו, א). פרישתי: **א**מאן עון בעל מום שחזרו מכללו בעופות - ואם תאמר: ואמאי לא פריך משן טריפה שחזרו מבליק? דהא חזרו מכללו בפרק קמא (פסחים ו, א). דאמר טריפה שחזרה מכללה מצי היא, אילמא בעל מום חזרו מכללו בעופות, ומה שפאל ברת' **א** ירצה? ולאכא נמי טעמא: עון שיהיה בו מום חזרו מכללו בעופות, אבל לרב אשי קשיא ורש, ולמה דאמרינן: עון קדשים - ולא עון חולין, לאפוקי טריפת דשיץ בחולין. ואם תאמר: עון אונן שחזרו מכללו אצל כהן גדול? ולרב אשי תשיע לעיל: עון קדשים ולא עון מקדשים - נחא. אלא לאכא קשיא ושנא את לוד דהדיד, ואם תאמר: ואימא עון מותרסן ומן, כגון חזן שמונה שחזרו מכללו בעופות, דראמו בפרק קמא דרילין (כ, ב) ובגוי נמי שייך משלעיל ודו שני זמור: דכתוב ביה 'לא ירצה', דאין 'מיום השמיני והלאה ריהא ריהא. וקודם לא חזר. ומיהו קשה מעט אורו אתא בגו, דחזרו מכללו בעופות! ומה שם מפרשתי: עון קדשים ולא עון חולין, פירשתי: דהא אמרינן בפרק 'אחור אתא בגו' (שם פ, ב) דלא דפסולי בששור ושה הוה עון כלב ירצה. **א**בל בצבור בין בשנוג בין במייד חזרו - תימא: דהא דאמר רבה (בבא מציעא פ"ב מ"ד) רישא דרבי ברייתא, ודחיק עלה: הא דאמר רבינו מרצי' עני: דהנתי: על מה הציץ מרגע בו, והשוא. מסיפא נופא חזר ליה לאחיה, בדרקתי מסיפא דאב דבצבור בין בשנוג בין במייד חזרה, ומשמע: הוא חזר חזיר. אי לא משום דבדחיק קסנין מודי? ורש' מומר: דא' מסיפא הוא אמרנא דטעמא לא משום ציץ, אלא משום דטומאה חזרה בצבור, אף על גב דלשון 'חזרה' ציץ, בשנוג

קיימא שניה, שניה נמי היא מיהקנא ראשונה! ומשני: פנים חדשות ואו, והשוא, איתא אהא ליה: אי קודם שנפסקה ראשונה, אם כן כמו ששירר קון חומר - טיור מנוגע, ודאא שבע ליה טומאה ויש לומר: דרשתיקן און ראשונה - חל על און מנע ומדרס בבת אחת, ובבת אחת לא אמרינן שבע ליה טומאה, בדמסקינן, ומנו דחילי מנע און - דחיל מנו אבאליה טרל, כיון דכלב כל אחד, דחיר רבינו שנוע מפרש: אלא שייך שבע ליה טומאה חזרה מנע, מנע בבת אחת, דחירשבע ליה ואחר כך חזרה, ומדרס מנע דחנא קמא דרבי יוסי דבאא מנע, שנוע בעצמו, אבל סדינים ומקפולים - עמא על מה שנוע בחבירו. **בשני** סדינים ומקפולים - בשניתלה למעלה מזה ויש איר קצת בניהם איירי. דאח על גו נה משמי, אי כשיש חבדיר עליהם שעינת בבת אחת - אם לא כשיש למנע מנע כמו חתחת, ואם חבדיר על העליון חזרה - אם כן קודם לחתחת עון למדרס שנוע בעליון, וטומאת מדרס לא נטמא חתחת עד שיכבד עליה. אבל כשיש אור בניהם, כי אתי בו חותב בעליון מיד ששנוע עליון חתחת אתי לחתחת מדרס מנע בבת אחת, ולעליון קדם לה מדרס למנע. ואם תאמר: אמאי אצטריך לשנוי שיש חלוקה בין בת אחת לזה אחר וזה? לשנו דאק מיירי במקפולים וזה על גו זה, וזה חתחת מנע למדרס ושנא קסבר דמבדיל על שעינת בבת אחת, ועוד, אם כן מצי מודה: היינו שאם נגע בהם חוב, דאוקמנא מקמי מדרס, אמר תאמר: ותיקשי ליה לאכא היא נפא, מצי שנא חתחת מעליון שאין אבי מולק בבת אחת, ואם כן עליון נמי ליטמא מדרס מנע, דהא קנגע בחתחת ויש לומר: ידוע דהא אבי שיש חלוקה, אלא לרבא חזר מקשה, שמוס דאית ליה שבע טומאה אפילו היה מנעו מנע לשנא חזיר עשורין אחר - דאם כן דאמרינן בבת אחת נמי נטמא שבע ליה טומאה, ולא לילול עליה טומאת מנעו אי נמי, משווה בת אחת לזה אחר וזה לעיל, דחיר קלה על קלה. **ונשאת** אחרן את עון הקדשים

בר - פירש הקונטרס בפרק קמא דפסחים (טו, ב) גרסין: אם עון נותר הרי כבר נאמר 'לא יחשב', ואם עון פיגול הרי כבר נאמר 'לא ירצה'. ופירש דרבי איתא בפרק שני דרביס (כח, ב) דאיסורא רבה חזי למנע שיהא ברת - מקרא רבה מפרש 'צר, ואיסורא וזטא דחזין למקטוה לזכא ברת - מקרא וזטא מפרש 'קדשים'. ובימי יאה דרבי איתא בתורת כהנים. ורבינו עמרם איפכא: בפגול 'לא יחשב' ובותר 'לא ירצה', משום דמסקינן בפרק שני דרביס: ותריוויהו מקרא אירכא נפקי, דכתב ביה 'לא ירצה' ולא יחשב'. ומה שנזכר פיגול קדם לותר, אף על דבמקרא כתב ברישא חזי למנע - משום דלשון פיגול כתב במקרא אירכא. **א**ן עון נותר בר - לא ותר מנעו שפאל, דראמו בושיס וכו, אלא דהשוכר חזרו ויפסלו אלא מחשבת נותר ודחיינו מחשב לאוכלו חזי למנע. **ה**א אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בצבור - ואם תאמר: תיפוק ליה דלא משכחת ליה מיד דמחוקים ביה אלא בטומאה ואומר רבינו עמרם: משום דרביס 'לרצו להם', משמע: דבר שהוא לרצון משכחת חזרו, ולחזיה דחייק לאשכחיה חזרו מכללו בכל גזי דפרך. ואם תאמר: ויתור ויפגול היכן חזרו מכללו, דאימרינן ליה 'לא ירצה' 'לא יחשב' ואומר רבינו עמרם: דפגול חזרו מכללו בבמה, ולא שייך שם מחשבת חזרו למקטוה. ויתור כיה נכתב, אבל פיגול נקט נותר, הואיל ואשכח ביה קרא אף על גב דא צריך. אי נמי, חזרו מכללו בראשו של מזבח, דאיכא למאן דאמר אין ליה מועלת שם, ברש 'ומיד נשחט' (פסחים טו, א) ובפרק 'המזבח מקדש' (ובסו, פ). ומיהו פלוגתא דאמוראי היא, וקשיא למאן דאמר ליה מועלת שם בראשו מך ברייתא! ויתור יש ללמוד 'עץ' 'עץ' מריצו ציץ, ויפגול נמי מצי למלף הכי, ועוד יש למפרש, דותר חזרו מכללו בבתינו כהנא ומנחת כהן משיח וקומץ וכל דהא שאין לו מתירין, דאין חיבין עליו משום פיגול, בדורנן בבחיס בפרק 'שם שמאי' (נג, א). ואפילו פסול נמי נראה דליכא, דאמרינן כוס פרק קמא דרביס (ד, א) מודה רבי שנוגן בדולבת חמא הפעמיות, ופרך: האמר רבי (רשעטאל) ששנוגן כל שאינו על מזבח חזרין בשלמים אין חיבין עליו משום פיגול ועני: מודה רבי שנוגן לפסול מכל דחומר, ומה שאין לשנוג הכשר בשלמים פסול בחטאת, חזי למנע הפסול בשלמים אי דין שפסול בחטאת? משמע דאי לאו כל דחומר מזה אימא דאפילו פסול ליכא. אם כן בבגזית כרית ומנחת נוסכיס חזי לותר, וליכא איפסול שם עון חטאת. ליכא פסול כלל. אלאטא אשכחין חזרו דחזרו מכללו לגמרי. **א**מאן עון יצא בר - עון חזרו שחזרו מכללו בבמה היה מצי לאשכחיה, ולא עון יצא. **א**מאן עון שפאל שחזרו מכללו מן הפסחים - הא דלא קאמר בחילתא דרבא לכעב, דאמר בסוף פרק קמא דרביס (ד, א): דרגל של ימין בשמאלו - נשנוג דאין עו עבדוהי מעצבת כפרה. ומתאי טעמא נמי לא פריך משן לילה שחזרו לאיבריס ופרדיס. **ע**ון קדשים ולא עון מקדשים - תימא: הא למאן דאמר טומאה דחיה היא בצבור ובעיא ציץ לרצוי, דאמרינן בפרק קמא דיומא (ו, א) מותרה על הכהנים הישישים בטומאה ולעיל ב'הקומץ וזטא' (מנחות טו, א). פרישתי: **א**מאן עון בעל מום שחזרו מכללו בעופות - ואם תאמר: ואמאי לא פריך משן טריפה שחזרו מבליק? דהא חזרו מכללו בפרק קמא (פסחים ו, א). דאמר טריפה שחזרה מכללה מצי היא, אילמא בעל מום חזרו מכללו בעופות, ומה שפאל ברת' **א** ירצה? ולאכא נמי טעמא: עון שיהיה בו מום חזרו מכללו בעופות, אבל לרב אשי קשיא ורש, ולמה דאמרינן: עון קדשים - ולא עון חולין, לאפוקי טריפת דשיץ בחולין. ואם תאמר: עון אונן שחזרו מכללו אצל כהן גדול? ולרב אשי תשיע לעיל: עון קדשים ולא עון מקדשים - נחא. אלא לאכא קשיא ושנא את לוד דהדיד, ואם תאמר: ואימא עון מותרסן ומן, כגון חזן שמונה שחזרו מכללו בעופות, דראמו בפרק קמא דרילין (כ, ב) ובגוי נמי שייך משלעיל ודו שני זמור: דכתוב ביה 'לא ירצה', דאין 'מיום השמיני והלאה ריהא ריהא. וקודם לא חזר. ומיהו קשה מעט אורו אתא בגו, דחזרו מכללו בעופות! ומה שם מפרשתי: עון קדשים ולא עון חולין, פירשתי: דהא אמרינן בפרק 'אחור אתא בגו' (שם פ, ב) דלא דפסולי בששור ושה הוה עון כלב ירצה. **א**בל בצבור בין בשנוג בין במייד חזרו - תימא: דהא דאמר רבה (בבא מציעא פ"ב מ"ד) רישא דרבי ברייתא, ודחיק עלה: הא דאמר רבינו מרצי' עני: דהנתי: על מה הציץ מרגע בו, והשוא. מסיפא נופא חזר ליה לאחיה, בדרקתי מסיפא דאב דבצבור בין בשנוג בין במייד חזרה, ומשמע: הוא חזר חזיר. אי לא משום דבדחיק קסנין מודי? ורש' מומר: דא' מסיפא הוא אמרנא דטעמא לא משום ציץ, אלא משום דטומאה חזרה בצבור, אף על גב דלשון 'חזרה' ציץ, בשנוג

מנחות. פרק שלישי - הקומץ רבה דף כה עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
תוספות

בשונג תרומתו תרומה - שדיתה לו שעת הבשר איירי, שלא יטמא בחילתו תלישתו. שאם תלשו אדם טמא ועדיין משקה טופח עליו - אין תרומתו תרומה. בדמכות
בפרק 'כל שעה' (פסחים לא, א.) **במזיר** אין תרומתו תרומה - אף על גב דתורם מן הערה
על הפה תרומתו תרומה. במדברין ב'דאשה רבה' (בבמות פט, ב.) ובהנך במסכת תרומות
(פרק ב' משנה ו') - דחזי קרא. הכא לא חזי
כלל.

דמריצה

ציץ על אבילות מי שמעת ליה - פירש בקטנות: דכתיב נאבקי אבילות. דאעילין כולי' עלמא מדור דציץ מריצה. בריש תורת כהנים: 'ונרעה לו לכפר עליו' בדם כו'. ולא דק בקטנא. דבעלין נמי אשכחן פלוגתא בפרק 'ביכר צולין' (פסחים עו, ב.) **תלמוד** לומר אשר ליה - הכא מוקמינא ליה לרבות לו וירא. והשתה בדסוף ידם שדיתה (ברכות גב, ב.) דריש ליה לרבות איתומה. דאיתוס טומאה חילוי איתוס. הלכא נמי תרומה דשקילתין קו. אבל קשה אחדיה דבריותו בסוף פרק שני דמעילה (י, ב.) דריש איתוס מ'אשר יקרב אל הקדשים', דדבר שאין לו מתירין - משקיש בבלי ושו' תלמוד: דרמה לא מירי אלא בעלה ושאר קדשים. אבל שלמים לא הייתי מרבה. ברי דנאנו מן הדלל. מפי רבי. **ורב** שילא אמר כו' - ואם תאמר: מאי דהדיקתו דרבינא דרבי? שילא לשניי כלל לא מוכח בהדיא ב'דאשה רבה' (בבמות ג, א.) דהוא מדאורייתא ודא מדברין. מדקאמר: דהא הכא מדאורייתא ארציז מריצה. דתנן: על מה הציץ מריצה כו' ושו' תלמוד: דלעולם שמענו ליה נמי ביבמות דאפילו מדברין נמי קטני: על מה הציץ מריצה כו'. לומר דביתא ליה ולמר דביתא ליה, אוריקא או טומאה, דא דפשיטא כיה דמדאורייתא אין חילוק בין טומאה לזריקה. דכתיב פירושה: דהא מדאורייתא ארציז מריצה בכל עין, בין טומאה בין מזריקה. מפי רבי.

וריקתו

בין בשונג בין במזיר הורצה - אף על פי שצריך לחקוק הלשון אליבד' נראה ליה לשנוי הכי ולא ברבנא. כדאמר בפרק 'הדוק' (גיטין נה, א.) גביא לכפר אף כע, ואנן ניקום ונקנסיה:

אשכחן

לא הורצה. וריקתו: על מה הציץ מריצה?

הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא, בין בשונג בין במזיר, בין באונס בין ברצון, בין ביחוד בין בצירוף! אמר רב יוסף, לא קשיא: הא רבי יוסי, הא רבנן; דתניא: אין תורמין מן הטמא על הפה, ואם תרם, בשונג - תרומתו תרומה, במזיר - אין תרומתו תרומה. רבי יוסי אומר: בין בשונג בין במזיר - תרומתו תרומה. אימר דשמעת ליה לרבי יוסי - דלא קנים, דמריצה ציץ על אבילות מי שמעת ליה? ודתניא, רבי אליעזר אומר: הציץ מריצה על אבילות, רבי יוסי אומר: אין הציץ מריצה על אבילות! איפוך, רבי אליעזר אומר: אין הציץ מריצה על אבילות, מתקף לה רב ששת: ומי מצית אפכת לה? ודתניא: יכול שער שנטמא לפני וריקת דמים יהו חיבין עליהן משום טומאה? תלמוד לומר: 'כל מהור יאכל בשר. והנפש אשר תאכל בשר מזהב השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונקרתה' - הציץ לפהורין חיבין עליו משום טומאה, ושאינו נותר לפהורין אין חיבין עליו משום טומאה. או אינו, אלא: נאכל לפהורין חיבין עליו משום טומאה, ושאינו נאכל לפהורין אין חיבין עליו משום טומאה; ואוציא אני את חלק ואת הוציא שאינן נאכלין לפהורין! תלמוד לומר: "אשר לה" - ריבה. יכול שאני מריצה את הפיגולין ואת הנוחרות? - נותרות תיינו לו! - אלא: אף הפיגולין בנותרות? תלמוד לומר: 'מזהב השלמים' - מעט. ומה ראיית לרבות את אלו ולהוציא את אלו? אמר שריבה הכתוב וימנע, אמרת: מריצה אני אלו שלא היתה להן שעת הפישה, ומוציא אני אלו שלא היתה להן שעת הפישה, ואם תאמר: בשר שנטמא לפני וריקת דמים ואכלו לאחר וריקת דמים, מפני מה חיבין עליו משום טומאה? לפני וריקת מריצה נקמא - אין, יוצא - לא, מאן שמעת ליה דאמר: אין וריקה מועילת ליוציא רבי אליעזר, וקתני דמריצה ציץ על אבילות! אלא אמר רב חסדא, לא קשיא: הא רבי אליעזר, הא רבנן. אימר דשמעת ליה לרבי אליעזר - דמריצה ציץ על אבילות, דלא קנים מי שמעת ליה? - אין, כי חיבי דשמעת ליה לרבי יוסי - שמעת ליה לרבי אליעזר, דתניא, רבי אליעזר אומר: בין בשונג בין במזיר - תרומתו תרומה. אימר דשמעת ליה לרבי אליעזר - בחרומה דקילא, בקדשים דחמרי מי שמעת ליה? - אם כן, הא אפאן תרמייה? רבנא אמר: טומאתו, בין בשונג בין במזיר - הורצה; וריקתו, בשונג - הורצה, במזיר - לא הורצה. ורב שילא אמר: וריקתו, בין בשונג בין במזיר - הורצה; טומאתו, בשונג - הורצה, במזיר - לא הורצה. ולרב שילא: דקתני: שנטמא בין בשונג בין במזיר! - הכי קאמר: נטמא בשונג, וקולן בין בשונג בין במזיר. הא

דמים, רבי אליעזר אומר: מועילין בו אפילו לאחר זריקה. משום דאין זריקה מועילת לו להוציא מיד מעילה. אלא אמר רב חסדא לא קשיא - דהא דתני לא הורצה - רבנן. ולא קנים - היכא דזריק דם טמא במזיר, הא דקתני במתניתא במזיר הורצה נמי ביחוד - רבי אליעזר, מדקתני ציץ מריצה על אבילות. ודא דתני לא הורצה - רבנן. ולא קנים - היכא דזריק דם טמא במזיר, מי שמעת ליה? אם כן אפאן תרמייה - דהא דקתני הורצה. ופשיטא בין בשונג - בין שנטמא בשונג בין שנטמא במזיר - הורצה לא דריק בשונג. ודא דתני לא הורצה - אמר דזריקה קאי.

שונג - קסבר אין קרבות מקבלין טומאה. אונס - שנטמא בדם כרוח. אבל מיד דרוצן דהא מילתא דא, אלא איירי דתנא אונס תנא רצון. לא הורצה - דכתיב: 'וזה על מצוה תמיד לרצון להם' (שמות כח), ולא לגיטם. ורבינו ב' - אלמא ציץ מריצה אמור דידהו בשונג תרומתו תרומה - דאמרין בבמה דכתיב (בבא מציעא נו, א.) 'ולא תשא עליו חטא', ואינו קדוש - נשיאת חטא למזב? אלא לררומ? בין דריעה על הפה שתרומתו תרומה. במזיר אין תרומתו תרומה - דרבנן קסודו משום דדחיה. ופליגי בה אמוראי במריצה בפרק 'האשד' (פס, א.) איבא למאן דאמר אין תרומתו תרומה - פס - לתקן את השירים, אבל תרומה הוי, דמריצה ציץ על אבילות מי שמעת ליה - דמקטנא ברייתא בתרייתא אליבד'. דהא ב' הציץ מריצה על אבילות טומאת בשר. דהיינו אבילות. לרבי נקט אבילות. דאעילין כולי עלמא מדור דציץ מריצה. דקתני בריש תורת כהנים: 'ונרעה לו לכפר עליו' - בדם, דכתיב (ויקרא יז, יב) 'יד הדם הוא בנפש יכפר', אין לי אלא דם טהור, טמא מנץ? תלמוד לומר (שמות כח) 'ונשא אודן' וגו'. דהוא בדם קמייר, דכתיב (שם) 'לרצון להם', ודבא כתיב: 'ונרעה', מזה האדם - אף החם דם. ואין לי אלא דם, מזה לרבות כל העלשין? תלמוד לומר: 'כלכל מנותות קדשים' וגו' (שם). יכול בשר שנטמא לפני וריקת דמים - ואכלו לפני זריקה בטומאת הגוף, ידו חיבין עליו ונותרת דמים מועילת ושו' נקוד? יכול ידו חיבין משום טומאת הגוף לפני זריקה? ובבשר טהור קמייר. ושאיני נותר לפהורין - כגון אם אבל אפילו בשר טהור בטומאת הגוף, קודם זריקה דם, עדיין אין היתה נותרת לטוהרין, דזריקה היא המותרת. או אינו אלא - הכי דרשינן: שאני נאכל לטוהרין אין חיבין משום טומאת הגוף, אף שניתר לטוהרין. ואוציא את חלק ואת הוציא - לאחר זריקה. שאף על פי שניתר בנותרת, הואיל ועבשיו אירע בו פסול - לא ידו חיבין עליו ואכלו בטומאת חייתו. וזו - ואמרת לעיל דחיבין עליו משום טומאת 'מקרה' - ולא כל הבודדא. אורי שריבה הכתוב וימנע - כלומר, הואיל ומנעין ריבוי מועילת. אמרת מריצה אני לו ויוצא - שדיתה לזון שעת הבשר, שדתי דהתה וריקתו כשדתי. ואם תאמר בשר שנטמא לפני זריקה ואכלו בטומאת הגוף לאחר זריקה פשיטא מיה חיבין עליו - הא לא היתה לו שעת הבשר? ואנן פסול הוא דמעטין אין חיבין. אבל נטמא אפילו קודם זריקה, ואוד זריקה אכלו - חיבין שריצין מריצה - למדור זריקה מעליתא, ונותר לטוהרין קרינא גיה. ואף על פי שלא נאכל. נפסא - לפני זריקה, דהא דחיב עליו ואכלו לאחר זריקה משום טומאת גוף, יוצא לא משום דלא הויא זריקה מעליתא, דאין הציץ מריצה על הוציא. דלא היתה לו שעת הבשר. מאן שמעת ליה דאמר אין זריקה מועילת ביוצא - למדור קרבן בשר - רבי אליעזר דהא בפרק קמא דמעילה (ו, ב.) דקתני: בשר קדשי שריצה לפני זריקה - רבנא לא קשיא - דהא מנתנינא דלעיל.

מנחות. פרק שלישי – הקומץ רבה דף בו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" ר"א תוספות

אשכנח חלב בו – ובשר נפקא לן מקרא בפרק 'כיצד צולץ' (פסחים פ, א). מפי רבי.
ורבי ינאי אמר בין שקמצו מבלי שרת בו – קמיצה בימין נפקא לן בפרק אמתא בסופו
(מנחות ב, ב) אליבא דרבי שמעון מרבי יהודה בריה דרבי חייא. ורבי ינאי דליה ליה,
נפקא ליה שפיר בגורה שוה דידך ידך, כדמוכח לעיל בסוף פרק קמא (שם). מפי רבי.

הקמור חלבנים ואבריים בין בימין בין בשמאל
בשריה – גמא לנמוך ודמיון רבי
שמעון, כמו דספא דקמין, אבל לדבון בעי ימין.
אי נמי, אפילו לדבון איכא לאכשורו הקמור
החלבנים בשמאל, כמו דחלבא איבריים לכבש ולעיל
בסוף פרק קמא (מנחות א, א). מפי רבי.
הקומץ חקשורות ולמנה בו – האי דלא
ערבניה, דלמא תלת חלת שמעניה.
מפי רבי.

אין

אי קסבר: שייורא מילתא היא, אפילו אבוד ושרוף נמי? אי קסבר: שייורא לאו מילתא היא,
ונמקא מאי טעמא – דמכרזה ציין, אי חכי, כל שרייה נמיו – לעולם קסבר: שייורא מילתא
היא, ונמקא – ותוא דתין לאבוד ושרוף, ותאי דקאמר נמקא – רישיוו נמק. כדתניא, רבי
יוחנן אומר: כל הובחים שפחורה שנשחית מזה פות בשר או פות חלב – זורק את
הדם, כחצי וית בשר וכחצי וית חלב – אינו זורק את הדם. ובעולה אפילו כחצי וית בשר
וכחצי וית חלב – זורק את הדם, מפני שפולה כליל. ובמנחה אפילו פולה קיימת – לא
זורק. מנחה מאי עבדתה? אמר רב פפא: מנחת נכסים, סלקא דעתך: הואיל ובהדי ובה
קא אתאי – בגויה דיובחה דמיא, קא משמע לן. מנהגי מילין? אמר רבי יוחנן משום רבי
ישמעאל, ונמקא בה משום רבי יוחנן דהשע בן חנניא, אמר קרא: "הקטיר החלב לריח ניחח
לח", חלב – ואף על פי שאין בשר. ואשפתו חלב, ויתרת ושתו כליות מנול? דקתני:
ובמנחה אפילו פולה קיימת – לא זורק; מנחה הוא דלא זורק, הא ויתרת ושתו כליות
זורק. מנול? רבי יוחנן דריה אמר: "לריח ניחח" – כל שאחת מעלה לריח ניחוח.
ואיצטריך למכתב "חלב" ואיצטריך למכתב "לריח ניחח" – דא תב "חלב", הוה אמאי:
חלב – איך ויתרת ושתו כליות – לא, תב רחמנא: "לריח ניחח"; ואי תב רחמנא "לריח
ניחח", הוה אמאי: אפילו מנחה, תב רחמנא: "חלב". **משנה** שלא בכלי שרת – פסול,
ורבי שמעון מכשיר. הקטיר קומצה פעמים – קשרה. **גמרא** אמר רבי יהודה בריה דרבי
חייא: מאי טעמא דרבי שמעון? אמר קרא: "קדש קדשים היא בחמאת וקאשם", בא
לעובדה ביד בחמאת – עובדה בימין בחמאת, בכלי – עובדה בשמאל באשם. ורבי ינאי
אמר: פיון שקמצו מבלי שרת, מעלהו ומקטירו אפילו בהמינו, ואפילו במקודה של חרש.
רב נחמן בר יצחק אמר: הכל מודים בקומץ שפעון קודש. מיתבי: הקטר חלבין ואבריים
ועצים שהעלן בין ביד בין בכלי, בין בימין ובין בשמאל – קשורין; קומץ ותקטור ותלכנה
שהעלן בין ביד בין בכלי, בין בימין בין בשמאל – קשורין; תיבחה דרבי יהודה בריה דרבי
חייא! – אמר לך רבי יהודה בריה דרבי חייא: לעדדן קתני, ביד – בימין, בכלי – בין
בימין בין בשמאל. תא שמע: קמצו שלא מבלי שרת, וקידשו שלא בשרת, ושתו שרת, וקעלו
והקטירו שלא בכלי שרת – פסול; רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין במתן כליו – אימא:
מותרת כלי ואילך. תא שמע, וחכמים אוברים: קטר מעין כלי שרת, כיצד? קמצו מבלי
מפתח, ומקדשו בכלי שרת, ומעלו ומקטירו בכלי שרת. אמר רבי יוחנן: קדשו בכלי שרת,
מעלו ומקטירו ודיו. תא שמע: קמץ בימינו ונתן בשמאל – יחזור לימינו; בשמאל
והיובש

תא שמע דרבי שנטמא וזרקו בו – קריא לרב שילא, דקתני: אם זרקו ממזיד לא
הורגת. **משנה** במזיד רבי אליעזר – קריא בפרק 'כיצד צולץ' (פסחים עז, א)
דף אם על פי שאין בשר – הבא נמי קומץ אף על פי שאין שריים (בשריה)
בשרה לקטור הקומץ. הקטיר רבי יוחנן – דאמר (שם): אם אין בשר אין דב,
אם אין דב אין בשר. **גמרא** והוא שנטמא

כל שריה – הוא דאמר רבי יוחנן דהשע דפסול
להקטיר הקומץ. קא סלקא דעתך נטמא אין
לדמור, בנטמא שרייה הוא דאמרין: אם
נשחיתו קמץ קלא נטמא בשרה אפילו לרב
יוחנן, אבל אבדו קצת שרייה או נשרפו אמר
רבי יוחנן דהשע דפסול, הואיל וכולה בעינן קיים.
מדקא נקט רב לשון טומאה ולא נקט נמי
לשרוף דאמר דומחית, מאי קסבר – אי
קסבר שריא מילתא בו, רישיוו – דנטמא
קתני במנחותין בירשא. בחתיא – רבי יוחנן
נמי משכר דהבא דאבאי שויר, אפילו באבדו
ושרוף, וזרק חרם – דקרינא ביה 'חבשר וחרם'
בחיז וית כשר ובחיז וית חלב אין וזרק
– שאין אכילה והקטור מעטרפין. מנחה מאי
עבדתיה – מאי וזיקה אתא במנחה? מנחה
דחובה דמיא – דתדחי במקום בשר כאילו
נשחיתו בשר, קא שמענן לן דלא, מנתייביל
– דאם לא נשחיתו בשר אלא חלב, וזרק את
הדם? דבתיב וזיקה וזיקה חלל ונמי – ורישה
דקריא בה: 'וזרק הבוק את הדם על מנבה ד'
לפני אהל מועד והקטיר החלב' וגו', אלמא
דמשום חלב וזיק לריח לריח. ויתרת ושתו כליות
מנול – דאם לא נשחיתו אלא דן, וזרק את
הדם? דחזוין לעיל דרבי הוא. דקתני: ובמנחה
אפילו כולה (כלל) וקיסן בו, לריח ניחוח –
'הקטיר החלב לריח ניחוח'. כתב רחמנא חלב
– דמשמע דריח ניחוח לא מרבי אלא דומא
דחלב, דמנחה דובח דהוא. **משנה** שלא בכלי
שרת – שלא קטר שקמץ בכלי שרת. דבתרתי:
מנחה דהא לא מליגי דבעיא כלי, כדאמרין
בפרק 'שתי הלחם' (מנחות צא, א): שאלו את
רבי זו מנין? **גמרא** בא לעובדה ביד –
הקטור קמין, שוהא במקום וזיקה ביד, שלא
קדשו בכלי. עובדה בימין בחמאת – שוהא
עובר נמי וקטור באצבע ובימין, דבתיב וית
'ולקח הבוק מזהבם באצבע', ואמרין בזה
כו, בו כל מקום שאמר אצבע וכוונה איתא
אלא ימין, אלמא, דמקשה לחסות – שמע
מינה דלא בעיא כלי, ולבדש שיעברו בימין,
בשאלא בראש – ושריקו בכלי ולא ביד, דאין
כל טען מנחה אצבע אלא טעא בלבד, דרבי
אמרין בזהבין (כו, ב) ולרבי שמעון וזיקה
בשרה, דחתיא: וק בשמאל פסול, ורבי שמעון
מכשיר. משום דבשרא וזיקה הקריבנת לא בתיב
אצבע אלא בתיב: ולרבי שמעון בתיב בעיא
אצבע בחתיבין – אבנט. מקדו – כלי חרס.
חלב מודים בקומץ שפעון קודש – וכו' ומכר
רבי שמעון – בהקטור, שאם נטלו מתוך כלי
בשר, וקטור. תיובתא דרבי יוחנן – דאמר: ביד עובדה בימין, דהא הבא קתני אפילו ביד שמאל בלא כלי. והא רבי שמעון דמיא, דהא מכר
שלא בכלי שרת – קמץ בכלי שרת – שנתקדשו בו המנחה. מכשירין בסתם כלי – אפילו שלא בכלי שרת. תיובתא דרב נחמן דאמר הכל מודים כיון שפסול כלי
ואילך – דחלבא והקטור לא בעינן כלי שרת. תא שמע – לרב נחמן, ונתן בשמאל – בלא כלי, יחזור לימינו. וכדאמרין לעיל: בא לעובדה ביד – עובדה בימין, בשמאל
והיובש

אין הקטרה פחותה מכזו - בפרק "כל המנחות באות מצד" (מנחות נה, א) פליגי אביי ורבא, וקיימא אביי כרבי יהושע בן לוי דרבא, ואביי כרבי יוחנן. וצריך עיון בפרק "אלו עוברין" (פסחים נג, ב) דאמר רבי יוחנן: כל איסורין שבתורה אין חיתור מעצמן לאיסור, חוץ מאיסורי נזיר שמותר תורה "משרת" וכל משרת. ועיר אמה: אף שאור בכל הקטירה. כמאן

כרבי אליעזר דרד"ש "כל" אי הכי אפילו חמץ בפסח נמי אי הכי נמי, ולאפילו דאביי. והשתא מרבי יוחנן מידא תקשי, דכרבי אליעזר הוי. ולא מצי למימר דלאפוקי מאביי, דאביי רבי יוחנן קאי באביי וכו' לומר: (דאביי) אפילו מאן דאמר דלא דריש "כל" - וכלל דרש. וצריך עיון, דמ"משרת" דרש, מדפרק לקויה: הוא "משרת" לחי דאמר דאמי רבי.

יש הקטרה פחותה מכזו - בהקטש שומשו בסוף "הקומץ וזמא" (מנחות טו, ב) מודה דאין דרך הקטרה בכך. הוא ומשעו בכל דוכתי דאין הקטרה בפחות מכזו, בדאמר לעיל דאם לא נשתירי חלה חתב אלא זרק את הדם, הכא היינו נעמא - משום דש קומץ פחות משני יתים, חצוי קומץ מרבין בפרק "כל המנחות באות מצד" (מנחות נה, א) ובאר שם "אלו עוברין" (פסחים מג, ב) מדכתיב "כל שאור, מפי רבי".

תורת העולה ריבה - אבתי ורשתי מידה בפרק "ויצא דופן" (נדה מג, ב) תורה אחת לכל העולם שעל לא ירדה. מפי רבי, קומץ מאמיו מותר את השירים לאכלה -

הוא חצי לניקוט אימורים. רבנא בלא (פסחים נג, ב) מיקטרי אימורים לא משתירי דלא באבילי. אלא משום דבי נטמאו או שאבדו משתירי לה - לא פסיקא ליה. אבל קומץ פסיקא ליה. מפי רבי, **אלא** עם בא השמש בר - מומקין ולבנה לא קשה והאן הם קריבין אתר דהמדי. דשמן כיון שענקמו קודם - הוי כאברס שנתורו. שנתורין הקמיעה. ומנחת כותים וכו' משת. אף על פי שאין בהם קמיעה. אי שיהם קידוש כלי, דבאדמתי (ובסוד מה, ב) דכל רבד שאין לו מחרין - שקדשו בכל חשיב כמחרין. מפי רבי, **ואי** אתה מחזיר עיבולי קטורת - מ"העולה על ממעט עיבולי קומץ ולבנה. כיון דאיתורו על מנחת הדיחין. אבל קטורת על מנחת הפנמי. מפי רבי.

מסלחה

בזאת; דברים שדרגין לקרב ביום, כגון תוקמין והלבונה והקטרת, ומנחת כהנים ומנחת כהן משוח ומנחת נסכים, ששמעלן ומקטירן מנחה משמש. - והא אמרת: דרגין לקרב ביום? - **אלא**: עם בא השמש, שמתעבדלן והולכין כל הלילה כענין המלמד לומר: "זאת תורת העולה"; ורבי: והא עם בא השמש לא משפחת לה שפתי המור ברובו! - **אי** קשיא: **כאן** לקלוט, **כאן** לחתור. רבי אליעזר מתיי - **בפוקעין**. - ומי אמר רבי יצאי הכי? והא אמר רבי יצאי: קטרת שפסקה מעל גבי המזבח, אפילו קרסין שבה אין מחזירין אותה; והני רב חנינא בר מניומי דרבי רבי אליעזר בן עזקב: "אשר תאכל האש את העלה על המזבח" - עיבולי עולה אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר עיבולי קטרת! - כמי מין קטרת. אמר רבי אסי: כי פשט רבי אליעזר במנחות בעי הכי, בעי רבי אליעזר: קומץ שפידרו וסידר עליו את המעשרה, מהו? דרך הקטרה בכך, או אין דרך הקטרה בכך? תיקו. בעי חזקיה: אברין שפידרו וסידר עליהן את המעשרה, מהו? "על העצים" אמר רבנא - דנאן על העצים. או דלמא, פיון דכתיב קרא אחרנא: "אשר תאכל האש את העלה על המזבח" - אי בעי הכי עבדי, אי בעי הכי עביר? תיקו. בעי רבי יצחק נפחא: אברין שפידרו בציד המעשרה, מהו? אליבא דמאן דאמר: "על" ממש - לא תיבעי לה, דעל

והיטב עולה, בין חוץ למקומו בין חוץ לזמנו - פסול ואין בו פרת. **(ל"א)** היטב עולה חוץ למקומו - פסול ואין בו פרת, חוץ לזמנו - פגול ותיבין עליו פרת, דברי רבי אליעזר ורבי שמעון. והכמין אמרין: **כיון שנתנו לשמאל** - פסולתו מתנתה; מאי מעמא? **משום דבעי קדושה בכלי**, וכיון שנתנו לשמאל - נעשה כדש שנשפך מצואר בהמה על הרצפה ואספו, שפסול; **מקלל דרבי אליעזר ורבי שמעון לא בעי מתן כלל**, ותיבאמ דרב נחמן; תיבאמ. לרבי יהודה בריה דרבי חייא סמיעא ליה, לרבי יצאי לקמא תתני תיבאמ? - **אמר** רבי רבי יצאי: **אנא דאמרי** כתנאי דהקשר, ולא לדברים קנחי. "הקשר קומצה פנמים כשרה", **אמר** רבי יהושע בן לוי: פנמים - ולא פנמי פנמים, ורבי יוחנן אמר: פנמים - ואפילו פנמי פנמים. מאי בינייהו? **אמר** רבי יורא: **יש** קומץ פחות משני יתים **יש** הקטרה פחותה מפינת איבא בינייהו; רבי יהושע בן לוי סבר: אין קומץ פחות משני יתים, ואין הקטרה פחותה מפינת; ורבי יוחנן סבר: **יש** קומץ פחות משני יתים, **יש** הקטרה פחותה מפינת. איתמר: קומץ מאימתי מותר שירים באכילה? רבי חנינא אמר: **משמשלה** בן את האור, רבי יוחנן אמר: **משפתי** בן את האור ברובו, **אמר** ליה רב יהודה לרבא בר רב יצחק: אפכרר לך מעמא דרבי יוחנן, **אמר** קרא: "והנה עולה קטור הארץ קטור הכבשין", אין כפשוט מעלה קטור עד שפתי האור ברובו. **אמר** ליה רב רב אדא לרבא: **אמר** תלמידך **אמר** רב עמרם, תנאי: אין לי אלא דברים שדרגין לקרב בלילה, כגון אברים ופרדים - ששמעלן ומקטירן מנחה משמש ומתעבדלן והולכין כל הלילה

בזאת; דברים שדרגין לקרב ביום, כגון תוקמין והלבונה והקטרת, ומנחת כהנים ומנחת כהן משוח ומנחת נסכים, ששמעלן ומקטירן מנחה משמש. - והא אמרת: דרגין לקרב ביום? - **אלא**: עם בא השמש, שמתעבדלן והולכין כל הלילה כענין המלמד לומר: "זאת תורת העולה"; ורבי: והא עם בא השמש לא משפחת לה שפתי המור ברובו! - **אי** קשיא: **כאן** לקלוט, **כאן** לחתור. רבי אליעזר מתיי - **בפוקעין**. - ומי אמר רבי יצאי הכי? והא אמר רבי יצאי: קטרת שפסקה מעל גבי המזבח, אפילו קרסין שבה אין מחזירין אותה; והני רב חנינא בר מניומי דרבי רבי אליעזר בן עזקב: "אשר תאכל האש את העלה על המזבח" - עיבולי עולה אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר עיבולי קטרת! - כמי מין קטרת. אמר רבי אסי: כי פשט רבי אליעזר במנחות בעי הכי, בעי רבי אליעזר: קומץ שפידרו וסידר עליו את המעשרה, מהו? דרך הקטרה בכך, או אין דרך הקטרה בכך? תיקו. בעי חזקיה: אברין שפידרו וסידר עליהן את המעשרה, מהו? "על העצים" אמר רבנא - דנאן על העצים. או דלמא, פיון דכתיב קרא אחרנא: "אשר תאכל האש את העלה על המזבח" - אי בעי הכי עבדי, אי בעי הכי עביר? תיקו. בעי רבי יצחק נפחא: אברין שפידרו בציד המעשרה, מהו? אליבא דמאן דאמר: "על" ממש - לא תיבעי לה, דעל

והיטב עולה, בין חוץ למקומו בין חוץ לזמנו - פסול ואין בו פרת. **(ל"א)** היטב עולה חוץ למקומו - פסול ואין בו פרת, חוץ לזמנו - פגול ותיבין עליו פרת, דברי רבי אליעזר ורבי שמעון. והכמין אמרין: **כיון שנתנו לשמאל** - פסולתו מתנתה; מאי מעמא? **משום דבעי קדושה בכלי**, וכיון שנתנו לשמאל - נעשה כדש שנשפך מצואר בהמה על הרצפה ואספו, שפסול; **מקלל דרבי אליעזר ורבי שמעון לא בעי מתן כלל**, ותיבאמ דרב נחמן; תיבאמ. לרבי יהודה בריה דרבי חייא סמיעא ליה, לרבי יצאי לקמא תתני תיבאמ? - **אמר** רבי רבי יצאי: **אנא דאמרי** כתנאי דהקשר, ולא לדברים קנחי. "הקשר קומצה פנמים כשרה", **אמר** רבי יהושע בן לוי: פנמים - ולא פנמי פנמים, ורבי יוחנן אמר: פנמים - ואפילו פנמי פנמים. מאי בינייהו? **אמר** רבי יורא: **יש** קומץ פחות משני יתים **יש** הקטרה פחותה מפינת איבא בינייהו; רבי יהושע בן לוי סבר: אין קומץ פחות משני יתים, ואין הקטרה פחותה מפינת; ורבי יוחנן סבר: **יש** קומץ פחות משני יתים, **יש** הקטרה פחותה מפינת. איתמר: קומץ מאימתי מותר שירים באכילה? רבי חנינא אמר: **משמשלה** בן את האור, רבי יוחנן אמר: **משפתי** בן את האור ברובו, **אמר** ליה רב יהודה לרבא בר רב יצחק: אפכרר לך מעמא דרבי יוחנן, **אמר** קרא: "והנה עולה קטור הארץ קטור הכבשין", אין כפשוט מעלה קטור עד שפתי האור ברובו. **אמר** ליה רב רב אדא לרבא: **אמר** תלמידך **אמר** רב עמרם, תנאי: אין לי אלא דברים שדרגין לקרב בלילה, כגון אברים ופרדים - ששמעלן ומקטירן מנחה משמש ומתעבדלן והולכין כל הלילה

בזאת; דברים שדרגין לקרב ביום, כגון תוקמין והלבונה והקטרת, ומנחת כהנים ומנחת כהן משוח ומנחת נסכים, ששמעלן ומקטירן מנחה משמש. - והא אמרת: דרגין לקרב ביום? - **אלא**: עם בא השמש, שמתעבדלן והולכין כל הלילה כענין המלמד לומר: "זאת תורת העולה"; ורבי: והא עם בא השמש לא משפחת לה שפתי המור ברובו! - **אי** קשיא: **כאן** לקלוט, **כאן** לחתור. רבי אליעזר מתיי - **בפוקעין**. - ומי אמר רבי יצאי הכי? והא אמר רבי יצאי: קטרת שפסקה מעל גבי המזבח, אפילו קרסין שבה אין מחזירין אותה; והני רב חנינא בר מניומי דרבי רבי אליעזר בן עזקב: "אשר תאכל האש את העלה על המזבח" - עיבולי עולה אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר עיבולי קטרת! - כמי מין קטרת. אמר רבי אסי: כי פשט רבי אליעזר במנחות בעי הכי, בעי רבי אליעזר: קומץ שפידרו וסידר עליו את המעשרה, מהו? דרך הקטרה בכך, או אין דרך הקטרה בכך? תיקו. בעי חזקיה: אברין שפידרו וסידר עליהן את המעשרה, מהו? "על העצים" אמר רבנא - דנאן על העצים. או דלמא, פיון דכתיב קרא אחרנא: "אשר תאכל האש את העלה על המזבח" - אי בעי הכי עבדי, אי בעי הכי עביר? תיקו. בעי רבי יצחק נפחא: אברין שפידרו בציד המעשרה, מהו? אליבא דמאן דאמר: "על" ממש - לא תיבעי לה, דעל

בזאת; דברים שדרגין לקרב ביום, כגון תוקמין והלבונה והקטרת, ומנחת כהנים ומנחת כהן משוח ומנחת נסכים, ששמעלן ומקטירן מנחה משמש. - והא אמרת: דרגין לקרב ביום? - **אלא**: עם בא השמש, שמתעבדלן והולכין כל הלילה כענין המלמד לומר: "זאת תורת העולה"; ורבי: והא עם בא השמש לא משפחת לה שפתי המור ברובו! - **אי** קשיא: **כאן** לקלוט, **כאן** לחתור. רבי אליעזר מתיי - **בפוקעין**. - ומי אמר רבי יצאי הכי? והא אמר רבי יצאי: קטרת שפסקה מעל גבי המזבח, אפילו קרסין שבה אין מחזירין אותה; והני רב חנינא בר מניומי דרבי רבי אליעזר בן עזקב: "אשר תאכל האש את העלה על המזבח" - עיבולי עולה אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר עיבולי קטרת! - כמי מין קטרת. אמר רבי אסי: כי פשט רבי אליעזר במנחות בעי הכי, בעי רבי אליעזר: קומץ שפידרו וסידר עליו את המעשרה, מהו? דרך הקטרה בכך, או אין דרך הקטרה בכך? תיקו. בעי חזקיה: אברין שפידרו וסידר עליהן את המעשרה, מהו? "על העצים" אמר רבנא - דנאן על העצים. או דלמא, פיון דכתיב קרא אחרנא: "אשר תאכל האש את העלה על המזבח" - אי בעי הכי עבדי, אי בעי הכי עביר? תיקו. בעי רבי יצחק נפחא: אברין שפידרו בציד המעשרה, מהו? אליבא דמאן דאמר: "על" ממש - לא תיבעי לה, דעל

מנחות. פרק שלישי - הקומץ רבה דף כז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

מסלתה ומשמנה מגרשה ומשמנה - לגבי עיכובא דנפשיה דאם חסר - לא בעי שנה הכותב. אבל למעבקיין או את זה בעי שנה הכותב. בדפרישית לעיל (טו, א). מפי רבי.

ארבעה שבמצורע - עין אור אודות ושני תולעת ומצורין. אבל מים חיים לא חשיב. לפי שהיה מערב בהם חרם, כדכתיב (ויקרא יד):

"וְזָבַח אוֹתָם בָּרֹסִים". תימה: דלא חשיב חזות המצורע דמעבבות זו את זו ויש לומר: דתנא ושיירי. דהא לא חשיב נמי דפרים ואילים דרמ, דכתיב בהו (מדרב סט): "במשפט לעבב, ואינא טובא, מפי רבי.

ולקחתם לקחתה תמה - יש מפרשים דביום שני שני בחד מארבעה מינים, ומכרז "על נטילת לולב", במי מארנוג ושיירי חסר,

ולא בעינן תמות אלא ביום ראשון. ולדבריהם ביים שני חטיני שיטול האחד בשלום בלום. ולתנא דבסוף "לולב תגול" (סוכה מב, ב) וברשי "לולב וערבה" (שם סג, א) דרשין "ולקחתם" - לקחתה לכל אחד ואחד. מדכתיב "ולקחתם" לשון רבים, ולא כתיב "ולקחת" - הלא זה היכי דעיקר לקחת קיימא אבולתו ימי - הוא דרין לקחת

תמה, דבעי לקחת ארבעה מינים אבולתו ימי, ולקחת לא אחד ואחד. אבל תמות של עצמן, וכן "לכם" למעוטי שני גזול - לא אבי אלא ביום ראשון. מפי רבי. **לא** שני אלא שניא לן אבלי של לו אין מעבקיין - פירש בהלכות גדולות בהלכות

לולב: שי לו אין מעבקיין - דלא תימא דע דמגבה דלוי דהדין לא נפקי אלא אי מנבא דר דר לחודיה שפיר דמי, דקיימא לן לולב אין שריך אגודה. מפי רבי. ורבינו תם תניח בספר: לא שני, פירוש: שמעבב משום תמה - אלא שאין לו,

אבל של לו - תמה הוא. אף על פי שלא חזר באגודה, כדאמרין לקמן דרש ורש רבין קדחה קדחה. ולרבי יהודה דרשין ליה קדחה קדחה, ולא הויה תמה אלא אם כן אגוד. ובבבלי פירוש דגמרא, אפילו לפרוש חזון כותבין וכו'. נראה דרצין לאגודה, כדמסקי עליה: "זה אלי ואנוהי."

מפי רבי. **לא** נגזר קדחה קדחה - אף על גב דגמרי קדחה קדחה משדה עפרון בריש קדדשין (ג, א), שמת דר דרבא אינה מופנה. אי נמי, קדחה קדחה נגזר, לקחת לקחת לא נגזר. מפי רבי.

ועשה כאשר עשה בו - ביריחו או מיתעניא בפס' "בית שמא" (מגילת טו, א). ודחם מפרש לה שפיר. מפי רבי.

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

לחילכל

אצל העצים על המזבח. אלוהא דאמר (על העצים) על בסמוך - בפרק "שתי הלחם" (מנחות יג, א) במשנה פליג, והא נמי דכתיב "על העצים" - על"י - בסמוך.

משנה מיעוט מעבב את רובו - שאם חסר כל שדוא - פסול. ח"יין - שלישית ההין של אלו, ורביעית ההין כלבש, וחצי ההין לפי. וכן השמן, בין מנחת נסכים כשעיר

ההין, בין בלוג דמנחת נדבה. **גמרא** נדבה קופצני תרי יומי - ב"בירא", דה מנחת נדבה

"וקמץ משם מלא קומצו", ורד' במנחת חוטא:

"וקמץ הבזק מנחה מלא קומצו". דר' למצוה דרד' לעבב. שאם חסר כל שהוא פסול - ר"ל "סולתה"

מורביא דה"א ודרשין. כבה - במסכים: "כבה" יעשה לשור האחר" בפרשת "שלא חרף", בספרי

ומשמנה - ומשמנה שידע שניקו, וחדר כתיב נמי

"משמנה ומשמנה" שידע שניקו, שנה דהכותב לעבב. גרס וסולת דרד' הוא. אלא שגרש במנחה

בכורים וסולת כשאר מנחות. על כל צויהת

ואת כל הלבושה - גרס דהכותב לעבב. **משנה** וקטע זה שריך לקמא אחר המנחה הבא

במשנה יום הכפורים כתיב חוקה ב"אחר מות" ו"חזיתה ואת חזיקת עולם וגו", וחזקה עיכובא.

הוי"ה - "סולת תחיה", כלום תפני כתיב

"מאשיה חק עולם", ואבולתו קאי, אסדרים

ואבובין. **משנה** שתי חלות - עצרת. שני

חלות - ודלחם הפנים. שני מינין כשגזר -

הדומות ורקוקין בפרשת "שנא", שלשה שבפיה

איופה - שני אורא ואודות ושני תולעת, וצפורין

במצורע. שבע חזות כשפיה - ודחה אלא כבה

מפי אהל מועד וגו'. כשני בין החלום - ביום הכפורים. כדאמרין במסכת יומא (נא, ג), שעל

הפירות ומזבח הזהב - בין יום הכפורים, בין דפר העלם דבר, בין דפר כחן משדה, ב"בירא".

נגמיר ואכן שריך חקטע שלפני המנחתו כן יעשה

"על תורת נזיר" (מדרב טו) עיכובא. חזקה -

"זאת חוקת התורה", תחת - דהיי עיכובא.

אחת חזקה תחת - בארבעת כחות. שלפני נזיר -

לעשר כחן דירשלתמה סולת. ולרביעית שנין

בתורה בפרק "תורה" (מנחות אה, א) שאין לו

ארבעה מינון דלולב. מעבקיין, אבל שי לו אין

מעבקיין - אפילו לא אגוד כחן כחול. שנים שני

עושי פירות - דאחרתו ומתמרים. יהו וקוקים -

כלומר, כולן יהו באחד. בהצאה - כשהן

מתענין, אין נענין עד שידו כולן באגודה אחת

צדיקים ורשעים, דומיא דרשין ואין שני

פירות. על האין יסוד - בזמן שאגודתו בידו

או יסודה. ועשה לפי כאשר עשה לפי תמא -

כפר העלם דבר כתיב, שיעשו לו כאשר עשה

לפר כחן משדה שלמעלה הימנו. מה תלמוד

לומר - והלא כל מה שפירש לפי כחן משדה

פירש לפי העלם דבר לפי כל בחיות - לשנות

באודות חזות חרם עליו.

שאם

שאם

שאם

שאם

שאם

שאם

מנחות. פרק שלישי – הקומץ רבה דף כז עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

תוספות

לחיכל כולו בארבעים – הקשה הרב רבינו יוסף טוב מלפנצו, מהא דהנן בפרק תרין דהמיני (לג, ב) בזמן שזבן גורל נכנס לתחתות לשם ושלשון אחוזן בו, אחד מימינו ואחד משמאלו ואחד באבנים טובות בו, וגביה לו הפירות נכנסו והשתחוה ויצא נכנס אחז הכהנים והשתחוה ויצא, אלמא (לכית קרשי הקדשים) להחיל שריו ותיקין רבינו תם, ודחשתחוהו צורך עבודה היא. מפר רבי.

למעוטי דרך משוש – ואם אמרו: תיסק ליה מדרבתי זאלי יבא, דמשמע דרך ביאה, כדמעטין בפרק שני ודשבותי (ח, א) שטא ששכב דרך גיז לחיללו ויש לומר: הים כשפחת התקרה איירי, אבל הכא, לשכנס דרך לול שהיה בעליית בית קרשי הקדשים שבו היו משלשין לאותנים תרבות – דרך ביאה הוא, דלכך נעשה. אי נמי, כמו שפירש בקונטרס כאן: שחרת את החומה שלפני לפנים ועשה פתח בדרום או בצפון ובנסה, ולא נכנס פנים שבמורה שיהיו פניו למערב. וזה שפירש בקונטרס: אי נמי, נכנס בפתח מורה וצדד באלכסון והלך בעצדיו אל מדיחיו, ד"לפניו בעינו, שיהיו פניו אל פני מדרחיים כשבורת, אבל בזבחים בפרק "דחטירות" (פב, ב) מפרש (תוספות) דרך משוש – כגון דרך לול שהיה אחורי בית הכפרת, כדאמרין בסוף "אידוח" מקומן (סא ע"ג, ה) קשה לפרש, דהרב רבינו יעקב מאורלינש הקשה מזהא דדף פ"ק פרק "דחטירות" (שם פב, ב) גבי דף ששכנס לפנים, דאמרין: יאמר "אל הקדש" ולא יאמר "פנימית" ומשני: לא נצרכה אלא לדרך משוש, ופריך: והא הבאח כתיב ביה, אלמא ממעטין דרך משוש מדרבתי ביה הבאחו ויש לחלק בין הבאת דם לבאת נוף אמר רבי.

מעמא דרבנן? ואי סלקא דעתך דקראמין רבי יהודה – לכתוב רחמנא אל הקודש? ואל פני הכפרת, ולא בעי מבית לפרכת, ואנא אמינא: היכל מיתחיה, מבית לפרכת מבקעיא? מבית הפרכת דכתב רחמנא למא לי? שמע מינה במיתה. ורבי יהודה: אי קתב רחמנא אל הקודש ולא קתב מבית לפרכת, הוה אמינא: מאי קודש – מבית לפרכת, אבל היכל לאו נמי לא. ורבנן: ההוא לא מצית אמתה, דהיכל בולא איקרי "קודש", שגאמר: "והידידלה תפרכת לכס בין הקדש ובין קדש הקדשים". ורבי יהודה: מאי מעמא? אי סלקא דעתך דקא אמי רבנן – לכתוב רחמנא אל הקודש ומבית לפרכת, ולא בעי אל פני הכפרת, ואנא אמינא: מבית לפרכת במיתה, אל פני הכפרת מבקעיא? אל פני הכפרת דכתב רחמנא למא לי? שמע מינה: אל פני הכפרת – וזהו הכפרת – מבית לפרכת. ורבנן: הכי נמי דלא צריך, והא דכתב רחמנא אל פני הכפרת – למעוטי דרך משוש, דקראמין דבי רבי אלעזר בן יעקב: "אל פני הכפרת קדמה" – זה בנה אב, כל מקום שגאמר "פני" אינו אלא פני קדים. ורבי יהודה: ליקא קרא: "פני", מאי "אל"י? שמע מינה: "אל"י דוקא. ורבנן: "אל"י לאו דוקא. ורבי יהודה דאמר: "אל פני הכפרת" דוקא – "וזהו אל נכח" נמי דוקא. ורבנן, מדרהם לאו דוקא – הקא נמי לאו דוקא. מוקדש לה רבי יוסף: לרבי יהודה מך"אל" דוקא – "אל"י נכח" – "על"י" נמי דוקא; אלא דמקדש שני דלא הוו ארון וכפרת, הכי נמי דלא עבד הנאות? אמר רבה פר עולא, אמר קרא: "וכפר את מקדש הקדש" – מקום המקדש לקודש. רבא אמר: הא והא רבנן, הא

שאם חיפר אחת מן המתנות – לא עשה כלאם. תנו רבנן: שבע הנאות שפברה שששן, בין שלא לשמן, בין שלא מכונות אל נכח פני אוהל מועד – פסולות; ושפבגין ושפבצורע, שלא לשמן – פסולות, שלא מכונות – פשולות. פשולות. – וזהו תנא גבי פרה: שלא לשמן – פסולות, שלא מכונות – פשולות, לא קשיא: הא רבי יהודה, הא רבנן. דתנא: מחוסרי כפרה ששכנסו לעוהה בשוגג – חיב פטאח, כמיוז – עגוש פרה, ואין צריך לומר כמול יום ושאר כל הממאם. ומחוסרים ששכנסו לפנים מןהחיצון – להיכל כולו – בארבעים, מבית לפרכת אל פני הכפרת – במיתה. ורבי יהודה אומר: כל היכל כולו ומבית לפרכת – בארבעים, ואל פני הכפרת – במיתה. במאי קא מיפלגי? בהאי קרא: "ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת אל פני הכפרת אשר על הארון ולא ימות", רבנן סבירי: אל הקודש בלא יבא, מבית לפרכת ואל פני הכפרת – בלא ימות; ורבי יהודה סבר: אל הקודש ומבית לפרכת בלא יבא, ואל פני הכפרת – בלא ימות. מאי

היכל קם ליה במקלות? לא נמי לא – אפילו לאו נמי ליכא. בין הקדש – היינו היכל. אל פני הכפרת כמקרא – דמיידיח מיתיה? הא משעה ששכנס מבית לפרכת מדיחיה מיתה, וזה בבבל מבית לפרכת פני הכפרת לפשעין דרך משוש – כגון "משוש", שחרת החומה של לפני ולפנים ועשה פתח בדרום או בצפון ובנסה, ולא נכנס פתח שבמורה שיהיו פניו למערב, אי נמי, נכנס בפתח וצדד באלכסון והלך לצדדיו – לא מדיחיה. ר"ל פני בעיני שיהיו פנים אל פנים מדיחיה של פתח "משוש" – כמו "משוש", דפריא וביית מתחלפין, דכתיב (ישעיה יג) "נשפה" ו"נשפה", שמתו ט"ו, וכתיב (ישעיה מג) "שכבה בו", זה בנה אב – הקדישה אב ומלמד לכל "פני" כדבמהדרין קו, כי היכי בדראי "פני" תיב "קדמה". והשתא מפרש להאי דאמרין לעיל: הא רבי יהודה אל רבנן. לרבי יהודה דאמר: אל פני הכפרת דוקא – במיתה ומבית לפרכת לאו דוקא – וזהו נמי "אל נכח" דוקא, והלכך שלא מנחות פסולות ולרבנן, מלא יפני" חזי דוקא – ורבי יואל אל נכח" לאו דוקא, הלכך כשרות. על נפי דוקא – במיתה, כלומר, "על פני הכפרת" דיום הכפורים חזי דוקא? דאי דוקא הוא, מקדש שני דלא הוי ארון וכפרת, דאמרין במסכת יומא (גב, ב) דאישדוד גנו, הכי נמי דלא מזה? והא אמרין במסכת יומא (שם) מזה? מקום המקדש לקדש – ארון, על מקום הארון מזה, אפילו ליכא ארון.

הא

שאם חיפר [אחת] מהן לא עשה כלום – אין לי אלא מהן שבעה דפרכת הוא דעיקבו, שוק מהן שבע מעבבין כלל מקום, כגון פרה אדומה ובהמה דפרעת, ודכי מפרש לה בזבחים בפרק "בית שמאי" (מ, א), מנין לרבות במזבח הוהב שאם חסר פסל, אף על גב דשאר ארבע מנחות דמזבח הוציין לא מעבבין, כדאמרין בשמנתא קמייתא דסנהדרין (ז, ב) "וכפר" "וכפר" "וכפר" – אפילו שלש מנחות ואפילו שותים ואפילו אחת? תלמוד לומר: "כן יעשה", מרובין כל עשייתו שיעבד. משייה דקא "ועשה לפי" (ועשה דא) דרשין (אלא) "לפי" – לרבות פר יום הכפורים, ובשחיטת קדשים בפרק "בית שמאי" פריך למאי הלכתא? אי נמיא לעבב – פשיטא, ודוק כתיב בהו דא ומשני לה הנה: לשפיתו שריים ללא חתיכי בפר יום הכפורים, ועד מילי אדרינתיא. "כאשר עשה לפי" – לרבות פר כותן שפית, שאם חסר אחת ממנחותיו פסל, "הנאותא" – לרבות שערי עבודה וזה של ציבור, כדכתיב בפרשת "שלח" קל: "וכי תעשו וגו' בעבודה וזה מדרב, ואוקן שעירים טעונין חיייה על הפרכת ועל מזבח הזהב, דדרשין בתורת כהנים דהאי "הנאותא" לרבות שערי עבודה וזה, הוואת דפרה – שלא לשמן פסולות, דכתיב ביה "הנאותא היא", שלא מכונות – שלא כגון פתחו של היכל פסולות, דכתיב בה "וזהו קדש" ו"אל נכח", ושפבגין – כגון דיום הכפורים ופר כותן שפית ופר העלם דבר ושעיר עבודה וזה, ושפבצורע – בשער נקטר משמן של מצורע, שלא לשמן פסולות – שבכנים תטאת נידוה, של מצורע לקדוה מוקים לה להחיה, שלא עליו לו לשם חובה להבשרי כדקשיש. שלא מכונות – בין מורה למערב כשורות, ולא כתיב בהו "אל נכח", הא רבי יהודה אל רבנן – בספא דמילתא מפרש לה קמיא ברת – דכל שכל לאביא בפרות לא עניש ברת – דכל שכל לאביא בפרות לא עניש ברת. ורבנן סבירי, כמקרא, דתנא "איש" (איש) אשר יטמא ולא יתחטא" (במדרס טי) – דבמים, כלומר, אם נתקון טמאים הוא שצריך דמים ולא חטאים, ובנסה למקדש – "ונתחטא", אחא אמר דבמים, אי לא נתחטא במי נדחו כשהוא אומר: "מי נדה לא ודוק עלי" – דרי מים אמרין, חזי מה תלמוד למור ר"ל "נתחטא" – דבמים, להבית את המזבח וזה ואין צריך למור טבול יום, דנפקא לן הנה מיעד טומאתו בו, ושאר כל המזבח שחיבין, וזהו ששכנסו לפנים סמחיתא – אחת עשרה מאה מקומין דהיה רגלי ישראל, וזהו חילוף – אם נכנסו שם, בארבעים – מכות, משום דכתיב: ואל יבא בבל על אל הקדש" וגי (ויקרא טו) מבית לפרכת – לפני ולפנים ששם ארון, ואל פני הכפרת" חזי דאמרין לפרכת, אלא שהלך עד לפי הארון, בארבעים, אל פני הכפרת – שהלך עד לפני הארון – במיתה, מבקעיא – הא היכל בכלל מבית לפרכת, ולא נכנס לשם אלא דרך היכל, ומשעת ביאת

הא

עשה בן בשבת מהו? תמן תנינן: כתב על גבי כתב – פטור. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאמרי תרוניה: והוא שכתב דיו על גבי דיו, וסיקרא על גבי סיקרא, אבל אם כתב דיו על גבי סיקרא וסיקרא על גבי דיו – חייב. רבי יצחק בר משרשיה בשם רבנן דתמן: חייב שתים, משום מוחק ומשום בותב.

עדים שאינן יודעין להתם – ריש לקיש אמר: רושם לפניהן בדיו, והן חותמין בסיקרא. בסיקרא, והן חותמין בדיו. אמר ליה רבי יוחנן: מפני שאנן עוסקין בהילכות שבת אנו מתירין את אשת איש? אלא מביא נזיר חלק ומקרקע לפניהן וחותמין. ולא כתב ידו של ראשון הוא? אלא מרחיב לפניהן את הקרע. רבי מנא בעי: ולמה לינן אמרין רושם לפניהן במים?

[דף י"ב ע"א]

אם בא ועירר, גררו קיים.

הקורע על העזר כתבנית כתב – כשר. הרושם על העזר כתבנית כתב – פסול.

"הרי זה גיטוד על מנת שתתנהו לי" – פסול. על מנת שתחזירנה לי – כשר. ולא דא היא קדמייתא! אמר רבי יוסי: לכשתדיני. אמר רבי יוסי בי רבי בון: לכשתזכה בו ובמצוותו תחזירנה לי. בהדא תרונגא, הוון מצפצפים תמן, והיה רב נחמן בר יעקב יהב תרנגא מתנה לבריה, ואמר ליה לכשתזכה בו ובמצוותו, תחזירנה לי.

רבי ירמיה בעי: כתבו על בוס של זהב, ואמר לה, מקום הכתב שליך ובין השיטים שלי. ויש כתב? עזר הנקרע הרי כשר, נתקרע הרי זה פסול! בשלא נתקרע כקרע בית דין. אבל נקרע כקרע בית דין. אי זהו קרע של בית דין? בין כתב לעדים.

על העלה של וית. ולא במקורע הוא? אמר רבי זעירא: תנא בונה בר שילא: אפילו בותב "אני פלוני מגרש את אשתי" – כשר. ואתניא כיי דמר רבי אילא: אם פירש – פסול. ואם לא פירש – כשר.

על הקרן של פרה. מתניתא בשאמר לה "הרי גיטוד". אבל אם אמר לה: "הרי גיטוד והשאיר לכתובתך" – נתקבלה גיטוד וכתובתה באחת. אמר לה הרי גיטוד וכתובתך: באחת.

רבי זעירא בעי קומי רבי מנא: מסר לה במוסירה מהו? מידת הדין את אמר נקנה המקח, והכא את אמר הבין.

[דף י"ב ע"ב]

או שנייא היא, דכתיב (דברים כד) ונתן בידה - עד שיהא כולו בידה.

ומה טעמא דרבי יוסי הגלילי? ספר - מה ספר מיוחד שאין בו רוח חיים, אף כל דבר שאין בו רוח חיים. מה ספר שאינו אוכל, אף כל דבר שאינו אוכל. מה טעמא דרבני? ספר - מה ספר שהוא בתלוש, אף כל דבר שהוא בתלוש.

על דעתיה דרבי יוסי הגלילי, ידות האוכלין - באוכלין? נישמעניה מן הדא: כתבו על קרן צבי גדרו וחתמו ונתנו לה בשר. מפני (שגדרו) שגדרו ואחר כך חתמו. הא אם חתמו ואחר כך (גדרו) גדרו - לא. רבי בא בשם רבי מיישא: והוא שכתב על זכרותו של קרן. אבל אם כתב על נרתיקו - בפרוש הוא וכשר.

רבי יונה בעי: אף להכשר זרעים בן חשב שירדו על הבתומה ומן הבתומה על האוכלים. תמן אמר רבי יוסי הגלילי: ספר - מה ספר מיוחד דבר שאין בו רוח חיים, אף כל דבר שאין בו רוח חיים, והכא הוא אומר הכן.

[דף י"ג ע"א]

או שנייא היא, דכתיב (ויקרא יא) וכל משקה אשר ישקה בכל כלי וטמא. מעתה אפילו חישב שירדו לבורות שיחיו ומערות. שנייה היא הכא, דכתיב כלי:

הלכה ד' מתני' אין כותבין במחובר לקרקע. כתבו במחובר, תלשו וחתמו ונתנו לה - בשר. ורבי יהודה פוסל, עד שתהא כתיבתו וחתמתו בתלוש. רבי יהודה בן בתירה אומר: אין כותבין לא על הנזיר המחוק ולא על הדיפתרא, מפני שהוא יכול להודיעה. והכמים מכשירין:

גמרא לית הא פליגא על רבי יוחנן, דרבי יוחנן אומר: כתב תרפו בתרפו בטופס בשר. ריש לקיש אומר: אם כתב תרפו בטופס פסול.

שמואל בר אבא בעי: כתבו וחתמו בתלוש, חיברו ותלשו ונתנו לה, מה אמר בה רבי יונה? רבי אלעזר אומר, רבי אבין בעי: כתבו (וחתמו) בתלוש, חיברו ותלשו וחתמו ונתנו לה, מה אמרין בה רבני?

אמר רבי אלעזר: מה פליגי? בגיטין. אבל בשטרות - אף רבי יהודה מודה.

[דף י"ג ע"ב]

די פתור לה, שטר על החלק ועדים על המחק. ריש לקיש אמר: לא שנייה היא, בין בגיטין בין בשטרות היא המחלוקת. די פתור לה, שטר על החלק ועדים על המחק. וקשיא אמרו לה על דרבי לעזר: אם בעדים על המחק, בדין חכמים מכשירין? אמר רבי זעירא קומי רבי מנא: חכמים שהן בשיטת רבי אליעזר.

די פתור לה, שטר על המחק ועדים על החלק. שמואל אמר: זה וזה על המחק. יאות אמר רבי יהודה. ומה טעמא דרבנן? אמר רבי אבא: ניכר הוא אם נמחק פעם אחת ואם נמחק שתי פעמים:

הלכה ה' מתני' הכל כשירין לכתוב את הגט, אפלו חרש שוטה וקטן. האשה כותבת את גיטתה, והאיש כותב את שוברו, שאין קיום הגט אלא בחותמיו. הכל כשירין להביא את הגט, חוץ מהחרש שוטה וקטן סומא ונכרי:

גמרא רב הונא אמר: והוא שהיה פיקח עומד על גביו. רבי יוחנן אמר: והכתיב (דברים כד) וכתב לה – לשמה. שמואל אמר: צריך שיהיה תרפו של גט עמו. ואתייא ביי דמר רבי שמעון בן לקיש: כתב תרפו בטופס פסול:

[דף י"ד ע"א]

הלכה ו' מתני' קיבל הקטן והגדיל, חרש ונתפסקה, סומא ונתפתה, שוטה ונשתפה, נכרי ונתגזיר, פסול. אבל פיקח שנתחרש וחזר ונתפסקה, פיתח שנסתמה וחזר ונתפתה, שפוי שנשתפה וחזר ונשתפה – כשר. זה הכלל, כל שתחילתו וסופו בדעת, כשר:

גמרא אתא עובדא קומי רבי אימי, בעבד שהביא את הגט, כשר. אמר ליה רבי אבא: והתני רבי חייא: עבד שהביא את הגט – פסול. אמר רבי אסי: אילו לא רבי בא, כבר היינו להתיר את אשת איש. ואפילו תימר לא שמייע רבי אסי הדין דתני רבי חייא, לא שמייע מיליהון דרבנן? נישמעניה מן הדין דאמר רבי זעירא רבי חייא בשם רבי יוחנן: גראין דברים שיקבל העבד גט שחרור ואל יקבל גט אשה. סברין מימר: לא אמר אלא אל יקבל, הא אם עבר וקיבל – כשר. רבי יעקב בר אחא בשם רב הושעיה: מעשה היה, וכהנת היתה, ולא חשו להן משום ריח פסול:

הלכה ז' מתני' אף הנשים שאינן נאמנות לזמר מת בעלה, נאמנות להביא את גיטתה, חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה. מה בין גט למיתה? שהכתב מוכיח. האשה עצמה מביאה את גיטתה, ובלבד שהיא צריכה לזמר, בפני נכתב ובפני נחתם:

גמרא ולא מפיה אנו מאמינין אותה. שאילו לא אמרה בפני נכתב ובפני נחתם אף אתה מתירה להינשא. אמר רבי יוחי בי רבי בון: כפי דמור רבי אבין: אינו חשוד לקלקלה בידי שמים. בבית דין הוא חשוד לקלקלה. שמתוך שהיא יודעת שאם בא ועירר – עררו בטל, אף היא מחתמו בעדים בשרים. הגע עצמה, שעשת עשר שנים ברומי, ונישאת. אמר רבי יוחנן: מתני' בשאמר לה: "אל תיגרשי אלא במקום פלוני":

הדרן עלה המביא תינין

פרק שלישי

הלכה א' מתני' כל גט שנכתב שלא לשם אשה – פסול. כיצד? היה עובר בשוק ושמע קול הסופרים מקרים: איש פלוני מגרש את אשתו פלונית במקום פלוני, ואמר, זה שמי וזה שם אשתי – פסול מלגרש בו. יתר מיכן, כתב לגרש את אשתו

[דף י"ד ע"ב]

ונמלה, מצאו בן עירי ואמר לו, שמי בשמך ושם אשתי בשם אשתך – פסול מלגרש בו. יתר מיכן, יש לו שתי נשים ושמותיהן שוין, כתב לגרש בו את הגדולה – לא יגרש בו את הקטנה. יתר מיכן, אמר לליבך כתוב לאי זה שארצה אגרש – פסול מלגרש בו:

גמרא מהו מקרינ? מלמדי תינוקות.

מהו יתר מיכן? תמון לא נכתב לשם גט, ברם הכא נכתב לשם גט.

מהו יתר מיכן? תמון (תנינן) לא נכתב לא לשמו ולא לשמה, ברם הכא נכתב לשמו ולא נכתב לשמה. מהו יתר מכאן? תמון נכתב לשמו ולא נכתב לשמה, ברם הכא נכתב לשמו ולשמה, אלא שלא היה לה ברות לשמה משעה ראשונה.

רב אמר: כוליהם אינן פסולי, הוין מן האחרון שהוא פסול.

איסי אמר: בולן פסולין, חוץ מן הראשון שאינו פסול.

רבי בא בר חיננא אמר: בולן פסולין.

מילתיה דריש לקיש אמר: בולן אינן פסולין. דריש לקיש אמר: כתב תרפו בטופס – פסול.

מילתיה דרבי יוחנן אמר: בולן פסולין. דרבי יוחנן אמר: כתב תרפו בטופס – כשר.

מילתיה דרבי אלעזר אמר: בולן אינן פסולין. רבי אלעזר שאל: כתב קידושין שכתבו שלא לשמו, מהו שיתפסו בה קידושין? מן מה דלא צריכין לה בגיטין שאינן פסולין, לפום כן שאל לה בקידושין.

[דף ט"ז ע"א]

אין תימר צריכין לה בגיטין, לא ושאלינא בקידושין. מה אם גיטין, על ידי שהוא צריך לשמה, וכתב שלא לשמה – לא נגעו בה גירושין. קידושין שאינן צריך לשמה וכתב שלא לשמה – אינו דין שיתפסו בה קידושין! ותהא פשיטא ליה הא בן הוא פשיטא ליה הואיל ולא למדו כתב קידושין אלא מגירושין, מה בגירושין אינה מוגרשת, אף בקידושין אינה מקודשת.

רבי לעזר בר יוסי בעא קומי רבי יוסי: הדיא דתימר גט אחד פסול בשתי נשים ודכוותה, והן שני גיטין פסולין בשתי נשים. אמר ליה: וביני. אמר ליה: והתנינן: שני גיטין ששילחו שנים ונתערבו – נותן שניהן לזו ושניהן לזו. תמן – זה פרות לשמה וזה פרות לשמה, תערובת היא שגורמה. ברם הקא – לא זו פרות לשמה ולא זו פרות לשמה.

מכין שנתנו לה, יעשה כמו שהיה פרות לשמה משעה ראשונה. רבי יוסי בשם דרבי ביבון: דרבי שמעון היא, דתני: אמר לאומן: עשה לי שני וגיג, אחד לקרקע ואחד לבהמה. עשה לי שני מחצלות, אחת לשכיבה ואחת לאהלים. עשה לי שני סדינין, אחת לאהלים ואחת לצורות – הרי אלו טמאין עד שיפרישם בטהרה. רבי שמעון מטהר עד שיפרישם בטומאה. במה דהוא אמר תמן: עד שיהא כלי משעה ראשונה, כך הוא אמר: עד שיהא פרות לשמה משעה ראשונה.

רבי חנניא בשם רבי ביבון בר הויא: דרבי היא.

[דף ט"ז ע"ב]

אמר רבי יוחנן: ותני כן, כל התנאים פסולין בגט; דברי רבי. וחכמים אומרים: את שהוא פוסל בפה – פוסל בכתב. ואת שאינו פוסל בפה – אינו פוסל בכתב. "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני"

– הואיל והוא פוסל בפסל פוסל בכתב. "הרי זה גיטין על מנת שתתני לי מאתים זוז" – הואיל ואינו פוסל בפסל אינו פוסל בכתב.

אמר רבי יודן: מה פליגין? בשביטל תנא, אבל אם לא ביטל תנא – אף רבי מודה. הרי הוא אומר, כל התנאין שהתנינו בגיטין דלא ברבי. אמר רבי חנינא: תמן – בכותב על מנת בן, ברם הקא – בנותן על מנת בן.

רבי עזרא בעא קומי רבי מנא: הדיא אמרה, אין תופשין ברבי. אמר ליה: מן את בעי מן רבי, ברבי יודה, דרבי יודה פוסל בטופסין.

ריש לקיש אמר: כל התנאין פוסלין בגט דברי הכל. אתא עובדא קומי רבי ירמיה ועבד פריש לקיש. אמר ליה רבי יוסי: שגקין רבי יוחנן ועבדין פריש לקיש! אמר ליה: הוריתיה דרבי יוחנן הוריתיה, והוריתא דריש לקיש לאו הוריתיה!

אמר רבי יעקב בר אבא: לא ריש לקיש פליג על רבי יוחנן, אלא מתניתא שמע ועמד עליה. אמר רבי יוסי בי רבי בון: לא דריש לקיש מתרים לקבל רבי יוחנן בגין דאתפלגי עליה, אלא בגין מפקין עובדא מיניה, בד שמע מתניתא הוא סמוך עליה. בד דלא שמע מתניתא, הוא מבטל דעתיה מקומי דעתיה דרבי יוחנן:

הלכה ב' מתני' הכותב תופסי גיטין – צריך שיניח מקום האיש, ומקום האשה, ומקום הזמן. שטרי מלוה – צריך שיניח מקום המלוה, ומקום הלוה, ומקום המעות, ומקום הזמן. שטרי מקח וממכר, צריך שיניח מקום הלווקח, ומקום המוכר, ומקום המעות, ומקום השדה, ומקום הזמן – מפני התקנה. רבי יהודה פוסל בכולן. רבי אלעזר מכשיר בכלן, חוץ מגזיזי נשים, שנאמר (דברים כד) וכתב לה, לשמה:

גמרא רבי יוחנן אמר: כתב תרפו בטופס – פשר. ריש לקיש אמר: כתב תרפו בטופס – פסול. מתניתא פליגא על רבי יוחנן, הכותב טופסי גיטין – צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה והזמן.

[דף ט"ז ע"א]

פטר לה: ותורפו עמו. וקשיא על דרבי יוחנן, אם בשכתב תרפו בטופס, בדיא חכמים מכשירין? רבי ירמיה בשם רבי ועירה: מפסולא את למד הכשירו. אילו כתב בולו לשמה ושם האיש ושם האשה שלא לשמה, שמו אינו פסול! ודכותה, כתב בולו שלא לשמה, ושם האיש ושם האשה לשמה – פשר.

רבי יוסי שאל לרבי ירמיה: הניע עצמך, שזיווג. אמר ליה: בן אמר ליה רבי זעירא רבו, מפנין שאינו מצוי לזיווג, אפילו זיווג כמי שלא זיווג.

וקשיא על ריש לקיש, אם בשלא כתב בטופס תורפו, בדא רבי יודה פוסל? רבי יוסי ברבי זעירא: לענין אחר עבד לה רבי יודה, ותייא כפי דמר שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: חלק מקום שני שימין לענין אחר אפילו כל שהוא – פסול.

מהו מפני התקנה? רבי שבתי בשם חזקיה: מפני תקנת בנות ישראל שלא יהו מצויות להתגרש. רבי שמואל בר רב יצחק שאל לרבי חייא בר בא: פשר, ואת אמר אכין? אין תימור פסול ויאות. מאי בדין? אמר רבי אבון: מפני תקנת הליבול, כדי שיהו חזיו מצויין לו.

רבי זעירא רב הונא בשם רב: הלכה ברבי יודה בגיטין, וברבי אליעזר בשטרות. נאמר הלכה ברבי אליעזר! רבי בא בשם רב: הלכה ברבי יעקב בגיטין, וברבי יהודה בשטרות. נאמר הלכה ברבי יהודה, אלא בגין דרב ושמואל תרנוניהו אמרין: הלכה ברבי לעזר, ולא תיסבר מימר, אף הכא בן צריך מימר: הלכה ברבי יהודה בגיטין, וברבי אלעזר בשטרות.

[דף ט"ז ע"ב]

הלכה ג' מתני' המביא גט ואבד מוננו, אם מצאו על אחר – פשר. ואם לאו – פסול.

מצאו בחפיסה או בדלוסקמה, אם מפירו – פשר. המביא גט והניחו זמן או חולה, נותנו לה בחזקת שהוא קיים. בת ישראל שנישאת לבנה והלך בעלה למדינת הים, אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים. השולח מטאתו ממדינת הים, מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים.

גמרא איזהו על אחר? רבי יוחנן אמר: כל שלא עבר שם ברייה. רבי יעקב בר אידי, רבי שמעון בר אבא בשם רבי יהושע בן לוי: כל שלא עברו שם שלשה בני אדם.

עבר גוי? נישמעינה מן הדא: אבא בר בר חנה איתי גיטא וביד מיניה, ואשכחיה חד סירקיי, אתא עובדא קומי רבי יוחנן ואבשרון. הדא אמרה: עבר גוי – פשר. גימור סימן תוה ליה ביה! ולא בן תני: אין סימן בגיטין! והוא – דמר, תריין תלת שורין. ברם הכא – ה"א שבו תיה נקוד.

רבי עזרא בעא קומי רבי מנא: הכא למה הוא פסול? אני אומר: אחר היה שם והיו שמו בשמו. הניע, שבדקו כל אותו המקום ולא מצאו אדם ששמו בשמו! אלא משום חומר הוא בעריות. והא תנינן: הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו, הלכו ולא הכירוהו והשיאו את אשתו! אמר ליה רבי מנא:

בן אומר רבי שמואל בר אבא: האיש הזה, שני גיטין היו בידו, אחד בשר ואחד פסול, איבד את הבשר והשליך את הפסול, בשעה שמוצא אני אומר הפסול מוצא.

תני בר קפרא: אפילו הניחו בן מאה שנה, ועשה בדרך עיד מאה שנה – נותנו לה בחזקת שהוא קיים. ולא בן תני: (מניין) האומר לאשתו: "הרי זה גיטך לפני מיתתי שעה אחת", וכן האומר לשפחתו: "הרי שטר שחרוריך לפני מיתתי שעה אחת" – שהיא אסורה לזבל בתרומה מיד. תמן – משעה ראשונה נתקלקלה. ברם הכא – לכשימות היא מתקלקלה.

[דף י"ז ע"א]

הלכה ד' מתני' שלשה דברים אמר רבי אלעזר בן פרטא לפני חכמים – וקיימו את דבריו. על עיר שהקיפה כרקום, ועל ספינה המוטפת בים, ועל היוצא לידון – שהן בחזקת קיימין. אבל עיר ששכשה כרקום, וספינה שאבדה בים, והיוצא ליהרג – נותנין עליו חומרי חיים וחומרי מיתים, בת כהן לישראל ובת ישראל לכהן – לא תאכל בתרומה.

גמרא איזהו כרקום? רבי בא בשם רבי חייה בר אשי: כגון זוגין ושלשלויות וכלבים ואווזין ותרגולין ואיסטריטיות המקיפין את העיר.

ואמר רבי בא בשם רבי חייה בר אשי: מעשה היה וברח משם סומא אחת.

היתה שם פירצה אחת – מוצלת את הכל. היה שם מחבוייה – צריכה.

רבי ועירא, רבא בר זבדי, רבי יצחק בר חסילאי בשם רבי יודן נשיא: וכלבד כרקום של אותה מלכות, אבל כרקום של מלכות אחרת – פליסטים.

ועוד שלשה הוסיפו עליהן, את שנגרתו חיה, ואת ששטפו נהר, ואת שנפלה עליו מפולת. ונותנין עליהם חומרי חיים וחומרי מיתים, בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל – לא תאכל בתרומה.

הלכה ה' מתני' המביא גט בארץ ישראל, וחלה – הרי זה משלחו ביד אחר. אם אמר לו: מול לי ממנה חפץ פלוני – לא ישלחנו ביד אחר, שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר.

גמרא מפני שחלה. הא לא חלה – לא. לית תדא פליגא על רבי יוחנן, דרבי יוחנן אמר: שומר שמסר לשומר – הראשון חייב. רבי בא בריה דרבי חייה: משום תנאי גיטין.

[דף י"ז ע"ב]

מה נפק מביניהון? קידם תבעל ונטלה. אין תימר משום תנאי גיטין, נאות. אין תימר שאין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר, הרי אין פקדוני ביד אחר.

אף בקידושין כן? מה בין גיטין מה בין קידושין? ביד כל אדם מצוי לגרש, לא ביד כל אדם מצוי לקדש.

הלכה ו' מתני' המביא גט ממדינת הים, וחלה – עושה בית דין ומשלו, ואומר לפניהם: "בפני נכתב ובפני נחתם". אין השליח האחרון צריך שיאמר: "בפני נכתב ובפני נחתם", אלא אומר: "שליח בית דין אני".

גמרא אומר רבי מנא: לכן צריכה, והוא שבא לארץ ישראל, שלא תאמר הואיל ובא לארץ ישראל, יעשה כגיטי ארץ ישראל. וגיטי ארץ ישראל אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם.

[דף י"ח ע"א]

חלה השליח? אומר רבי חנינה בריה דרבי אבא: תוח ליה עיבדא ושאל ושלח לרבי חיה ולרבי יסא ולרבי אימי, והורון ליה: אין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אלא אומר: שליח בית דין אני.

וצריך למסור לו כל שליחותו? רבי ירמיה אומר: צריך למסור לו כל שליחותו. רבי אבין בר כהנא אומר: אין צריך למסור לו כל שליחותו.

מיתי לה דרבי אבין בר כהנא מן הדא: אין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אלא אומר: שליח בית דין אני. אומר רבי ירמיה: חזר ביה רבי אבין בר כהנא מן הדא, אין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אלא אומר: שליח בית דין אני.

הלכה ז' מתני' המלוה מעות את חביו ואת חלו ואת העני להיות מפריש עליהן מהלקן – מפריש עליהן בהזקת שהן קיימין, ואינו חושש שמא מת כהן או לוי, או שמא העשיר העני. מתו – צריך ליטול רשות מן הירשין. ואם הללו בפני בית דין – אינו צריך ליטול רשות.

גמרא רבי אבהו בשם ריש לקיש: דרבי יוסי היא. דתנינן תפון, רבי יוסי אומר: כל שיש חליפין ביד כהן – פטור מן חמתנות. ורבי מאיר מחייב.

בלום אומר רבי יוסי לא בקיים? ברם הקא עד גדון בעי מיוזרע?

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: במבכרי כהונה ולויה היא מתניתא. והא תנינן עני, ויש מפר לעני?

אתא עובדא קומי רבי אימי, כהן לוי שהיה חייב לישראל מעות, ואמר לו: הפרש עליהן מחלקי. אומר ליה: ולא תנינן אלא המלוה מעות את הפהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקו, בשחלוהו על מנת בן.

[דף י"ח ע"ב]

הא לא חלוהו על מנת בן – לא.

רבי זעירא אומר: אפילו לא חלוהו על מנת בן. תליה דרבי זעירא מן הדא: וכן בן לוי שהיה חייב לישראל מעות, אומר לו: הפרש עליהן מחלקי. לא יהא גובה ומפריש, שאין לוי עושה לוי. שלא אומר, אלא, לא יהא גובה ומפריש, הא משלו – מפריש.

לית פאן אינו חושש, אכל חושש הוא שלא יעשיר העני. ותני בן המלוה מעות את העני והעשיר – אין מפרישין עליהן שאין מפרישין על האבוד.

רבי חיה בר עוקבה בשם רבי יוסי, בשם רבי חנינה: ביורשי כהונה ולויה היא מתניתא, אבל ביורשי עני אין לעני נחלה.

תני בר קפרא: אין לך אדם שאינו בא לידי מידה זו, אם לא הוא, בנו. אם לא בנו, בן בנו.

הדא אמרה: יכול הוא לחזור בו. המלוה, מהו שיחזור בו? נישמענה מן הדא: המלוה מעות את העני והעשיר – אין מפרישין עליהן, שאין מפרישין על האבוד, וזכה העני במה שיש בידו. הדא אמרה: המלוה אינו יכול לחזור בו.

לית הדא פליגא על דרב? דרב אומר: יורש במשועבד, בשם שאין מלוה בעדים נגבית מן המשועבד, כך אינה נגבית מן חירשין! פתר ליה: במלוה בשטר.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מלוה בעדים – נגבית מן חירשין, ובלבד יורשין שירשו קרקע.

כהדא אילין דרב נחמיה, אשאלו לציבוריא פריטין, אתא עובדא קומי רבנין, אמרין ליה: לית ציבור בוליה עתר, לית ציבור בוליה מיעני.

מסכת דמאי פרק שני

א. ארז שבחולת אנטוכיא, במקומו - מתר. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר: ארז שבחולת אנטוכיא - מתר הוא עד 'בורו':

ב. המקבל עליו ארבעה דברים מקבלין אותו להיות חבר. שלא למכור לעם הארץ. שלא לתן תרומות ומעשרות לעם הארץ. שלא יעשה טהרות אצל עם הארץ. ושיהא אוכל חלין בטירה:

ג. המקבל עליו להיות נאמן - מעשר את שהוא אוכל, ואת שהוא מוכר, ואת שהוא לוקח, ואין מתארח אצל עם הארץ; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: המתארח אצל עם הארץ - נאמן. אמר להם רבי מאיר: על עצמו - אינו נאמן, והא נאמן על של אחרים? אמר רבי יהודה: מימיהן של בעלי בתים, לא נמנעו מלהיות אוכלין זה אצל זה, ואף על פי כן, פרותיהן שבתוך בתיהן - מתקנין:

ד. עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות, ונחשד על דבר אחד - נחשד על כלן; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין חשוד אלא על אותו דבר בלבד:

ה. גר שקבל עליו כל דברי התורה, ונחשד על דבר אחד, אפלו על התורה כלה - הרי הוא כישראל מומר:

ו. עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. גר שקבל עליו כל דברי תורה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אפלו דבר קטן מדקדוקי סופרים:

ז. רבי שמעון אומר: כהן שקבל עליו כל עבודת כהונה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. בן לוי שקבל עליו כל עבודת לוייה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין

אותו, שנאמר (ויקרא ז, לג): "המקריב את דם השלמים" וגו', אין לי אלא זריקת דם והקטר חלבים. מנין ליציאות ובלילות, פתיתות ומליחות, תנופות והגשות, הקמיצות והקטרות, המליקות והקבלות והזאות, והשקאת סוטה, ועריפת עגלה, וטהרת מצורע, ונשיאות כפים מבפנים ומבחוץ? תלמוד לומר (שם): "בני אהרן" - כל עבודה שהיא בבני אהרן. אמר רבי שמעון: יכול אין דוחין אותן אלא ממתנות מקדש בלבד, מנין אף ממתנות גבולין? תלמוד לומר (דברים יח, ט): "ראשית דגנך תירשף ויצהרד" וגו'. מפני מה? (שם יח, ט): "כי בו בחר ה'" - כל המקבל עליו שרות יש לו במתנות. כל שאין מקבל עליו שרות - אין לו במתנות. בזמן שהכהנים עושין רצונו של מקום, מה נאמר בהם? (ויקרא י, י): "חלקם נתתי אותה מאשי" - משלחן הן נוטלין ואין נוטלין משלי. ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מה נאמר בהם? (מלאכי א, י): "מי גם בכם ויסגר דלתים" וגו':

ח. בן לוי שקבל עליו כל עבודת לוי חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. וכלן שחזרו בהן - אין מקבלין אותן עולמית; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: חזרו בפרהסיא - מקבלין אותן. במטמונות - אין מקבלין אותן. רבי שמעון ורבי יהושע בן קרחא אומרים: בין כך ובין כך - מקבלין אותן, שנאמר (ירמיה ג, יד): "שובו בנים שובכים" וגו':

ט. הבא לקבל עליו, אם היה נוהג מתחלה בצניעא - מקבלין אותו ואחר כך מלמדין, ואם לאו - מלמדין אותו ואחר כך מקבלין אותו. רבי שמעון אומר: בין כך ובין כך - מקבלין אותו ומלמדין אותו והולכין ומקבלין לכנפים², ואחר כך מקבלין לטהרות. אם אמר: 'איני מקבל עלי אלא לכנפים בלבד' - מקבלין אותו. קבל עליו

² לפול ידים קדם אכילה.

¹ שם מקום

יג. לא יאמר אדם חבר לעם הארץ: 'הולך כבר זו ותן לפלוני חבר'; שאין משלחין טהרות ביד עם הארץ. חבר שאמר לו עם הארץ: 'הולך כבר זו והולך לפלוני עם הארץ' - לא יתן לו, שאין מוסרין טהרות לעם הארץ:

יד. עם הארץ שאמר לחבר: 'תן לי כבר זה ואוכלנו' - 'זין זה ואשתנו' - לא יתן לו, שאין מאכילין טהרות לעם הארץ.

היה נדור מן הכפר, ואמר לו: 'תן לי ואוכלנו'. אבטיח שגקר, ואמר לו: 'תן לי ואוכלנו'. זין ונתגלה, ואמר לו: 'תן לי ואשתנו' - לא יתן, שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו.

כיוצא בו, לא יושיט ישראל אבר מן החי לבני נח, ולא כוס זין לנזיר, שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו. ועל כן - אין מברכין עליהן, ואין מזמנין עליהן, ואין עונין אחריהן 'אמן':

טו. נשאלין לעם הארץ על טהרותיו. ובלבד שלא יאמר לו: 'צא אכול', 'צא שרף'. אלא אומרים לו: 'אם כזה שאלת - טמא, ואם כזה שאלת - טהור':

מסכת דמאי פרק שלישי

א. העיר רבי יוסי בן המשלם משום רבי נתן אחיו, משום רבי אלעזר חסמא - שאין עושין טהרות לעם הארץ. לא יעשה לו חלת עסתו של תרומה בטהרה. אבל עושה לו עסתו של חלין בטהרה - מפריש ממנה חלה ונותן בכפישה או באנחותא, ועם הארץ בא ונוטל זו וזו. לא יעשה לו תרומת זיתיו בטהרה, אבל עושה לו זיתים של חלין בטהרה. מפריש מהן תרומה, ונותן לתוך כליו של חבר, ועם הארץ בא ונוטל את שתייהן:

ב. כשם שאין נותנין תרומה אלא לכהן חבר - כך אין משלמין קרן וחמש אלא לכהן. חבר האוכל תרומת עם הארץ -

לטהרות ולא קבל עליו לכנפים - אף על הטהרות אינו נאמן. עד מתי מקבלין? בית שמאי אומרים: למשקין - שלשים יום, לכסות - שנים עשר חדש. ובית הלל אומרים: זה וזה - לשלשים יום:

י. הבא לקבל עליו, אפלו תלמיד חכם - צריך לקבל עליו. אבל חכם היושב בשיבה - אין צריך לקבל עליו, שכבר קבל עליו משעה שישב. אבא שאול אומר: אף תלמיד חכם - אין צריך לקבל עליו. ולא עוד, אלא אף אחרים מקבלין בפניו. הבא לקבל עליו דברי חבורה - צריך לקבל בפני שלשה חברים, שאין דומה חבר שקבל לבן חבר שקבל. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו דומה חבר שקלקל לבן חבר שקלקל:

יא. בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ - אין אביו חושש שמא מאכילו דברים טמאים. משודע שמאכילו בטמאה - טמא, ובגדיו - טמאים מדרס:

יב. בת עם הארץ שנשאת לחבר, אשת עם הארץ שנשאת לחבר, עבדו של עם הארץ שנמכר לחבר - צריכין לקבל עליהן בתחלה. בת חבר שנשאת לעם הארץ, אשת חבר שנשאת לעם הארץ, עבדו של חבר שנמכר לעם הארץ - הרי הן בחזקתן עד שיחשדו. רבי שמעון בן אליעזר אומר: צריכין לקבל עליהן בתחלה. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מעשה באשה אחת שנשאת לחבר - והיתה קומצת על ידו תפלין. נשאת למוכס - והיתה קושרת על ידו קשורין. בנו של חבר שהיה למוד³ אצל עם הארץ, עבדו של חבר שהיה למוד אצל עם הארץ - הרי הן בחזקתן עד שיחשדו. בנו של עם הארץ שלמוד אצל חבר, עבדו של עם הארץ שהיה למוד אצל חבר, כל זמן שהן אצלו - הרי הן כחבר. יצאו מאצלו - הרי הן כעם הארץ:

³ רגיל.

תוספתא

השלם

אחר - אין מעשר עליו. בנו במקום אחר - מעשר עליו:

י. בן חבר שהיה מיסב במשתאו של עם הארץ, בסעודתו של עם הארץ, אפלו רואין אותו נוטל ואוכל מיד, נוטל ושותה - אין לו חזקה למעשרות, שמא עשר בלבו. אף על פי שאמרו, כל אלו תקלה לאחרים הן, אם היה שתף עמו בחנות - הרי זה חזקה למעשרות:

יא. עם הארץ שהיה משתמש בחנות של חבר, אף על פי שחבר יוצא ונכנס - הרי זה מתר, ואינו חושש שמא החליף:

יב. היה הוא נאמן, ואשתו אין נאמנת - לוקחין ממנו, ואין מתארחין אצלו. ואף על פי שאמרו, הרי הוא כשרוי עם הנחש בכפיפה. אשתו נאמנת, והוא אינו נאמן - מתארחין אצלו, ואין לוקחין הימנו. הוא אינו נאמן, ואחד מבניו נאמן, ואחת משפחתו נאמנת - לוקחין ואוכלין על פיהן, ועושין לו ואוכל בשביעית. ובטהרות - אינן רשאים לעשות כן:

יג. הנחתומין, לא חיבו אותן חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה, ופטורין מן השני. במה דברים אמורים? במוכר בחנותו על פתח חנותו. אבל המוכר בפלטר, או בחנות הסמוכה לפלטרין - חייב בשני:

יד. את שדרכו למוד בגסה, ומדדו בין בדקה בין בגסה - דקה טפלה לגסה. את שדרכו למדד בדקה, ומדדו בין בדקה בין בגסה - טפלה גסה לדקה:

טו. אלו דברים הנמכרין בגסה: מיני תבואה וקטניות - דרכו למדד בדקה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: דברים שדרכן למדד בדקה ומדדן בגסה - משפיעה ומוכרן דמאי. דבר שדרכו למדד בגסה, אם מדדן בגסה - הרי זה חייב. רבי נחמיה אומר: הנטפל לדקה - הרי הוא כדקה. והנטפל לגסה - הרי הוא כגסה. רבי

משלם קרן וחמש לכהן חבר, וחבר נוטל דמיו ומפס ל עם הארץ:

ג. תרומת חבר ותרומת עם הארץ שנתערכה - כופין את עם הארץ למכור את חלקו וחלק כהן. וחולק כהן עם ישראל, ישראל עם כהן, כותי במקום כותי, מפני שהוא כמציל מידו. אבל לא בארץ, מפני שמחזיקין אותם בכהנה. אף בארץ ישראל מקום שמכירין בו שהוא כותי - מתר לחלק הימנו:

ד. אוכל כהן ישראל עם כהן כותי - בזמן שעושה בטמאה. אבל בזמן שעושה בטהרה - הרי זה לא יאכל עמו, מפני שמאכילו בשר בכור טהור, ומשקה אותו יין ורבעי טהור:

ה. בראשונה היו אומרים: חבר שנעשה גבאי - דוחין אותו מחבורתו. חזרו לומר: כל זמן שהוא גבאי - אינו נאמן, פרש מבאותו - הרי זה נאמן:

ו. חבר שהיה חוכר מעם הארץ עקרית תאנים ודליות של ענבים - מעשר ונוהגין לו. ואין נותן לו אלא משלו:

ז. בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ - אין אביו חושש שמא מאכילו דברים שאינן מתקנין. היו בידו פרות - אינו חושש שמא אינן מתקנין הן. אם אמר לו: 'האכילני!' - מעשר ומאכילו:

ח. לא ישתמש חבר במשתאו של עם הארץ, ובסעודתו של עם הארץ, אלא אם כן היה מתקן תחת ידו. אפלו אינה אלא מינקת אחת של יין. לפיכך חבר ששמש במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ - הרי זה חזקה למעשרות:

ט. חבר שהיה יושב במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ, אפלו רואין אותו נוטל ואוכל מיד, נוטל ושותה מיד - אין לו חזקה למעשרות, שמא עשר בלבו. היה בנו מיסב אצלו - מעשר עליו.

ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה אומר: הנמכר בדקה - הרי זה חביב. אפלו לא מכר לו אלא סאה ורבע - צריך לעשר את הרבע. 'לימון' - מדה גסה. מ'לימון' ולמטה - מדה דקה. ובלח, הין - מדה גסה. מהין ולמטה - מדה דקה. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי: קליעה של שום, וסלי תאנים, וסלי ענבים, וקפה של ירק, שמכרן אכסרה⁴ - הרי הוא כמדה גסה:

טז. לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד. בעל הבית, בין כך ובין כך - צריך לעשר; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אחד סיטון ואחד בעל הבית - מתר למכור, ולשלח לחברו, ולתן לו במתנה:

יז. השולח ודאי בין לעם הארץ ובין לחבר - צריך לעשר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לעם הארץ - צריך לעשר. לחבר - צריך להודיע. אמר רבן שמעון בן גמליאל: מצוה ששלח לי רבי יוסי ברבי אתרוג גדול מצפורי, ואמר: 'זה בא בידי מקסרי'. ולמדתי ממנו שלשה דברים: אחד, שהיה ודאי. ושהיה טמא. ושלא היה בידו אלא זה בלבד. שאלו היה בידו אחר - היה מעשר ממנו עליו:

יח. הלוקח מן התגר ואמר: 'זה מתקן וזה אינו מתקן' - אף על המתקן אינו נאמן. את שדרכו למכר דמאי - נאמן:

יט. חבר שהיה מוכר משפיע ומתקן, ונתמנה לו דבר שהוא דמאי - צריך להודיע, שכל דבר שהוא של דמאי צריך להודיע. רבן גמליאל היה מאכיל את פועליו דמאי, ומודיע. ואם בידוע שאין לבעל הבית מאותו המין - אין צריך להודיע:

כ. גבאי קפה - אין גובין ומכריזין ביום טוב, כדרך שגובין ומכריזין בחול. אבל גובין בצנעא בתוך חיקן, ומחלקין על כל שכוונה ושכוונה:

כא. גבאי צדקה, בשביעית - מדלגין על פתחיהן של אוכלי שביעית; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין צריכין לדקדק באוכלי שביעית, אפלו פת נתנו להם - מקבלין אותם הימנו, שלא נחשדו להיות נותנים מתנות אלא מעות וביצים בלבד. אם היתה עיר כלה של אוכלי שביעית - אין צריכין לדקדק באוכלי שביעית. הכהנים מקבלין⁶ בטהרה - צריכין לדקדק באוכלי שביעית:

מסכת דמאי פרק רביעי

א. הלוקח ירק מן השוק - הרי זה בורר כל היום כלו ואינו חושש. משגמר בלבו - אסור. להחזיר אין יכול, מפני שצריך לעשר. ולעשר אין יכול, מפני שמחסר מנין. ולטול אחד ולהיח אחר אין יכול, שמא יבא אחד לקח, ונמצא מעשר מן המתקן על שאינו מתקן:

ב. הרוצה להחזיר עלי ירק להקל ממשאו - לא ישליך עד שיעשר. רבי יוסי אומר: בודאי - אסור, ובדמאי - מתר:

ג. המוצא פרות בדרך, ונטלן לאכלן, ונמלך להצניע - לא יצניע עד שיעשר. רבי יוסי אומר: בודאי - אסור, ובדמאי - מתר:

ד. קניבת ירק שבגנה - הרי זו מתרת. של בעל הבית ושבתוך ביתו - הרי זו אסורה. שעל גבי אשפה בכל מקום - הרי זו מתרת. רבי יוסי אומר: כרוב שלקטו לסחט ולעשות את הפרגוס ולהשליך - הרי זה מתר. לקטו לאכלו, ונמלך לעשות אפרגוס ולהשליך - לא ישליך עד שיעשר:

⁴ שם של מוטבע.

⁵ לא במדה, ולא במשקל, אלא לפי האמה.

⁶ במנהגת כפורים גורים: 'מגבלין'.

ה. ודאי שתקנו דמאי, ודמאי שתקנו ודאי - לא עשה ולא כלום; דברי רבי יעקב. רבי יוסי אומר: ודאי שתקנו דמאי - לא עשה כלום. דמאי שתקנו ודאי - מעשרותיו מעשרות. ותרומתו - אין תרומה, שאין תרומה אחר תרומה:

ו. כל העיר מוכרין ודאי, ואחד דמאי, לקח ואינו יודע מאיזה מהן לקח - הרי זו אסור. מפריש תרומת מעשר ונותנן לכהן, והשאר - שלו. הטבל והמתקן שנתערבו ואבד אחד מהן - נוהג במשיר ודאי. מפריש תרומה ותרומת מעשר, ומוכרן לכל כהן שירצה:

ז. כל העיר מוכרין מתקן, ואחד מוכר שאין מתקן, ולקח ואינו יודע מאיזה מהן לקח - הרי זה אסור. כל העיר מוכרין בשר שחוטא, ואחד מוכר בשר נבלה, ולקח, ואינו יודע מאיזה מהן לקח - הרי זה אסור. כל העיר מוכרין זין טהור, ואחד מוכר זין טמא, ולקח, ואינו יודע מאיזה מהן לקח - הרי זה אסור. במה דברים אמורים? בזמן שלקח ואינו יודע מאיזה מהן לקח. אבל הלוקח מן השוק - הולכין אחר הרב:

ח. פרות - לא הלכו בהן חכמים, לא אחר הטעם, ולא אחר הריח, ולא אחר המראה, ולא אחר הדמים, אלא אחר הרב בלבד:

ט. זיתים - משיתנם בבד ובבודידה⁷; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין הבד והבודידה שוין, לא בעיר ולא במדינה. רבו בעיר ולא רבו במדינה, בעיר - מתר, במדינה - אסור. רבו במדינה ולא רבו בעיר, במדינה - מתר, בעיר - אסור. רבו בהר ולא רבו בפקעה, בהר - מתר, ובפקעה - אסור. רבו בפקעה ולא רבו בהר, בפקעה - מתר, ובהר - אסור. רבו לחנוני ולא רבו לבעל הבית, לחנוני - מתר, לבעל הבית - אסור. רבו לבעל הבית ולא רבו לחנוני, לבעל הבית - מתר,

ולחנוני - אסור. זה הכלל: כל שרבו לו - מתר, לא רבו לו - אסור. רבו ונתמעטו - חזר השוק ליושנו. אמר רבי יוסי: מעשה שנכנס גורנות של פול במירק⁸, ובאו ושאלו את רבי עקיבה, והתיר להן את השוק. אמרו לו: 'רבי! נתמעטו? אמר להם: 'חזר השוק ליושנו'. רבי שמעון אומר: אפלו לא נכנס אלא גרן אחד בעיר, הנחתומין - מתרין, מפני שהן רצין אחר החדש:

י. מצרפין פרות חוצה לארץ על פרות הארץ הפטורין, כדי שירבו על פרות הארץ, לפוטמן מן המעשרות. מצרפין פרות חוצה לארץ על פרות שניה, כדי שירבו על פרות שלישית, לפוטמן מן מעשר עני. מצרפין מפרות חוצה לארץ על פרות שלישית, כדי שירבו על פרות רביעית, לפוטמן מן המעשר שני. מצרפין פרות חוצה לארץ על פרות שביעית, כדי שירבו על פרות שביעית, לפוטמן מן המעשר. מצרפין פרות חוצה לארץ על פרות שביעית, כדי שירבו על פרות מוצאי שביעית, לפוטמן מן המעשרות:

יא. אמר לו: 'מכר לי זין ישן'. אמר לו: 'של אשתקד הוא' - נאמן להחמיר. 'של ארבע ושל חמש שנים הוא' - נוהג בו כשעת לקיחתו, בין להקל בין להחמיר:

יב. חזקת תגר בכל מקום - דמאי. ואחד הנכרי ואחד הישראלי ואחד הכותי. במה דברים אמורים? בזמן שמביאין לו מישראל. אבל מביאין לו מן הנכרי ומן הכותי - חזקתו ודאי. איזהו תגר? כל שהביא ושנה ושלש:

יג. הלוקח מן התגר, אמר: 'זה מתקן וזה אינו מתקן' - ודאי! 'זה אינו מעשר'⁹ -

⁸ נפח כתב יד: במירון.

⁹ הינו שאינו מעשר.

⁷ בית הפד קטן.

מוציא עליו שני מעשרות, ופטור מן התרומה, שאין תרומה אחר תרומה:

יד. המפקיד פרות אצל עם הארץ - הרי זה בחזקתן למעשרות ולשביעית. אם היו של טבל - עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר, וקורא שם לתרומה ומעשר שבהן. אם היו של מעשר טבל - עושה אותן תרומת מעשר על מקום אחר, או קורא שם לתרומת מעשר שבהן. אם היו של מעשר שני - מחללן על המעות, ואם היה מעות - מחללן על השני אלו. נטלתים והנחתים לה ישינים תחתיהן מתקנין תחתיהן, אם אתה מאמינו שנטל - האמינו שנתן. ואם אי אתה מאמינו שנתן - אל תאמינו שנטל. במה דברים אמורים? בזמן שהניח ובא ומצא את אותו המין שהניח, אבל הניח עגרון¹⁰ ומצא קסרי, או קסרי ומצא עגרון - הרי זה חושש להן משום מעשרות ומשום שביעית:

טו. המפקיד פרות אצל כותי - הרי זה בחזקתן למעשרות ולשביעית. ואם היו של טבל - עושה אותן תרומת מעשר על מקום אחר, וקורא שם לתרומת מעשר שבהן, ואם היו של מעשר טבל - עושה אותן תרומת מעשר על מקום אחר, וקורא שם לתרומת מעשר שבהן. ואם היו של מעשר שני - מחללין על המעות. ואם היה מעות - מחללין על השני. אמר לו: נטלתי והנחתי לה ישינים תחתיהן ומתקנין - הרי זה אינו חושש להם משום מעשרות ומשום שביעית:

טז. המפקיד פרות אצל הנכרי - הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית. רבן שמעון בן גמליאל ורבי שמעון אומרים: עשו פרות ישראל את פרות הנכרי הזה דמאי:

זי. המשלח ביד עם הארץ וביד כותי - אינו חושש משום מעשרות, ולא משום דמאי, ולא משום שביעית. המשלח ביד הנכרי - הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית. אבל חמרי נכרים המורידים מן הגלן לעיר - אינו חושש לא משום מעשרות ולא משום שביעית, מפני שהן בחזקת המשתמר:

יח. הטוחן אצל עם הארץ או אצל הכותי - אינו חושש משום טמאה. הטוחן אצל הנכרי - הרי זה חושש משום טמאה:

יט. מפקדין תרומה אצל ישראל עם הארץ, ואין מפקדין תרומה אצל כהן עם הארץ, מפני שלבו גם בה:

כ. טוחנין ומרקדין אצל אוכלי שביעית ואצל עושין בטמאה, אבל אין טוחנין, לא לאוכלי שביעית, ולא לעושין בטמאה:

כא. המשלח פרות לחבר, ונמלך להחזיר - נוהג בהן כמות שהן. אבא שאול אומר: חושש אני שמא חולפן. רבן שמעון בן גמליאל אומר: היה לו אריס שידוע לתקן, והוא אין מאמינו על המעשרות, והביא לו פרות משלו, ואומר: 'שלך הן'; מתקנין הן' - נאמן. רבי אומר: אינו נאמן, שהחשוד על דבר - לא דנו ולא מעיד:

כב. נותן אדם לשכנתו תבשיל לבשל, ועסה לאפות לו, ואינו חושש לשאור ותבלין שבהן, משום מעשרות ומשום שביעית. במה דברים אמורים? בזמן שנתן להן שאור ותבלין, לא נתן להן שאור ותבלין - הרי זה חושש לשאור ותבלין שבהן, משום מעשרות ומשום שביעית:

כג. נותן אדם לפונדקית תבשיל לבשל לו, ומנחת הקדשה בפניו ומנערת. אפלו בין הנכרי - אינו חושש:

מסכת דמאי פרק חמישי

א. הלוקח פרות ממי שאינו נאמן על המעשרות, ושכח לעשרן - שואלו בשבת

¹⁰ עגרון וקיסרי שמות מקומות הם.

ז. הנכנס לעיר, והיתה תרומה בתוך ידו, ואין מכיר שם אדם. וכן מי שעמד על הגג, והיתה תרומה בתוך ידו, ואין מכיר שם אדם - הרי זה נשאל לחברים ולעמי הארץ; דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אליעזר אומר: אין נשאלים על התרומה אלא לחברים בלבד:

ח. היה עומד בתוך סיעה של בני אדם, ואמר: 'מי כאן נאמן?' מי כאן מעשר? אמר לו אחד: 'אני!' - אינו נאמן. אמר לו שהוא נאמן: 'איש פלוני נאמן' - הרי זה נאמן. אמר לו: 'איש פלוני נאמן?' ואמר לו: 'נאמן', בפניו - אינו נאמן. שלא בפניו - נאמן. 'מעשר הוא' - הרי זה נאמן. אמר לו שהוא מעשר: בפניו - נאמן, שלא בפניו - אין נאמן. במה דברים אמורים? בזמן שאין מכיר שם אדם, אבל אם היה מכיר שם אדם - לא יטול אלא מן הממחה. במה דברים אמורים? בזמן שלא שקה שם שלשים יום, אבל שקה שם שלשים יום - לא יטול אלא מן הממחה. במה דברים אמורים? בתרומות ומעשרות, אבל בשביעית ובטהרות - אין נאמן:

ט. הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחד - נוטל כדי תרומה ותרומת מעשר וחלה. וכמה הם? אחד מעשרים. האומר: אחד ממאה ממה שיש כאן, הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו. ועוד אחד מארבעים ושמונה ממה שיש כאן, הרי זה בצד זה חלין, והשאר תרומה על הכל. מאה חלין שיש כאן, הרי זה בצד זה מעשר, ושאר מעשר סמוך לו, זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו, והשאר חלה. מעשר שני בצפוננו או בדרומו ומחלל על המעות. הלוקח מן הפלטר - מעשר מכל טפוס וטפוס. רבי שמעון אומר בתרומת מעשר ומתיר בחלה. במה דברים אמורים? בזמן שכלל מפרשין - נוטל חלה מכלן, אבל מקצתן מפרשין ומקצתן אין מפרשין - נוטל חלה מכל אחד ואחד:

ואוכל על פיו. שאלו בשבת ואוכל ביום טוב. שאלו בשבת - למוצאי שבת לא יאכל עד שייעשר. שאלו בשבת - לשבת הבאה לא יאכל עד שייעשר:

ב. היה מוכר פרות בערב שבת עם חשכה, אמר: 'מתקנין הן', הלוקח ממנו למוצאי שבת - לא יאכל עד שייעשר:

ג. תרומת מעשר דמאי שחזרה למקומה, רבי שמעון שזורי אומר: אף בחול שואלו ואוכלו על פיו. יתר על כן אמר רבי שמעון שזורי: הפריש תרומה ומעשרות, ונגנבו הפרות - הולך ושואלו, ובא ואוכל על מה שהפריש, שכשם שאימת שבת על עם הארץ, כך אימת דמוע על עם הארץ:

ד. עם הארץ שאמר: 'זה טבל וזה תרומה'; 'זה ודאי וזה דמאי', אף על פי שאמרו: 'החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו' - לא נחשדו ישראל על כך:

ה. נכרי שקה צונח ואומר: 'באו וקחו לכם' - 'פרות עזק' הן; 'פרות ערלה הן'; 'פרות רבעי הן' - אין נאמן, מפני שהוא כמשבח מקחו. אבל אם אמר לו: 'מאיש פלוני כותי לקחתים'; 'מאיש פלוני נכרי לקחתים'; 'משלי הבאתים' - נאמן להחמיר; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין נאמן, שדברי הנכרי לא מעלין ולא מורידין:

ו. האומר למי שאין נאמן על המעשרות: 'קח לי ממי שהוא מעשר וממי שהוא נאמן' - אין נאמן. מאיש פלוני - הרי זה נאמן. רבי יוסי אומר: אין נאמן, שמא מצא אחר קרוב הימנו. מודה רבי יוסי, באומר: 'צא אכול את הכפר ואני נותן דמיה'; 'צא שתה רביעית יין ואני נותן את דמיה' - שהוא נאמן.

11 פרות משמרים, והמודבר בשנת שביעית.

טו. ירק של חלין שבשלו בשמן שאינו מתקן - הרי זה אוסר כל שהוא. אם יש לו פרנסה ממקום אחר - מוציא לפי חשבון. ואם לאו, דבר הנכלל - בולל ונוטל. דבר שאינו נכלל - נוטל מן הקלח ומן החתיכות ומן הביצה:

טז. אומר אדם לחברו ולפועליו: 'צאו ואכלו בדינר זה, ושתו בדינר זה', ואינו חושש לא משום מעשרות ולא משום שביעית ולא משום יין נסך. אבל אם אמר: 'צאו ואכלו את הכפר ואני נותן דמיה'; 'צאו ושתו רביעית ואני נותן דמיה' - הרי זה חושש משום שביעית ומשום מעשרות ומשום יין נסך:

יז. הנותן צמר לצבע נכרי - אינו חושש שפא צבעו בחמץ של יין נסך. אם בא לבית החשבון - אסור:

יח. לא יתן אדם תרומת ביתו לשומר ביתו, ולא בכורי צאנו לרועה צאנו, אם נתן להם שכרן. רצה, נותן להם לשם טובה. לא יתן ישראל בהמתו לטבח כהן לשחוט, ולא בכור לרועה כהן לרעות לו, אלא אם כן נותן להם שכרן:

יט. רשאי ישראל שיאמר לכהן: הילך סלע זה ונתן תרומה לכן בתי כהן, תן בכור לכן בתי כהן. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אני אומר¹², כל מתנות כהונה רשאי שיאמר לו: 'הילך סלע זה ונתנם לכן בתי כהן':

כ. ישראל שמכר את זיתו בששים לוג טבלים, ואמר לו כהן: 'תנם לי בששים לוג מתקנין ומעשרות שלי' - מעשרות שלו, ואינו חושש לא משום שביעית, ולא משום רבית, ולא משום מחלל את הקדשים:

י. פועלין שהיו יושבין ואוכלין והותרו פרוסות, וכן אורחין שהיו מסבין ואוכלין והותרו פרוסות, ונתנום לשמש, או שהיו אחרים מלקטין תחתיהן - מעשר מכל אחד ואחד. שחק את הפת ועשאה פרווין, או גרוגרות ועשאן דבלה - מעשר מאחד על הכל. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בשנת שבע, אבל בשאר שנים - מעשר מכל אחד ואחד:

יא. הלוקח מן העני, וכן עני שנתנו לו פרוסות פת וגרוגרות - מעשר מכל אחד ואחד. בתמרים ובצמקים - מעשר מאחד על הכל. במקומות אחרים - מעשר מכל אחד ואחד. בגרוגרות, בשנת שבע - מעשר מאחד על הכל, בשאר שנים - מעשר מכל אחד ואחד:

יב. הלוקח מן הפלטר - מעשר מכל דפוס ודפוס. ואם היה מביאן וצוברן לפניו - נוטל מעשר מכל קשות וקשות, ומכל אגודה ואגודה, ומכל תמרה ותמרה. הלוקח מן חנוני, וחרו ולקח ממנו שניה, אף על פי שמכיר את החבית שהיא היא - לא יעשר מזה על זה. ואם היה מביאן ואוגרן לפניו - מעשר מכל קשות וקשות, ומכל אגודה ואגודה, ומכל תמרה ותמרה:

יג. הלוקח מן הסיטון ונמלך להחזיר - לא יחזיר. במה דברים אמורים? בשל דמאי, אבל בשל ודאי - הרי זה אסור. לקח הימנו באסר ירק, באסר גלוסקין, באסר רמונין, ונמלך להחזיר - לא יחזיר עד שהוא מתקנן. בשל דמאי, ואין צריך לומר בשל ודאי:

יד. הטבל שנתערב בחלין - הרי זה אוסר כל שהוא. אם יש לו פרנסה ממקום אחר - מוציא לפי חשבון. ואם לאו - נוטל מן החלין כדי תרומת מעשר. וכן מעשר טבל שנתערב בחלין - הרי זה אוסר כל שהוא. ואם יש לו פרנסה ממקום אחר - מוציא לפי חשבון, ואם לאו - נוטל את החלין כדי תרומת מעשר שבמעשר טבל:

¹² בנוסחת הספרים מובאת פסקה זו כפא: 'אף במתנות מקדש בבתנים כן. ביצד? הרי עלי מואתים זו'.

של כותים, ולא משל כותים על של ישראל, ולא משל נכרים על של ישראל, ולא משל ישראל על של נכרים. אמר רבי שמעון שזורי: מעשה שנתערבו לי פרות טבלין, באתי ושאלתי את רבי טרפון, אמר לי: צא וקח פרות מן השוק ועשר עליהן. רבי אליעזר אוסר אף משל כותים, כשם שעשו פרות ישראל דמאי אחר רבן, ואין תורמים ומעשרין מזה על זה - כך עשו פרות כותים ודאי אחר רבן, ואין תורמים ומעשרין מזה על זה:

כה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במקום שעשו פרות כותים ודאי כגון ירק שבכפר עותני - מעשר מהן על הטבלין, אבל לא מן הטבלין עליהן. במה דברים אמורים? בלוקח מן השוק, אבל המוצא פרות בתוך ביתו, או ששלח לו חברו פרות - נוהג בהן דמאי:

כו. רבי שמעון אומר: שלש גזרות בדמאי. מעשה שנתכנסו רבותינו לעצירות של כותים שעל יד הירדן, והביאו לפניהם ירק קפץ רבי עקיבה ועשרו ודאי. אמר לו רבן גמליאל: 'עקיבה! היאך מלאך לבך לעבר על דברי חברך? או מי נתן לך רשות לעשר?' אמר לו: 'וכי הלכה קבעתי בישראל? ירק שלי עשרתי! אמר לו: 'תדע לך שקבעת הלכה בישראל שעשרת ירק שלך'. כשהלך רבן גמליאל לביניהן עשה תבואות וקטניות - דמאי, ושאר כל פירותיהן - ודאי. כשהזר רבן גמליאל לביניהן, וראה שנתקלקלו, עשה כל פירותיהן - ודאי:

כז. עציץ שאינו נקוב - חיב במעשרות, אין תרומתן מדמעת, ואין חיבין עליהן חמש:

מסכת דמאי פרק שישי

א. המקבל שדה מן הכותי - תורם ונותן לו. אמר רבן שמעון בן גמליאל: מה אם ירצה הכותי הזה שלא לתת פרותיו - אינו רשאי, אלא חולק ונותן לו:

כא. מפרישין תרומת מעשר ממקום היקר למקום הזול, או ממקום הזול למקום היקר. כיצד? היו לו תשעה כורין ביהודה ואחד בבגליל, או תשעה כורין בבגליל ואחד ביהודה - אומר: 'כור שביהודה עשוי תרומת מעשר על תשעה כורין שבבגליל', או 'כור שבבגליל עשוי תרומת מעשר על תשעה כורין שביהודה'. יתר על כן אמרו: יש לו שני חברים, אחד ביהודה ואחד בבגליל. ולו שני כורין, אחד ביהודה ואחד בבגליל. אומר לזה שביהודה: 'בא וטול לך כור שבבגליל'. ולזה שבבגליל: 'בא וטול לך כור שביהודה', וחוזר ונוטל מהם כשער הזול:

כב. אין פודין מעשר שני במקום היקר כשער הזול, אין פודין מכן לוי במקום היקר כשער הזול:

כג. כהנים ולוים שהיו מסייעין בין הגרנות - אין נותנין להם תרומות ומעשרות בשכרן. ואם נתן - הרי זה חללו. שנאמר (במדבר יח, לב): "ואת קדשי בני ישראל לא תחללו" - [כבר הן חללין]. ואמר (מלאכי ב, ח): "שחתם ברית הלוי אמר ה' צבאות". יתר על כן אמרו: תרומתן - אין תרומה, ומעשרותיהן - אינן מעשרות. ולא עוד, אלא שבקשו חכמים לקונסן להיות פירותיהן צריכין להפריש תרומה משלהן. ועליהן הכתוב אומר (מכה ג, יא): "ראשיה בשחד ישפטו וכהנה" וגו', לפיכך הביא עליהן המקום שלש פרעניות כנגד שלש עברות שבדים, שנאמר (שם ג, יב): "לכן בגללכם ציון שדה תחרש" וגו':

כד. מעשרין משל ישראל על של כותי, ומשל כותי על של ישראל, ומשל נכרי על של נכרי, ומשל נכרי על של ישראל, ומן הכל על הכל; דברי רבי מאיר. רבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון אומרים: מעשרין משל ישראל על של ישראל, ומשל כותים על של כותים, ומשל נכרים על של נכרים. אבל לא משל ישראל על

חולק לו בפניו. קבל הימנו מעות לתן לו פרות - לעולם מעשר ונותן לו:

ז. ישראל שקבל שדה מחברו לקצר שבלין, כרמו לבצר בענבים, זיתיו למסוק בזיתים - נותן לו כמות שהן. שדה לקצר בחטין, כרמו לבצר ביין, זיתיו למסוק בשמן - מעשר ונותן לו:

ח. העיר רבי יוסי בן המשלם משום רבי נתן אחיו, שאמר משום רבי אלעזר בן חסמא: המקבל שדה אבותיו מן הנכרי למסוקו לזיתים - נותן לו כמות שהן:

ט. חבר ועם הארץ שירשו את אביהן עם הארץ - רשאי שיאמר לו: 'טול אתה חטים שבמקום פלוני, ואני חטים שבמקום פלוני'; 'אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני'. אבל לא יאמר לו: 'טול אתה חטין ואני שעורים'; 'טול אתה הלח ואני היבש', אלא חולקין בשנה. חולק לו בפני חבר. חבר - אוכל את היבש, ושורף את הלח, מפני שאמרו: כל טהרותיו של עם הארץ נשרפות:

י. ירשו את אביהן חבר - רשאי שיאמר: 'טול אתה חטין שבמקום פלוני ואני חטין שבמקום פלוני'; 'אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני', אף על פי שאמרו: חבר שמת והניח בנים חברים ועמי הארץ - לא יוריש טהרותיו לעמי הארץ, אלא לחברים בלבד. הניח מעשר שני - אין רשאי שיאמר לו: 'טול אתה חטים, ואני אטל שעורים'; 'אתה יין, ואני שמן', אלא אומר לו: 'טול אתה מעות של חטים, ואני מעות של שעורים'; 'טול אתה מעות של יין, ואני מעות של שמן':

יא. חבר ומי שאינו נאמן על המעשרות שלקחו פרות, שירשו, או שגשתתפו - רשאי שיאמר לו: 'טול אתה חטין, ואני שעורים'; 'אתה יין, ואני שמן', שכל דבר שמתר למוכרו דמאי - רשאי לעשות כן. לקחו גדיש של תבואה, עביט של ענבים,

ב. השוכר שדה מן הנכרי - מעשר ונותן לו. רבי שמעון אומר: תורם ונותן לו. לפיכך, אם חזר הנכרי ונתגיר, או שמכר לישראל - מעשר ונותן לו. רבי שמעון אומר: תורם ונותן לו. שכר ממנו שדה - מעשר ונותן לו. מה בין שוכר לחוכר? השוכר - במעות, והחוכר - בפרות:

ג. החוכר שדה מן הנכרי - מעשר ונותן לו. לפיכך, אם חזר הנכרי ונתגיר, או שמכרה לישראל אחר - נוהג בה דמאי:

ד. השוקל לאוצר¹³ השוקל לקטרון¹⁴ - מעשר ונותן לו:

ה. לא יאמר ישראל לכותי ולנכרי ולמי שאינו נאמן על המעשרות: 'הילך מאתים וזו ושקול תחתי מן האוצר'. אלא אומר לו: 'פוטריני מן האוצר'. וכן לא יאמר אדם לחברו: 'הילך מאתים וזו ועול'¹⁵ תחתי לאמנות'. אלא אומר לו: 'פוטריני מן האומנות':

ו. המקבל שדה מישראל - תורם ונותן לו. רבי מאיר אומר: מעשר ונותן לו. רבי יהודה אומר: אם נתן לו מאותה השדה ומאותו המין - תורם ונותן לו. משדה אחרת וממין אחר - מעשר ונותן לו. וחקמים אומרים: אם מאותה שדה נתן לו, בין מאותו המין בין ממין אחר - תורם ונותן לו. אם משדה אחרת נתן לו, בין מאותו המין בין ממין אחר - מעשר ונותן לו. קבל הימנו זרע לתן לו פרות בגרן - מעשר ונותן לו. מקום שחולקין על הגרן -

¹³ מי ששוקל לאוצר המלך מה שנותנים תבואה עבור מלך לאוצר המלך - צריך גם כן לעשר תחלה.

¹⁴ שם שר שנותנים לו מלך, והוא שר העיר.

¹⁵ והקנס.

ומצטן של זיתים - זה מעשר את שלו וזה מעשר את שלו. אם לקחו ואחר כך שתפו - צריך לעשר על הכל. זה הביא עומרי שבלין שלו, וזה הביא עומרי שבלין שלו. זה הביא סלי זיתים משלו, וזה הביא סלי זיתים משלו. זה הביא סלי ענבים משלו, וזה הביא סלי ענבים משלו. או שבצרו את כרמיהם בתוך גת אחת. אחד מעשר, ואחד שאינו מעשר, המעשר - מעשר את שלו ודאי, וחצי חלקו של חברו דמאי:

יב. גר ונכרי שירשו את אביהן נכרי, רשאי שיאמר לו: 'טול אתה צלמים, ואני כלים'; 'אתה יין, ואני פירות'. אונקלוס הגר חלק מאחיו, והחמיר על עצמו, הוליד חלקו לים המלח. ירשו את המרחץ - רשאי שיאמר לו: 'תהא שבת בחלקך, וחול בחלקי':

יג. ישראל ונכרי שלקחו ביתו של נכרי, אין רשאי שיאמר לו: 'טול אתה צלמים ואני כלים'; 'אתה יין, ואני פרות'. לקחו מרחץ, אין רשאי שיאמר לו: 'תהא שבת בחלקך, וחול בחלקי'. ואם התנה עמו מתחלה על מנת לעשות כן - מתר:

יד. עיר שיש בה ישראל ונכרים, שומרי ישראל ושומרי נכרים, מתקנין ושאיין מתקנין, שומרין מתקנין ושומרין אין מתקנין - רשאיין לומר זה לזה: 'צפון העיר בחלקנו, ודרומו בחלקכם'. אם באו לחשבון - אסור:

מסכת דמאי פרק שביעי

א. ישראל שקבל שדה מישראל, וכהן מכהן, ולוי מלוי - חולקין ביניהם. ישראל וכהן שקבל שדה מלוי, או ישראל ולוי שקבל שדה מכהן - רשאיין להתנות ביניהן שהמעשר לאמצע:

ב. ישראל שקבל שדה מכהן - תרומה לכהן, מעשר ראשון ומעשר שני - חולקין ביניהם. קבל שדה מלוי - מעשר ראשון ללוי, תרומה ומעשר שני - חולקים ביניהן.

לוי שקבל שדה מכהן - תרומה לכהן, ומעשר ראשון ומעשר שני - חולקין ביניהן. כהן שקבל שדה מלוי - מעשר ראשון ללוי, תרומה ומעשר שני - חולקין ביניהם. ישראל שקבל שדה מכהן, אמר לו: 'על מנת שהמעשרות שלי'; 'על מנת שהמעשרות שלך' - 'על מנת שהמעשרות שלי ושליך' - מתר. כהן שקבל שדה מישראל, ואמר: 'על מנת שהמעשרות שלי' - אסור. 'על מנת שהמעשרות שלך' - מתר. 'על מנת שהמעשרות שלי ושליך' - אס קבל עליו כדרך המקבליים - מתר, ואם לאו - אסור:

ג. ישראל שקבל שדה מישראל¹⁶, ואמר: 'על מנת שיהיו המעשרות לפלוני' - אסור. ישראל שקבל שדה מישראל, ואמר: 'על מנת שאטל אני ואתנם לפלוני' - מתר. כהן ולוי ששכרו ושחקרו מכהן ומלוי - המעשרות לשוכר ולחוכר:

ד. כהן ולוי שחכר פרות שדה מישראל. במחבר לקרקע - מעשרות שלהן. בתלוש מן הקרקע, עד שלא מירחו - מעשרות שלהן, משמירחו - מעשרות שלו. מפריש תרומה ומעשר ונותן לכהן, והשאר - שלו:

ה. חכר הוא מהן פרות, עד שלא מירחו, מעשרות - הרי אלו שלו. מפריש תרומה ומעשר ונותן לכל כהן שירצה. משמירחו, מעשרות - הרי אלו שלהן. מפריש תרומה ומעשרות ונותן לכל כהן שירצה:

ו. ישראל שקבל מעות מכהן לקח בהן פרות למחצית שכו, אמר לו: 'פחתה או

¹⁶ תפון בפנים כפי נסחת הגר"א, אבל שם

איתא עוד: שבכתב יד הגירסא: כהן ולוי שחכר

פרות שדה מישראל, ואמר: על מנת שאטל

את המעשרות ואתן לפלוני - אסור. על מנת

שאטל אני ואתה, נתנם לכהן - מתר.

מכרה לאחר, אף על פי שחזרה ולקחה ממנו - אין לבניו במעשרות כלום:

יא. ישראל שקבל שדה מכהן, אמר לו: 'על מנת שהמעשרות שלי ארבע או חמש שנים' - מתר. 'לעולם' - אסור, שאין כהן עושה כהן. וכן בן לוי שהיה חבי מעות לישראל - לא יהא גובה מאחרים ומפרש עליו, שאין לוי עושה לוי:

יב. מפרש ישראל בין ברשות לוי בין ברשות עני, ועושה חשבון באחרונה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין, אלא אם כן נותן לו מעות בראשונה:

יג. כהן שמכר שדה לישראל, אמר לו: 'על מנת שהמעשרות שלי ארבע וחמש שנים' - אין רשאי ליטע כרם, ולזרעה אסטיס¹⁸, ולעשותה שדה קנים. 'לעולם' - רשאי ליטעה כרם, ולזרעה אסטיס, ולעשותה שדה קנים:

מסכת דמאי פרק שמיני

א. עם הארץ שאמר לחבר: 'קח לי אגדת ירק אחד, גלוסקין אחד' - רבי יוסי אומר: אין צריך לעשר. רבי יהודה אומר: צריך לעשר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם החליף את המעה - צריך לעשר:

ב. חמשה שאמרו לאחד: 'צא והבא לנו עשר גלוסקין, עשר אגדות של ירק'. הביא לכל אחד ואחד בפני עצמו - אין צריכין לעשר אלא על חלקן בלבד. הביא להן מערבין - חבין שבהן צריכין לעשר על הכל. נתנו לו אחת יתרה - רבי יהודה אומר: לשליח. רבי מאיר אומר: לאמצע:

ג. המזמין את חברו שיאכל אצלו, והוא אין מאמינו על המעשרות, אומר מערב

הותירו הרי הן שלי, מעשרות שלך' - מתר. כהן שקבל מעות מישראל לקח בהן פרות למחצית שָׂכר, אמר לו: 'פחתו או הותירו הרי הן שלך, והמעשרות שלי', אם נתן לו שָׂכרו - מתר, ואם לאו - אסור:

ז. ישראל שקבל שדה מכהן - תרומה לכהן. מכרה לישראל - חולקין ביניהם. קבל שדה מישראל - חולקין ביניהן. מכרה לכהן - חולקין. קבל שדה מבת ישראל - חולקין ביניהן. נשאת לכהן - חולקין ביניהן. קבל שדה מבת כהן - תרומה לבת כהן. נשאת לישראל - חולקין ביניהן. נתארמלה או נתגרשה - חזרה לתחלתה:

ח. פרתו של כהן שהיתה שומא¹⁷ אצל ישראל, וילדה בכור, הבכור - לכהן; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: הבכור - לשניהן. אמר להן רבי יהודה: אי אתם מודים בפרות שדה שהן שלו? ! אמרו לו: שדה - גופה שלו, ופרה - גופה לשניהן. אף פרה, אם היתה גופה שלו - בכור לכהן:

ט. הנותן שדהו בקבלה לכותי ולנכרי, ולמי שאינו נאמן על המעשרות, אף על פי שאינו רשאי לעשות כן, אף על פי שלא בא לעונת המעשרות - צריך לעשר על ידו. הנותן שדהו בקבלה לעם הארץ, עד שלא באו לעונת המעשרות - אין צריך לעשר על ידו. משבאו לעונת המעשרות - צריך לעשר. כיצד הוא עושה? עומד על הגרן ונוטל, ואינו חושש למה שאכלו, שאין אחריות לרמאין:

י. כהן שמכר שדה לישראל, ואמר: 'על מנת שהמעשרות שלו לעולם' ומת - אין לבניו במעשרות. 'על מנת שמעשרות לו ולבנו' ומת - מעשרות לבנים. 'על מנת שהמעשרות שלי כל זמן ששדה לפניך',

¹⁸ מין שצובעים בו ואין הרף ללקטם אלא אחר

ארבע שנים.

¹⁷ שנתן לו את הפרה בשומא, כמה היא שוה,

ומה שניהה רוח או הפסד יחלקו.

שבת: 'מה שאני עתיד להפריש מחר - הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר - עשוי תרומת מעשר עליו, מעשר שני - בצפוניו או בדרומו, ומחלל על המעות'. אמר רבי יהודה: היאך זה מעשר דבר שלא בא לתוך ידו? מודה רבי יהודה בהולך ולוקח ממקום שלקח זה. מזגו את הכוס, אמר: 'מה שאני עתיד לשיר בשולי הכוס - הרי זה מעשר. ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר - עשוי תרומת מעשר עליו. מעשר שני - בצפוניו או בדרומו, ומחלל על המעות':

ד. פועל שהיה עושה אצל בעל הבית, והוא אינו מאמינו על המעשרות - רבי יוסי אומר: תנאי בית דין הוא שתהא תרומת מעשר משל בעל הבית, ומעשר שני משל פועל:

ה. הלוקח יין מבין הכותים מערב שבת, ושכח ולא הפריש, אומר: 'שני לוגין מה שאני עתיד להפריש - הרי הן תרומה. ועשרה הבאין אחריהן - מעשר ראשון. ותשעה הבאין אחריהן - מעשר שני'. מחל ושותה מיד; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין. אמרו לו לרבי מאיר: אי אתה מודה שמה יבקע הנוד ונמצא שותה טבל! אמר להם: לכשיבקע:

ו. היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה - אומר: 'שני תאנים שאני עתיד להפריש - הרי הן תרומה. ועשר הבאות אחריהן - מעשר ראשון. ותשע הבאות אחריהן - מעשר שני'. היו דמאי, אומר: 'מה שאני עתיד להפריש מחר - הרי הוא מעשר. ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר - עשוי תרומת מעשר עליו. מעשר שני - בצפוניו או בדרומו, ומחלל על המותר':

ז. נוטל תרומה ותרומת מעשר ומניחה במקום המצנע, אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה:

ח. הרי שהיה טוען כדי יין וכדי שמן, וראה שהן משתכרות - לא יאמר: 'הרי זה תרומות ומעשרות על פרות שיש לי בתוך ביתי'. ואם אמר - לא אמר כלום. אבל קורא שם לתרומת מעשר שבה עד שלא יגיע לארץ. לא יטיף אדם שמן, לא לתוך גר חדש, ולא לתוך המדורה, ולא לתוך דבר המאכיל. אבל קורא שם לתרומת מעשר שבה עד שלא תגיע לארץ. כיוצא בו: מי שהיו לו עשר חביות של מעשר טבל טמא, ושל מעשר טבל טהור, ראה אחת מהן שגשפכה או שנתגלתה - אומר: 'הרי זו עשויה תרומת מעשר על תשע אל'. בשמן - אסור מפני הפסד כהן. ואם אמר: 'הרי זו תרומת מעשר' - לא אמר כלום:

ט. ראה אחד שהפריש תרומה ומעשרות, ואמר: 'הריני כמה שאמר זה' - דבריו קיימין. רבי יוסי אומר: בסמוך תוך כדי דבור הוא:

י. הממעיט במעשרותיו - מעשרותיו ופרותיו מקלקלין. המרבה במעשרותיו - מעשרותיו מקלקלין ופרותיו מתקנים. רבי יהודה אומר: סומך על תנאי בית דין:

יא. הקורא שם לשולי חבית - לא ישתה מפיה. לפיה - לא ישתה משוליה, מפני שהמשקין מערבין. אבל הקורא שם לשולי מגורה - אוכל מפיה. לפיה - אוכל משוליה:

יב. היו לפניו שתי כלכלות של טבל, בזו מאה ובזו מאה. נטלה תרומתן ואומר: 'מעשרות זו בזו', הראשונה - מעשרת. 'של זו בזו ושל זו בזו' - אין הראשונה מעשרת. נוטל שני תאנים, שני עשורין, ועשורו של עשור. 'מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה' - קורא שם. נוטל עשרים תאנים מאיזה מהן שירצה. בזו מאה ובזו מאתים, אם מהגדולה הוא נוטל - אחד מעשרה. ואם מקטנה הוא נוטל - עשרים ושתיים. בזו מאה ובזו אלף, אם מגדולה

נוטל - אחד עשר. ואם מקטנה - נוטל את כלל ולא השלים, מכאן ואילך - לפי החשבון:

יג. היתה בידו כלכלה של פרות שאינה מתקנת, נוטל שני תשיע, האחד ותשיע האחד של תשיע, בין שהטבל מרבה על החלין, ובין שהחלין מרבין על הטבל, נוטל את כל החלין כדי תרומת מעשר שבטבל, בין שהמעשר טבל מרבה על החלין, בין החלין מרבין על המעשר טבל - נוטל את כל החלין, כדי תרומת מעשר שבמעשר טבל. מאה טבל ותשעים טבל - נוטל מאה ואחד חסר עשור אחד. תשעים טבל ושמונים טבל - נוטל תשעים ואחד חסר שני עשורים. שמונים טבל ושבעים טבל - נוטל שמונים ואחד חסר שלשה עשורים. מכאן ואילך - לפי החשבון¹⁹.

יד. המפקיד לוג טבל, אוכל עליו תשעים ותשיע. הוא אומר: 'לוג שבשולי חבית הרי הוא חלין, ושאר תרומה על הכל'. נוטל לאכול נוטל לשותות, אומר: 'לוג שבשולי חבית עשוי תרומת מעשר על יין שמן שבחבית ושאר מעשר סמוך לו, זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו, מעשר שני בצפוננו או בדרומו מחלל על המעות'. כיצד? המפקיד עשרה לוג מעשר, אוכל עליו תשעים, אומר: 'לוג שמן שבשולי חבית - הרי הן חלין. ושאר תרומה על הכל'. נוטל לאכול ונטל לשותות, אומר: 'מעשר בדרומו - עשוי תרומת מעשר על יין שבחבית'. גמרן ודאי - נותנן לכהן. ספק גמרן ספק לא גמרן - מעשר עליהן וקורא שם למעשרותיהן. כיצד קורא שם למעשרותיהן? אם היו של טבל,

אומר: 'מעשרן בדרומן, ותרומת מעשר בדרום דרומן'. אם היו של מעשר טבל אומר: 'תרומת מעשר בדרום דרומן':

טו. מי שהיו לו שתי חביות, אחת של מעשר טבל טמא, ואחת של מעשר טבל טהור - מביא שני לגין, וממלא מזה כדי תרומת מעשר על שתיהן, ומזה כדי תרומת מעשר על שתיהן. הולך אצל הראשון ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום, ואם זה מין טהור - עשוי כדי תרומה ומעשר על שתיהן'. והולך אצל השני ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום, ואם זה מין טהור, מזה עשוי כדי תרומת מעשר על שתיהן'. וקורא שם לראשון, וחוזר וקורא שם לשני. נמצאו חביות מתקנין. הלגינין אחד של מעשר טבל טמא, ואחד של מעשר טבל טהור - שותה מזה וטובל ושותה מזה וטובל - דברי רבי. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אינו צריך. שותה משניהם כאחת. וטובל בראשונה וצריך טבילה באחרונה.

טז. מי שהיו לו שתי חביות, אחת של מעשר טבל טמא, ואחת של חלין טהורין - מביא שני לגינין וממלא מזו כדי תרומת מעשר עליה, ומזה כדי תרומת מעשר עליה, הולך אצל הראשון ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום, ואם זה מין טהור - עשוי כדי תרומת מעשר עליה'. והולך אצל השני ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום. ואם זה מין טהור - עשוי כדי תרומת מעשר עליה'. קורא שם לראשון, וחוזר וקורא שם לשני. נמצאו חביות מתקנות, והלגינין, אחד של מעשר טבל טמא, ואחד של חלין טהורים, שותה מזה וטובל, ושותה מזה וטובל; דברי רבי. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: שותה משניהם כאחד, וטובל באחרונה:

¹⁹ בהגהות הגר"א מובאת כאן גירסא נוספת

בשם 'כתב יד'. מאה טבל ותשעים טבל - נוטל תשעים ואחד חסר עשור אחד. מאה טבל ושמונים טבל - נוטל שמונים ואחד.

1 FEB	ראשון Sunday	יד 14	בבלי: מנחות כא ירושלמי: גיטין יב תוספתא: דמאי ב נ"ך: שיר השירים ב רמב"ם: מלכים ומלחמותיהם יא	נץ החמה..... 7:06 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:37 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:26	עלות השחר..... 5:53 סו"ז קרי"ש - בג"א..... 9:01 סו"ז תפלה - בג"א..... 10:04 שקיעה..... 5:13
----------	-----------------	----------	--	---	--

2 FEB	שני Monday	טו 15	בבלי: מנחות כב ירושלמי: גיטין יג תוספתא: דמאי ג נ"ך: שיר השירים ג רמב"ם: מלכים ומלחמותיהם יב	Tu B'Shevat נץ החמה..... 7:05 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:37 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:27	ט"ו בשבט עלות השחר..... 5:52 סו"ז קרי"ש - בג"א..... 9:01 סו"ז תפלה - בג"א..... 10:04 שקיעה..... 5:14
----------	---------------	----------	--	--	--

התחלת מחזור ט"ו של לימוד רמב"ם ימי - פרק אחד ליום					
3 FEB	שלישי Tuesday	טז 16	בבלי: מנחות כג ירושלמי: גיטין יד תוספתא: דמאי ד נ"ך: שיר השירים ד רמב"ם: הקדמה: אז לא עד אלקי ישראל	נץ החמה..... 7:04 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:36 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:29	עלות השחר..... 5:51 סו"ז קרי"ש - בג"א..... 9:00 סו"ז תפלה - בג"א..... 10:03 שקיעה..... 5:16

הילולת כ"ק מוהרא"ש זי"ע 11 שנה להסתלקותו					
4 FEB	רביעי Wednesday	יז 17	בבלי: מנחות כד ירושלמי: גיטין טו תוספתא: דמאי ה נ"ך: שיר השירים ה רמב"ם: הקדמה: כל אלו החכמים עד בין ראשון בין אחרון	נץ החמה..... 7:03 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:36 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:30	עלות השחר..... 5:50 סו"ז קרי"ש - בג"א..... 9:00 סו"ז תפלה - בג"א..... 10:03 שקיעה..... 5:17

5 FEB	המישי Thursday	יח 18	בבלי: מנחות כה ירושלמי: גיטין טז תוספתא: דמאי ו נ"ך: שיר השירים ו רמב"ם: הקדמה: ודברים הללו עד שנת החמה	נץ החמה..... 7:02 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:35 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:31	עלות השחר..... 5:49 סו"ז קרי"ש - בג"א..... 8:59 סו"ז תפלה - בג"א..... 10:03 שקיעה..... 5:18
----------	-------------------	----------	--	---	--

6 FEB	ששי Friday	יט 19	בבלי: מנחות כו ירושלמי: גיטין יז תוספתא: דמאי ז נ"ך: שיר השירים ז רמב"ם: מצוות עשה א-פג	נץ החמה..... 7:01 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:35 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:32	עלות השחר..... 5:48 סו"ז קרי"ש - בג"א..... 8:59 סו"ז תפלה - בג"א..... 10:02 שקיעה..... 5:19
Candle Lighting 5:02 הדלקת הנרות					

7 FEB	שבת Shabbos	כ 20	בבלי: מנחות כז ירושלמי: גיטין יח תוספתא: דמאי ח נ"ך: שיר השירים ח רמב"ם: מצוות עשה פד-קסו	נץ החמה..... 7:00 סו"ז קרי"ש - גר"א..... 9:34 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:34	יתרו עלות השחר..... 5:47 סו"ז קרי"ש - בג"א..... 8:58 סו"ז תפלה - בג"א..... 10:02 שקיעה..... 5:21
Shabbos Ends 6:34 זמן מוצש"ק					

סוקיל חודש שבט ליל ב' עד 2:07

וְעַן עֵס קוֹמֵט אֶן שְׁוֹעֵר צו וְעוֹרֵן מְקוֹרֵב צוּם צְדִיקָה, דָּאן הָעֲלֵפֶט דָּאס צו צו קַענען בַּעֲסֵער
דִּינען דָּעם אַיִבערשטן.
(ספר המדות אות צדיק סימן י"ב)